

Национальн Болоом
Республика Бурятия
МЕСТНЫЙ ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД

БҮГЭДЭ АРАДАЙ СОНИН

ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

2010 оной ноябриин 25 Четверг
№ 46 (21792) Үбэлэй түрүүшын улаагшан гахай харын 19 гарагай 5

Манай сонин Россин хэблэлэй алтан жасада оруулагданхай

АЛДАР ЦЫДЕНЖАПОВ - РОССИИН ГЕРОЙ

Ноябриин 17-до Россин Президент Дмитрий Медведев матрос Алдар Баторович ЦЫДЕНЖАПОВТА Россин Федерациин Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай Зарлиг баталаа (наһа бараһанайнь һүүлдэ).

Номгон далайн флотодой «Быстрый» миноносец дээрэ түймэрэй үедэ баатаршалга, эрэлхэг зориг харуулһанайнь түлөө дүрбэн хүниие гүрэнэй шагналаар шагнаха, тэрэ тоодо А.Б.Цыденжаповта Россин Федерациин Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай октябриин 13-да дэбжүүлэгдэһэн юм.

Арбан юһэтэй Алдар кораблингаа тээрхэгүйн тула бэээ гамнангүй, гал дүлэндэ абтаһан машинна отделени соохи түлишын ябадаг сорго хаажа, гурбан зуун морягыге абараа. Тиин өөрөө Владивостогой госпитальдо наһа бараа.

Эдэ үдэрнүүдтэ Агада Алдар Цыденжаповта Дурасхаалай самбар нээгдэбэ. Номгон далайн флотодой контрадмирал Сергей Авакянц Алдарай дурасхаал түрэл корабль дээрэн мүнхэлэгдэхэ гэжэ эсэгдэһэн, Батор Цыденжаповта, хэлээ. Гадна Агын аймагһаа гарбалтай буряад хүбүүн «Быстрый» эсминецэй мүнхэлэлгын списогтэ оруулагдаха, үглөөгүүр бүхэндэ үнгэргэгдэдэг шалгалта тэрэнэй нэрээр эхилхэ.

Зула хуралай үдэр, декабриин 1-дэ, Этигэлэй хамбын Эрдэни Мүнхэ Бэһээ адис абалган болохо. Мүн Этигэлэй хамбын энэрхы оюун бэлигэй һүлдэ болодог 1000 зула Ивалгын дасан шадарһаа тэнгэри өөдэ энэ үдэрэй 1 саһаа табигдаха. Нэгэ зула – 250 түхэригтэ. 89021618600 гэхэн утаһаар Мэдэгма Максимовнада захихада болохо.

«МЕГАФОН» СПОНСОР БОЛОХОНЬ

«Мегафон» гэхэн компани Буряад Республикын хайн дураараа Россин дэргэдэ ороһоор 350 ойн баярта дашарамдуулагдаһан хэмжээ ябуулгануудай спонсор болохо. Энээн тухай компаниин түлөөлэгшэд Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Иннокентий ЕГОРОВТОЙ уулзалга дээрэ мэдүүлээ.

«Тус хайндэртэ зориулагдаһан хэмжээ ябуулганууд үндэр делсэтэйгээр үнгэрхэ бэээ гэжэ найдагдана. Тиин нэгэ миллион түхэриг телекоммуникационно харилсаанай хүгжэлтэдэ үгтэхэ. Үшөө хэдэн мянган түхэриг хайндэрэй һүлдэ тэмдэг хэлгэдэ үгтэхэ гэхэн хараатай», - гэжэ

«Мегафон» компаниин зүүн регионной генеральна директорэй орлогшо Юрий Журавель хэлэнэ. «Мегафон» - социальна компани гэжэ хэлэхэдэ, алдуу болхогүй. Тэрэ Сочидо үнгэрхэ Олимпийн наадануудай, Казань хотодо үнгэрхэн универсиадын генеральна спонсор болоо юм. Буряад Республикада волейболоор наадануудыс, «Алтан лимбэ» гэхэн конкур эмхидхээ.

Үшөө тиихэдэ Иннокентий Егоров тус компаниин түлөөлэгшэдтэй холо байдаг аймагуудай мобилына холбоон тухай хэлсээ. Жэщээн, Баунтын, Захааминай, Ахын, Хурамхаанай аймагуудтай видеоконференци эмхидхэгдэдэггүй. Юуидэб гэхэдэ, тэндэ хэрэгтэй техникескэ аргууд үгы байна.

«Байгша оной һүүл һарада энэ асуудал шийдхэхэбди. Энэ аймагуудаар холбоон бии болохо», - гэжэ «Мегафоной» түлөөлэгшэд найдуулба.

Эржена БАТОРОВА.
Авторай фото.

Уважаемые читатели!

Извещаем Вас о том, что в связи с большим потоком писем завершился прием материалов на конкурс «Лучшие люди Бурятии-2010».

Итоги конкурса подведет независимое общественное жюри, в состав которого входят известные деятели литературы, искусства и науки.

Редакционная коллегия.

Дорогие читатели! Подпишитесь на издания ИД «Буряад үнэн» на I полугодие 2011 года.

Газета	а) Каталогная цена – 138,24 руб. Почтовые услуги: 185,58 руб.	На 6 мес. – 323,82 руб.
Газета «Буряад үнэн - Дүхэриг» Индекс – 73877 (включает в себя «Бизнес Олзо» и официальный вестник) на бурятском языке	б) с получением в редакции в) с доставкой в организацию г) с получением через киоски АО «Новости»	На 6 мес. – 200 руб. На 6 мес. – 200 руб. На 6 мес. – 200 руб.
Газета «Спорт - Тамир» Индекс – 31113	а) Каталогная цена – 51,60 руб. Почтовые услуги: 69,06 руб.	На 6 мес. – 120,66 руб.
	б) с получением в редакции в) с доставкой в организацию г) с получением через киоски АО «Новости»	На 6 мес. – 120 руб. На 6 мес. – 170 руб. На 6 мес. – 220 руб.
Журнал для детей «Одов» Индекс – 73879	Каталожная цена – 166,68 руб. Почтовые услуги: 27,78 руб.	На 6 мес. – 194,46 руб.
	б) с получением в редакции в) с доставкой в организацию	На 1 мес. – 12 руб. на 6 мес. – 70 руб. На 1 мес. – 12 руб. на 6 мес. – 70 руб.
Журнал «Морин хүүр» (на бурятском языке) Индекс – 73878	а) Каталогная цена – 91,98 руб. Почтовые услуги: 30,66 руб.	На 6 мес. – 122,64 руб.
	б) с получением в редакции в) с доставкой в организацию	На 6 мес. – 60 руб. На 6 мес. – 70 руб.
Журнал «Вершинны» Индекс – 73883	а) Каталогная цена – 91,98 руб. Почтовые услуги: 30,66 руб.	На 6 мес. – 122,64 руб.
	б) с получением в редакции в) с доставкой в организацию	На 6 мес. – 60 руб. На 6 мес. – 70 руб.
Журнал «Байкал» Индекс – 78408	а) Каталогная цена – 240,00 руб. Почтовые услуги: 72,60 руб.	На 6 мес. – 312,60 руб.
	б) с получением в редакции в) с доставкой в организацию	На 6 мес. – 240 руб. На 6 мес. – 240 руб.
Журнал «Байгал» Индекс – 78407	а) Каталогная цена – 240 руб. Почтовые услуги: 72,60 руб.	На 6 мес. – 312,60 руб.
	б) с получением в редакции в) с доставкой в организацию	На 6 мес. – 240 руб. На 6 мес. – 240 руб.

К СВЕДЕНИЮ ВETERANОВ РЕСПУБЛИКИ

В связи с ремонтом офиса на ул. Ленина, 30 республиканский Совет ветеранов переехал на ул. Комсомольская, 1 а, кабинет 38.

Телефоны: 44-18-27; 44-20-42.

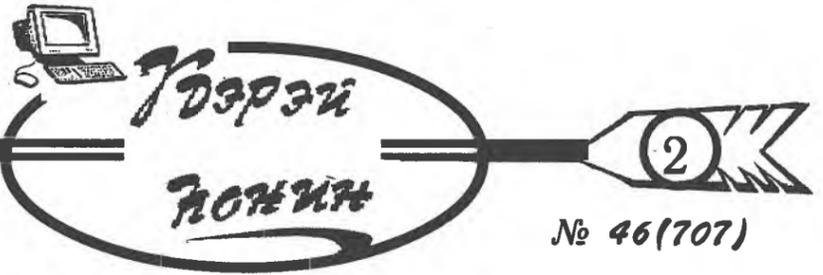
Проезд трамваем до остановки «Кинотеатр «Октябрь», микроавтобусами №№ 30,37, до остановки «Стадион им. 25-летия Бурятской АССР».

«ПРЯМАЯ ЛИНИЯ» УФМС РОССИИ ПО РБ

26 ноября в Издательском доме «Буряад үнэн» проводится прямая телефонная линия Управления Федеральной миграционной службы России по РБ. В ней принимает участие заместитель начальника Управления, подполковник милиции Сергей Александрович КРАВЦОВ.

Звоните с 14 до 15 часов по телефону: 21-54-54.

БУУРАЛ АХАТАНАА ХҮНДЭЛДЭГ ЛЭ

Хорин аймагтай Баянгол нутагта Ширан Бабудаевич Евдокия Батуевна Дабасван ажабуудга юм. Ажалтай ветеран, 81 нахатай Ширан Бабудаевич эндээл хүдөөгэй хамаг ажал хэжэ ябахан юм. «Ажалтай Улаан Тугай» ордной кавалер Ширан Бабудаевичта, мүн тийхэдэ Баянгол нутагайнгаа үндэр нахатайшулда анхаралаа хандуулжа байдаг, саг үргэлжэ туха хүргэдэг Удинскын нутагай захиргаан, эндэхи ажабуугшад хамтаараа нутагайнгаа дайнай, ажалтай ветерануудта зорюулжа спортын наадануудыг эмхидхэхэ гэжэшиидэ.

Энэ үүсхэлдэмжжэ, тусхэмжээ ябуулга үндэр хэмжээн дээрэ үнгэрэхын тула нутагай, аймагай зон сэх туһалаа болоно. «Бай-калагропром» бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэ Батор Бабасанович Цынгусев, «Удинск» гэхэн муниципальна байгуулгын захиргаан (гулваа В.Х. Хабитуев), Хорин муниципальна байгуулгын захиргаан (толгойлогшо Ю.Ц. Ширабдоржиев), СПК «Баянгол», Ветерануудай совет, нутагаархидын Б.Цыденов, Б.Холбоев, С.Бальжиев, Б.Цыденов, үри хүүгэдэнь булта хубитаа оруулаа.

Удинскда манай баабайда - Ширан Бабудаевич Дабасванта зорюулагданан волейболлой мурьсөөнүнгэрэгдөө. Манай баабай бүхы наһаараа энэ нутагтаа хүдэлхэн, ажалтай амжалтануудыг туйлаһан, гэжэнайман үхибүүдэй багашинь Баир Дабасев хөөрэнэ. - Шагналуудын тоолохо болоо наа, олонлэдаа. 1946 ондо дайнай үелэ 1941-1945 онуудта ажалтай габьяа харуулһанай түлөө медальда хүртэһэн байна. 1972 ондо «Бурядай АССР-эй габьяата механизатор» гэжэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө, гадна «РСФСР-эй социалист мурьсөөнэй отличник» гэжэ урмашуулагданан байна.

Хорин аймагай долоон команда сугларжа, эдэбхитэй наадан болоо. Бэрхэ наада харуулһан Дээдэ-Тайлсын эршүүлэй, эмэгтэйшүүлэй команганууд түрүүшын хуурида гараа. Баянголой команганууд 2-дохи хуури эзэлжэ, нутагаархидаа баярлуулһан байна. Гурбадаху хуурида ветерануудай команда сугларжа, шангай хуурида гараа.

Ешигма ЦЫБЕНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажалтай ветеран Ш.Б.Дабасев.

ХЭН ЭГЭЭЛ ПАЙНААР БУЙЛУУЛААБ?

Үнгэрэгшэ долоон хоногто "Мяхаар буйлуулагданан эдэ хоол" фестивалин дүнгүүд согсологдоо. Бурядай хүдөө ажахын болон эдэ хоолой министрэй орлогшо Юлия Дагданова илагшадые шагналгын баяр ёһолол нээхэдэ, тус фестиваль мяха болбосоруулгын предпритинуудаймнай арга боломжонуудыг харуулаа гэжэ тэмдэглэ.

Тиин иимэ номинацинуудар эрхим эдэ хоолой зүйлнүүд элирүүлэгдэ: "Заншалаа алдаагүйн түлөө" номинаци - "Пиката" ООО-гой "Краковска" колбаса, "Үндэрхэтэй түхэл маягай түлөө" - "Селенга" фабрикын (ИП Бредний) "Чингисхан" гэхэн мориной мяханай зүһэмэгүүд, "Дурагай амтан" - "Пиката" ООО-гой буузанууд, "Шанамал колбасанууд" - "Селенга" фабрикын "Венские" сосисканууд, "Эд хэрэглэгшэдэй хүндэ" - ИП Меркуловагай пивэдэ үгтэдэг "Бир Хаус" колбасаханууд, "Шэнэ зүйл хэрэглэдэг технологи нэбтэрүүлһэнэй түлөө" - "Селенга" фабрика, "Бээдэ һайн эдэ хоолой зүйлнүүд" - "Пиката" ООО-гой "Домашние" ёжигууд, "Гүйсэд бэшээр сонгоһон колбаса" - "Селенга" фабрикын "Казачья" колбаса, "Жэлэй шэнэ зүйл" - "Гарант вкуса" ООО-гой мяханай хүргэгдэһэн полуфабрикадууд, "Желе болгогдоһон эдэ хоолой зүйлнүүд" - "Селенга" фабрикын желе соохи үхэрэй хэлэнүүд, "Мяханай хэршэгдэмэл полуфабрикадууд" - ИП Гарифуллинагай "Вкусные" котлетэнүүд, "Талхан соо оройгдон хүргэгдэһэн полуфабрикадууд" - "Катюша" ООО-гой мяханай варенигүүд, "Нарин эдэһэй зүйлнүүд" - "Селенга" фабрикын гахайн үбсүүнэй мяхан.

Фестивалин кубогта "Пиката" ООО торгнууд болон мяханай нирожнонуудайнгаа түлөө хүртөө, хоёрдохи хуури "Селенга" фабрикын мяханай нарин эдэһэй зүйлнүүдтэ үгтөө, гурбадахине ИП Алажиновагай "Праздничные" нельмезнүүд "эзэлэ".

РБ-гэй Хүдөө ажахын болон эдэ хоолой министртын хэблэлэй албан.

Газарай асуудал гайтайхан даа

Кадастрова ажал ябуулгада шэнэ дүрим оруулагдажа, 2011 оной январин 1-һээ эхилжэ, гансал аттестадтай кадастрова инженернүүд хүдэлхэ. Тэдэнэр ажалдаа алдуу гаргабал, материална харюусалгатай байха юм. 2010 оной ноябрийн 1-дэ Буряад Республикын Эд зөөрин ба газарай талаар министрствэдэ кадастрова инженернүүдэй шалгалтада 6 хүн мэдүүлгэ үгэһэн байгаа.

Экзамен онлайн гуримаар үнгэржэ, Росресстрэй баримта сахилгын түб соо харуулагдажа байгаа. 80 асуудалтай тестированидэ хүсэгшэд 64 процентһээ дээшэ хүсөөхэ ёһотой байгаа. Тэдэ 6 хүн сооһоо гансал Е.А. Нурдин ба Т.В. Коломейцева хоёр амжалтатайгаар шалгалта тушаагаа. Мүнөө тэдэ кадастрова инженернүүдэй Бүхэроссийн реестр соо ороо, наяр аттестандаа абаха. Зарим шалгалта тушаагаагүй хүнүүд дахин аттестаци гараха аргатай. Хаанаше ажабуугаа наа, баримта бэшгээ

ямаршы субъектдэ үгэхэдэнь болохо. Буряад Республикада 600 хүн кадастрова түлөөһэтэ туһаламжын дэлгүүртэ ажалладаг юм. Буряад Республикын Эд зөөрин ба газарай талаар министр Маргарита Магомедовагай хэ-

лэхээр, шалгалтада ерэн зон сооһоо олонхинь дээдэ хургуулитай, харин дүршэлтэй бэрхэ ажалшаднаа баримта бэшгэ үшөө ороогүй байна.

Дарья СИБИРЯКОВА. Авторай фото-зураг.

БЭЛИГТЭЙ ЗАЛУУШУУЛЫЕ ДЭМЖЭХЭ

Паяхана Улаан-Үдэдэ «Работа с талантливой молодежью: особенности, результаты, перспективы» гэхэн конференци үнгэрөө. Бэлигтэй залуушуудта туһалха зорилготой шэнэ хуули дурадхаха тухай эндэ хэлсээ.

Тус хэмжээ ябуулгын эмхидхэгшэ: «Бэлигтэй залуушуудта хабатай орёо асуудалнуудай институт» гэхэн нийтын бүлгэм. Эндэ республикын хургуулинуудай, дунда хургуулинуудай багшанар сугларлаа. Урагшаа ханаатай үхибүүдээр яажа ажаллаха, ямар хэрэгтэй юумэнүүдыг хэлжэ, ойлгуулжа үгэхэб гэжэ тэдэнэр хэлсээ.

Конференциин онсо илгээ хадаа иимэ хэмжээ ябуулга эмхидхэхэ тухай залуушуул өһөдөө дурадхал оруулһан байна. «Үшөө Байгалай һуралсалай форум дээрэ энээн тухай хэлсэһэн байна. Тиин мүнөө

ажал ябуулагдажа эхилэ», - гэжэ эмхидхэгшэд хэлэнэ.

«Мүнөөдэр бидэнэр ганса хабаадагшадтай элидхэлнүүдыг шагнаад, минн илагшадта грамотануудыг тараагаад дүүрбэ бэшэбди. Бүхы багшанарта, нийтын нэгэдэлэй гэшүүдтэ «О подержке талантливой молодежи» гэхэн шэнэ хуулиин проект тараагаабди. Хабаадагшад тус хуулиин проект уншаад, тэрэнигэ зүбшөөгөө», - гэжэ «Бэлигтэй залуушуудай орёо асуудалнуудай институт» гэхэн нийтын бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэ Алдар Эрдынеев хэлэнэ.

Залуушуудыг дэмжэхэ республиканска жаса байгуулха, элдэб урьһаламжа, хүнгэлэгтэнүүдыг залуу урагшаа ханаатай хубүүд, ба сагадта үгэхэ гэжэ тус проект соо хэлэгдэнэ.

ФОТО ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алдар ЭРДЫНЕЕВ.

Эржена БАТОРОВА.

Харгын дүримүүдтэ нэмэлтэнүүд

Улаан-Үдын авто-хургуулинууд харгын шэнэ дүримүүдыг хаража үзэжэ байна. Юуб гээд, ноябрийн 20-һоо тус дүримүүд соо заһабари нэмэлтэнүүд оруулагдаа. Курсантнууд шэнэ биледүүдээр шалгалта тушааха болоно. Тушаалгын биледүүд соохи хэдэн асуудалнуудыг абажа харая.

Лена Никитинагай хөөрөөһөнөө: "Түрүүшын хэшээлдэ эрэхэдэ, багшамнай шэнэ дүримүүд тухай хөөржэ үгөө. Тиин хуушан биледүүдыг худалдажа бү абагы гэжэ мэдүүлэ. Паяр долгүүр соогуур шэнэ номууд бии болохо. Үсэгдлэр номой дэлгүүр соогуур харааб, шэнэ номууд үгы байгаа", - гэжэ басаган хөөрэнэ.

Татьяна Зуброва хэдэн жэл соо авто-хургуулиин багшаар ажаллана.

"Манай курсантнууд наяр экзамен тушаахань. Хуушан гү, али шэнэ гуримаар гү, үшөө мэдэгдэнгүй. Тиин шэнэлтэнүүд хургалшадта хэрэгтэй болоно бшуу. Үнгэрһэн жэлдэ 50 часай практика оруулагдаһаар сэхэ һайн болоо. 50 час инструкторгай машинаар ябажа хурахада ашагтай ха юм", - гэжэ Татьяна хэлэнэ.

Шэнэ экзаменационно биледүүд соо асуудалнуудта гоё, ойлгосотой фото-зурагууд байха. Зурагданан зурагуудай орондо фото-зурагууд байха.

Олон заһабари нэмэлтэнүүдэхэ хэрэгтэй гэжэ олонхи жолоошод хэлэнэ. Жэшээнь, шэнэ гурим - машинанууд үдэр һүнигүй галаа аһаагаад ябаха болоно. Тэрэнэй урда тээ ганса уга трассанууд дээрэ, хүнүүдэй ажабуудаггүй газарнуудта галаа аһаагаад ябадаг байгаа. Харин мүнөө булта иимэ гурим хэрэглэхэ хэрэгтэй. Иимэ шэнэлтэ харгы дээрэхи авари үсөөн болгохо болоно.

Үшөө нэгэ шэнэлтэ-машиннын урда тээнь ябаһан транспортые хүсэжэ гаралга тухай гурим болоно. Хоёр тээшэ ябаха аргатай, хоёр гү, али дүрбэн зуруудтай харгы дээрэ урда ябаһан транспорт хүсэхэдөө, урдахи зурууд дээрэ гараха хэрэггүй. Иимэ гурим эбдээ наа, штраф түлэхэ болоно.

Тиин үшөө шэнэ гуримай ёһоор машина соо бүхы хүнүүд бэхээр бэээ уяад ябаха хэрэгтэй. Энээнэй урда тээ ГИБДД- гэй болон авто-хургуулинуудай инструктор-

нуудта машинаар ябахадаа, бэээ уяха хэрэггүй байгаа.

Үшөө нэгэ нэмэлтэ - жолоошод харгы хүндэлэн гаража байһан хүнүүдыг заал наа, гаргаха ёһотой. Гарахынь хүлээнгүй ябаа наа, штраф түлэхэ болоно. Уулзуурай зурууд дээрэ гараа наа, жолоошод 5 мянган түхэриг түлэхэ.

Эржена БАТОРОВА.

Авторай фото-зураг дээрэ: авто-хургуулиин хэшээлэй үедэ.

ҮДЭРЭЙ НОНИН

ЗУЛА ХУРАЛ ОЙРТОБО

«Бурятия» гэхэн зочид буудалай конференц-залда ноябрийн 24-д үдэрэй 11 сагһаа пресс-конференци үнгэргэгдөө.

Энэ хэмжээ ябуулгада Ивалгын дасанай ламанар, нэрлэбэл, «Даш Чойнхорлинг» гэхэн буддын шажанай университетэй ректор Ганжур Раднаев, хамба лама Даша-Доржо Итигэловэй Эрдэнитэ мүнхэ бэс сахин хаража байдаг лама Бимба Доржиев, «Оптика-Сэсэг» гэхэн хизаарлагдамал харюусалгатай бүлгэмэй генеральна директор Сэсэг Шабаква, Улаан-Үдэ хотын горсоведэй Залуушуулай палатын түрүүлэгшын орлогшо Юлия Сандакова, «Хамба лама Итигэловэй институт» гэхэн эмхиин директор Янжима Васильева болон бусад хабаадаа.

Декабрийн 1-дэ Ивалгын дасанда зула хурал үнгэргэгдэхэн. «Монголлитээр үблэй эхин харын 25-да жэл бүхэндэ зула хурал үнгэргэгдэдэг. Богдо Зонховын шажанай гол удхань зула. Тэрэ хадаа бурханай ухаанай зула олохо гэхэн удхатай гэжэ Бимба Доржиев хэлэ.

- Тинхэдэ Итигэлай хамбые арад зондо мэдүүлхэбди. Итигэлай хамбанай бурхан болоһон, Богдо Зонховын шажан барижа ябаһан хүн гэшэ. Мүнөө болотор эрдэмтэд Итигэлай хамбын ухаанай зула олоодүй байһаар, - гэжэ Бимба лама хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. - Тинхэдэ огторгойдо 1000 зула мандуулдаг шэнэ ёһо бин болонхой. Энэ үдэрүдэшин 5 сагһаа Богдо Зонховын түрэнэн үдэртэ зорюулагдажа, 1000 зула огторгойдо дэгдэгдэхэ юм.

Тинхэдэ «Хамба лама Итигэлов – шухаг үзэгдэл хүн» гэхэн выставкэнүүдэй Монгол орондо, Санкт-Петербург хотодо хэр үнгэргэгдэхэн тухай Янжима Васильева хөөржэ үгөө. «Ута булаг» гэхэн уран найханай фильм буулгаха тухай эндэ дэлгэрэнгы мэдээсэл хэгдэ. Тинхэдэ «Путь к свободе» баримтата фильм буулгагдажа байһай. Энэ хүдэлмэри ямар шатада хүрэнхэйб гэжэ эндэ суглаарагшадта мэдээсэгдэ.

ХЭЛСЭЭН БАТАЛАГДАА

Улаан-Үдэ болон Новосибирск хотонуудай депутатуудай городской Советүүдэй хүтэлбэрлэгшэд ноябрийн 19-дэ холбоо харилсаан тухай хэлсээ баталаа. Улаан-Үдын талаһаа Александр Голков, Новосибирскын талаһаа Надежда Болтенко энэ хэлсэндэ гар табьяа.

Ажабайдалай саг үргэлжэ хубилжа байһан сагта Гүрэнэй Дүүмын, Правительствын хэмжээндэ абтажа байһан хуулинуудые бэсүүлхые оролдонбди гэжэ Надежда Болтенко энэ хэлсэндэ гар табилгын үедэ тэмдэглэ. Ажабайдалай амин шухала зорилгонуудые эдэ хуулинуудай ёһоор гуримшуулан бэсүүлхэ хүдэлмэри городской Советүүдэй депутатууд ябуулиа.

Улаан-Үдын городской Советэй депутатууд хадаа Якутск, Эрхүү, Улаан-Баатар хотонуудтай, тинхэдэ Буряад ороной дүрбэн аймагуудтай нимэрхүү хэлсээ баталанхай. Паян ерээдүйдэ Забайкалийн хизаарай түб хото Шэтэтэй нимэ хэлсээн баталагдаха ёһотой.

ҮЙЛСЭНҮҮД ЗАНАБАРИЛАГДАНА

Улаан-Үдэ хотын хэблэй албанай мэдээсэхээр, байгша ондо Улаан-Үдэдэ 20 үйлсэ занабарилагдаа.

Нийслэл хотын захиргаанай харгын барилгын управлениин начальнигай орлогшо Анатолий Бунаевэй мэдээсэхээр, тэрэ тоодо Железнодорожно райондо 5 үйлсэ занабарилагдаа, харин Советск райондо 14 үйлсэ гудамжанууд хэблэн шэнэлэгдэ.

Үйлсэнуудые занабарилхаһаа гадна бүхы тээ гудамжануудые болон талмайнуудые ногооруулха ажал дүүргэгдэ гэжэ Анатолий Бунаев тэмдэглэ. Тинхэдэ искусственна аргаар харгинуудые жэгдэлхэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэн байна. Энэһнээ гадна Буряад ороной Росси гүрэнэй бүридэлдэ хайн дураараа ороһоор 350 жэлэй ойдо бэлдэхэ ябуулангаа баригдажа байһан физкультурно-спортивна комплекс, Сэлэнгын эрьедэхи стадион ошоһон харгинууд занабарилагдаа.

ТҮМЭР ХАРГЫН БЭРХЭТЭЙ АСУУДАЛ

Зүүн Сибирийн түмэр харгын болон Буряадай транспортын министрствын түлөөлэгшэд республикын дэбисхэртэ нийслэл хото шадарай түмэр замаар пассажирнуудые зөөхэ асуудал хаяхан хэлсэхэн байна.

Энээн худар пассажирнуудые зөөлгые эмхидхэлгэдэ хэгдэдэг гаргашануудые хүсэлдүүлэн түлэхэ тухай тэдэ хөөрэлдөө. Федеральна бюджетдөө республикын бюджеттэ субсидийн гуримаар мүнгэ һомолбол, эдэ гаргашанууд хүсэлдүүлэн түлэгдэхэ аргатай гэжэ тэдэ тоолоно.

Хото шадарай түмэр замаар хүн зонние зөөхэ гэшэ гарзатай зандаа байна. Түмэр харгын мэргэжэлтэдэй уридшалан тоолон тодорхойлоһоной ёһоор, байгша ондо 87 миллион түхэригэй гарза ушаруулагдахаа байна.

Тиймээһе Россиин Финансын министрствын болон транспортын министрствын хүтэлбэри 2011 оной болон 2012 оной федеральна бюджет түсэблэн бүридхэхэдөө, түмэр харгын гаргашануудые тэдхэхэ мүнгэ зөөри хараалха ёһотой. Энээн тухай Россиин Правительствын Түрүүлэгшэ Владимир Путиной баталан абаһан захиралта соо онсолон хэлэгдэнхэй.

ҮЛЗЫН ДОБОДО ҮЛЗЫТЭЙ

Арбан хоёр дугаар Бандида Хамба – Лама Даша-Доржо Итигэловтэ зорюулагдаһан дуунай конкурс

эрэхэ жэлдэ Улзын Добо гэжэ нутагтань үнгэргэгдэхөөр соносхогдоо.

Аялга дуунуудые зоёдог дүй дүршэлтэй, мэргэжэлтэдһээ гадна хайн дуранай композиторнууд энэ харалгада хабаадаха аргатай. Россиин Федерацийн болон Буряад Республикын соёлой болон искусствын мэдээжэ ажал ябуулагшад, суута артистнууд

конкурсдо хабаадагшадтай уран бэлиг сэгнэхэ юм. «Дуунай үгэнүүдэй автор», «Аялга хүгжэмэй автор», «Дуу гүйсэдхэгшэ» гэхэн номинацинуудаар энэ конкурс үнгэргэгдэхэ. Энэ конкурсдо хабаадаха гэбэл, 2011 оной июнийн 1 болотор Ивалгын аймагай захиргаанай соёлой болон аяншалгын таһаг эльгээхэ аргатай.

ЭРЖЕНА ГОМБОЕВА ЭРХИМЛЭБЭ

«Многоликая Россия» гэхэн Бүхэроссийн конкурсдо Буряадай радиогой хүгжэмтэ дамжуулгануудые хүтэлбэрлэгшэ, журналист Эржена Гомбоева амжалта туйлаа.

«Эрхим радио-дамжуулганууд» гэхэн номинацида Эржена Цыреновна Гомбоева «Алтаргана» гэхэн гаршагаар бэлдэхэн дамжуулгануудаа дурадхажа, түрүүшын нуури эзлэ. Дид хамба – лама Матвей Чойбоновой шүлэгүүдэй согсолборидо зорюулагдаһан энэ дамжуулга журин гшүүд үндэрөөр сэгнэхэн байна. Россиин табин гурбан можо нутагуудай 100 хотонуудһаа бүхыдөө 745 хүдэлмэри энэ конкурсдо эльгээгдэ. Амжалта туйлагдаһадые шагналгын ёһолол Казань хотодо декабрийн 3-да үнгэргэгдэхэ юм.

МЯХАНАЙ ЯАРМАГ ҮНГЭРГЭГДЭХЭНЬ

Декабрийн 4-5-най үдэрнүүдтэ Улаан - Үдэдэ мяханай яармаг үнгэргэгдэхэн. Гарагай долоондо түбэй дэлгүүртэ 10 сагһаа энэ яармаг эхилхэ юм.

Республикын бүхы шахуу аймагуудай түлөөлэгшэд эржэ, мяха наймаалха. Энэһнээ гадна нийслэл хотын бусад талмайнуудаар яармаг эмхидхэгдэхэ байна. Тодорхойлбол,

Автомобилистнүүдэй гудамжаар оршодог «Фортуна» гэхэн комплексдо, худалдаа наймаанай «Солнечный» түбтэ, Гагаринай гудамжаар оршодог «Туяа» дэлгүүртэ эдэ үдэрнүүдтэ мяха, загана, колбасагай болон мяханай элдэб зүйлнүүдые хямдашагаар ажаһуушад худалдажа абаха аргатай.

АЭРОПОРТ НЭЛБЭН ШЭНЭЛЭГДЭХЭ

Прибайкалийн аймагай Горячинск тосхондо оршодог аэропорт нэлбэн шэнэлхэ ажал 2011 онһоо эхилхээр түсэблэгдэнэ.

А л а с Дурна зүгые б о л о н Забайкалийн хизаарые хүгжөөлгын программын ёһоор энэ хэрэгтэ горитой мүнгэн һомологдохо гээд Буряад Республикын Президент Вячеслав Наговицын мэдээсэ. Энэ аэропорт шэнэлхэ асуудал 2007 онһоо хэлсэгдэжэ эхилэ. «Байгалай буудал» гэхэн аяншалгын зоно эргэшэдые энэ аэропортдо угтан абаха болоно.

НАЛОГОЙ ГУРИМ ХУБИЛГАГДАБА

Эрэхэ жэлдэ налогуудые түлэхэ болзор хубилгагдахань.

Россиин Федерацийн налогой албанай Буряад Республикадахи управлениин мэдэлдэ ородог районууд хоорондын 2-дохи инспекцийн хүтэлбэрлэгшын орлогшо

Баярма Бадмацыреновагай хэлэхээр, эд зөөрийн, транспортын болон газарай налог түлэлгөөр хубилалтанууд болохо. Тингэжэ январийн 1-һээ эрхэтэд налогуудые түлэхэ тухай нэгэдхэгдэмэл мэдээсэл абажа эхилхэ. Физическэ нюурнууд транспортын болон газарай налогуудые июнийн 1 болотор түлэдэг байгаа.

Харин ерэхэ жэлһээ тэдэ эдэ налогуудые ноябрийн 1 болотор түлэдэг болохонь. Эд зөөриһөө абтадаг налог байгша ондо эрхэтэд ноябрийн 15 болотор түлөө. 2011 ондо энэ налогой татабарине ноябрийн 1 болотор түлэхэ болобо.

ГАЗАР ХҮДЭЛӨӨ

Ноябрийн 23-да үглөөнэй 9.30 минутада Баргажанай аймагай Баргажанай-Адаг хууринаа баруулжаа 40 километрэй зайда газар хүдэлөө.

Эндэ 0,7 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлөө гээд Россиин Онсо байдалай талаар министрствын Буряад Республикадахи гол управлениин хэблэйгэй албанай мэргэжэлтэд дуулгаба. Баргажанай-Адаг хууринада газарай хүдэлхэниинь ехэ мэдэрэгдээгүй, бүхы объектнууд хүдэлмэрээ таһалдуулаагүй.

ХАНГАЛГА ПАЙЖАРУУЛАГДАХА

Буряад Республикын Экономикын министрствэдэ тусхайта делегацинуудые болон айлшадые хангаха предпритинуудые мүнөөһөө шэлэн абаха хүдэлмэри ябуулагдажа эхилэ. Буряад ороной Росси гүрэнэй бүридэлдэ ороһоор 350 жэлэй ойдо бэлдэхэл хэгдэхэн гэшэ.

Нэрлэгдэгшэ министрствын дэргэдэ байгуулагдаһан хүдэлмэрилгын бүлэгэй зүблөөндэ энэ хүдэлмэриин гурбан шатада үнгэргэгдэхэ гэжэ хэлсэгдэ. Нэгдэхэ шатань хадаа 2010 оной декабрийн 10 хүрэтэр эмхидхэгдэжэ үнгэргэгдэхэ. Мүнөө үедэ

Улаан-Үдэ хотын нийтын эдэ хоол бэлдэдэг 21 предприти шалгагдаа. Тэрэ тоодо 9 ресторан, 10 кафе, 2 бар. Албан ёһоор эрэхэ делегацинуудые хангагшадтай тоодо уридшалан 16 предприти оруулагдаа. Нэрлэбэл, «Ургы», «Ковбой», «Гэсэр» гэхэн ресторанууд, «Оранж Хаус», «Жили-были» болон бусад кафенүүд оруулагдаа.

Тинхэдэ эд хэрэглэгшын дэлгүүрэй талаар республиканска албанай эмхидхэхэн нүүдэл комиссийн гшүүд республикын дэбисхэрые 4 зүгтээшэнь эсхэхэн харгинуудые зубшаад байгуулагдаһан нийтын эдэ хоолой 30 предприти шэнжэлэгдэ. Мүнөө дээрэ тэдэнэй дундаһаа 4-ниин хүндэтэ айлшадые угтажа абамаар гэжэ тоологдоод байна. Сотниково хууринай «Сэлэнгэ» кафе, Гремячинск тосхоной «Авто-стоп» гэхэн кафе, Турунтаево тосхоной «Привал» гэхэн эдэ хоол баридаг газар, Кабанскын аймагай Береговая тосхондохин «Ямская» гэхэн кафе шэнжэлдэ.

2011 оной февральн 1 хүрэтэр энэ хүдэлмэри ябуулагдажа, нийтын эдэ хоол бэлдэдэг эрхим предпритинууд шэлэн абтаха юм.

Энэ хуудаһа Эльвира ДАМБАЕВА бэлдэбэ.

Р-Н.БАЗАРОВАЙ фото-зурагууд.

25.11.2010

БҮРЯАД УНЭН

ТООНО

4

№ 46 (21792)

ДҮХЭРНИ

№ 46 (707)

Засагай дээдын зургаануудта

БҮРЯАДАЙ ПРАВИТЕЛЬСТВО: ҮДЭР ҮДЭРЭЙ ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД 2010 оной ноябриин 15 - 19

Ноябриин 15-да Буряад Республикын Президент-Правительствын Түрүүлэгшэ Вячеслав Наговицын хүдэлмэрийн хэдэн зүблөө хүтэлбэрлөө, "Биржа "Санкт-Петербург" ЗАО-гой генеральна директортэй болон тус бүлгэмэй Улаан-Үдэдэхи халбарийн хүтэлбэрлэгшэтэй биржын тооргонуудыг эмхидхэхэ талаар харилсаа холбоонууд тухай хэлсээ, "Наран" ОАО-гой ажал хэрэгүүдтэй танилсаа.

Ноябриин 16-да Буряадай Президент "Тивиком" телекомпанида интервью үгөө, пресс-конференци дээрэ республикын сэтгүүлшэдэй асуудалнуудта харюусаа, Агропромышленна комплексын номололгодо хабаатай хүдэлмэрийн уулзалга эмхидхээ, Улаан-Үдэдэ Монголой Генеральна консул Лхамсүрэн Жавзмаатай болон атташе Дондив Болдтой уулзаа.

Ноябриин 17-до Вячеслав Наговицын Россин Федерациин Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо А.Д.Жуковтай суг хамта физкультурын-спортын комплексын болон стадиной барилгада, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын завод, Гүрэнэй болон муниципальна хангалануудыг үзүүлэгшын олон үүргэтэ түб, Н.Бестужевай нэрэмжэтэ Ород драмын театр хүрөө, Удаань А.Д.Жуковай хүтэлбэрлэн "Россин Федерациин субъектнүүдэй хэмжээндэ ажалай долгүүртэй байдалай саг үргэлжын шалгалта тухай" зүблөөндэ хабаадаад, албан хэрэгээрэ Москва хотонидээ. Тийн Вячеслав Наговицын РФ-гэй Спортын, аяншалгын болон залуушуулай политикын министр Виталий Муткогой уулзажа, республикада спортын материална бааза хүгжөөхэ тухай хөөрлөө.

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Иннокентий Егоров үнгэрэгшэ долоон хоногто РБ-гэй Президентын бүхэ зүблөөндэ хабаадаад, "Байкальская гавань" гэнэн аяншалгын-амаралгын түхэлэй тухай экономика зона тогтоохо талаар хүдэлмэрийн бүлгэгэй зүблөө үнгэргөө, Прибайкалийн аймагаар албан хэрэгээрэ ябаа.

Гадна Иннокентий Матвеевич имээ асуудалнуудаар хүдэлмэрийн зүблөөнүүдэ хүтэлбэрлөө гэбэл: "Буряадай залуушуул" гэнэн республиканска тухай зорилготой программа 2010 ондо бэлүүлгэ, "Буряад Республикада хотын тойрогуудай болон муниципальна аймагуудай нютагай өөһэдэн хүтэлбэрийн зургаануудай ажал ябуулгын ашаг үр сэгнэлгэ тухай" РБ-гэй Президентын 2009 оной мартын 10-ай 101-дэхи дугаарай зарлигта хубилалтануудыг оруулха тухай" РБ-гэй Президентын Зарлигтай түлэб, "РБ-гэй гүрэнэй шагналнууд тухай" РБ-гэй Хуули.

Экономическа хүгжэлтын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Александр Чепик РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшын эмхидхэн зүблөөндэ, РФ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо А.Д.Жуковай хүтэлбэрлэн зүблөөндэ хабаадаа. Александр Евгеньевич Улаан-Үдэ Улаан-Баатар хотонуудай хоорондо зоние шэрэдэг монгол авиакомпаниин хүтэлбэрийг хүдэлмэрийн уулзалга эмхидхээ; РБ-гэй Президентын дэргэдэхи Инвестиционно политикын талаар соведэй, РБ-гэй Правительствын дэргэдэхи Инвестиционно ажал ябуулгын талаар зохилдуулгын соведэй, РБ-гэй Правительствын дэргэдэхи Ойн түймэрөө нэргүүлэгшын болон саралгын талаар комиссин зүблөөнүүдэ үнгэргөө; "Бурятэнерго" ОАО-гой инвестиционно программада, 2011 ондо баригдаха "Байкальская гавань" гэнэн тухай экономика зонин объектнүүдэй тоолборидо зориулагданан хүдэлмэрийн зүблөөнүүдэ хүтэлбэрлөө.

Социальна хүгжэлтын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Байр Бальжиров Буряадай Президентын болон республикын Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшын, РФ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо А.Д.Жуковай хүтэлбэрлэн зүблөөндэ, "Золотой олимп - 2010" гэнэн физическа культура болон спортын талаар республикын шангуудыг барюулалгын баяр ёһололдо, 2-дохи интернат хургуулийн футболой полиин нээлгэдэ хабаадаа. Гадна Байр Гвибалович имээ асуудалнуудаар хүдэлмэрийн зүблөөнүүдэ хүтэлбэрлөө: "Хүдөө нютагуудыг хүгжөөлгэ: дүй дүршэл болон шэнэ зүйлнүүдэ нэбтэрүүлгэ" гэнэн регионууд хоорондын конференци үнгэрэгшэ, РБ-дэ хүнгэлэлтэдэ хүртэдэг үндэр наһатай зоние эмүүдээр хангахта талаар байдал, Улаан-Үдэдэ мүлһэтэ байшан болон республикын аймагуудта арбан хоёр каток барилга.

Инфраструктура хүгжөөлгын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Александр Фоменко республикын Президентын, РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшын зүблөөндэ, "Россин Федерациин гэр байрын-коммунальна ажакын 2010-2011 онуудай дулаасуулгын хаһада бэлдэлгын дүнгүүд болон дулаасуулгын хаһын ябаса тухай" асуудалаар селекторнэ зүблөөндэ хабаадаа. Гадна Александр Андреевич эрхэтэдтэй хубинь асуудалнуудаар уулзаа; хүдэлмэрийн зүблөөнүүдэ үнгэрэгшэ, "Гэр байра" болон "Харгын аюулгүй" гэнэн программауудыг хэлсээ; "Сибирьэнерго" хүтэлбэрлэхэ компаниин генеральна директор Д.В.Вершининтэй уулзаа.

РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Анатолий Лехатиной толгойлдог Россин Федерациин Президентын дэргэдэхи Буряад Республикын Бурин этигэмжэтэ түлөөлэгшэ эмхи зургаанда имээ асуудалнууд дээрэ ажал ябуулагдаа: "Хошуун-Узуур - Боом - Түгнэ - Никольск" гэнэн автомобилиин харгын заһабарилгыг федеральна бюджетдээ номололго, РФ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо В.В.Путиной зайн галай тарифуудыг доошолуулха талаар даалгавари бэлүүлгэ, Северобайкальска аймагта Чулбоной кварцын хэбтэшэ ашаглалга, Россин болон Монголой хуралсалай эмхи зургаануудай хоорондо харилсаа холбоо үргэдхэлгэ, БГУ-гай хуралсалай-лабораторийн корпусой барилга, хатуу үлэгдэлнүүдэ болбосоруулгын комплекс барилга, "БАМ-ай Буряадтахи дэбисхэрэй хуушархан гэрнүүдэ задалалга" гэнэн республиканска подпрограмма гүйсэд бэлдэлгэ...

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо - РБ-гэй Президент болон Правительствын Захиргаанай Хүтэлбэрлэгшэ Петр Носков Буряадай Президентын түсэблэлгын зүблөөндэ хабаадаа, Захиргаанайнгаа байгуулгын халбаринуудай хүтэлбэрлэгшэдтэй зүблөө эмхидхээ.

Захиргаанай байгуулгын халбаринуудта энээнхээ урид бэлүүлжэ байһан хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэнхээ гадна ноябриин 15-да РБ-гэй экономикын министр Т.Г.Думиновагай, Ажаһуугшадые ажалаар хангалгын республиканска агентствын хүтэлбэрлэгшын орлогшо Н.А.Пивоваровай хабаадалгатай брифинг үнгэргөө; РБ-гэй хуралсалай болон эрдэм ухаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо Н.И.Мошкиной, Промышленность, олзын хэрэг эрхилэлгэ болон инновационно технологинуудыг хүгжөөлгын талаар республиканска агентствын хүтэлбэрлэгшэ А.Г.Гребенщиковой, вузуудай хоорондохи оюугадай бизнес-инкубаторай хүтэлбэрлэгшэ З.В.Бадмасвай, Сбербанкын Буряадай таһагай түлөөлэгшэ О.Р.Григорьевагай пресс-конференциүүдэ эмхидхээ; тийхэдэ Буряадай Президентын болон РФ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо А.Д.Жуковай пресс-конференциүүдэ эмхидхээ.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан.

БҮРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ТҮСЭБЛЭНЭН ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД

2010 оной ноябриин 22-26

I. БҮРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ЗҮБЛЭЛЭЙ ЗҮБЛӨӨН

25.11 10.00 Бага танхим

II. БҮРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ М.М.ГЕРШЕВИЧЭЙ ДЭРГЭДЭ ҮНГЭРГЭГДЭХЭ ТҮСЭБЛЭЛГЫН ЗҮБЛӨӨН

22.11 9.00 Бага танхим

III. БҮРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХЭРЭГҮҮДЫЕ ЭРХИЛЭГШЭ - АППАРАДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ В.Б.ЭРДЫНЕЕВЭЙ ДЭРГЭДЭ ҮНГЭРГЭГДЭХЭ ХҮДЭЛМЭРИЙН ЗҮБЛӨӨНҮҮД

22.11 13.30 Бага танхим

БҮРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХОРООНУУДТА

Буряад Республикын Арадай Хуралай Гүрэнэй байгуулалтын, нютагай өөһэдэн хүтэлбэрийн, хуули ёһоной болон гүрэнэй албанай асуудалнуудай талаар хороон (түрүүлэгшэнь А.С.Скоцырская)

"Буряад Республикада муниципальна байгууламжануудай толгойлогшын хунгалта тухай" Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудыг оруулха тухай" Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

22.11 14.00 каб.322

Буряад Республикын Арадай Хуралай дэргэдэхи Буряад Республикын Түлөөлэгшэ зургаануудай зүблэлэй зүблөөндэ бэлдэхэ тухай

23.11 14.00 каб.323

Буряад Республикын Арадай Хуралай Газарай асуудалнуудай, аграрна политикын болон эд хэрэглэгшын дэлгүүрэй талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.А.Павлов)

"Гүрэнэй болон муниципальна эдлэлдэ байһан газарай участогуудыг түлбэриггүйгөөр үмсэдэ үгэхэ тухай" Буряад Республикын Хуулийн 1-дэхи статьяда хубилалта оруулха тухай" Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

22.11 15.00 каб.119

"Загана барилга болон уһанай амита баялигуудыг хамгаалха тухай" федеральна хуулийн 26-дахи статьяда хубилалтануудыг оруулха тухай" 435741-5 дугаарай федеральна хуулийн түлэб тухай

25.11 14.00 каб.119

"Россин Федерацида худалдаа наймаанай ажал ябуулгыг гүрэнэй талаһаа гуримшуулгын юрэнхы дүримүүд тухай" федеральна хуулийн 8-дахи статьяда хубилалтануудыг оруулха тухай" 430217-5 дугаарай федеральна хуулийн түлэб тухай

26.11 10.00 каб.119

Буряад Республикын Арадай Хуралай Регионууд хоорондын холбоонуудай, үндэһэтэнэй асуудалнуудай, залуушуулай политикын, олонитын болон шажан мүргэлэй нэгэдэлнүүдэй талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.Р.Булдаев)

"Физическэ культура болон спорт тухай" Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудыг оруулха тухай" Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

23.11 10.00 каб.212

"Соёл тухай" Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудыг оруулха тухай" Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

25.11 10.00 каб.212

Буряад Республикын Арадай Хуралай Социальна политикын талаар хороон (түрүүлэгшэнь А.Т.Стопичев)

1. "Буряад Республикын шангууд болон стипендинүүд тухай" Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудыг оруулха тухай" Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

2. "Дээдэ болон ВУЗ-ай удаадахи мэргэжлэй хуралсал тухай" федеральна хуулийн 11-дэхи статьяда хубилалтануудыг оруулха тухай" 416106-5 дугаарай федеральна хуулийн түлэб тухай

3. "Үншэн болон гэртэхиингээ харууһагүй үлэһэн хүүгдыг үргэжэ абahan эрхэтэдтэ нэгэ дахин үгтэдэг мүнгэн тэдхэмжэ тухай" Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

22.11 14.30, 15.00, 16.00 каб.218

Буряад Республикын Арадай Хуралай Экономическа политикын, байгааин нөөсөнүүдэ ашаглалгын болон оршон тойронхине хамгаалгын талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.Г.Ирильдеев)

1. "Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ инвестиционно ажал ябуулга гүрэнэй талаһаа дэмжэхэ тухай" Буряад Республикын Хуулида болон Буряад Республикын зарим хуули ёһоной актуудта хубилалтануудыг оруулха тухай" Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

2. "2008-2010 онуудта болон 2017 он болотор хугасаада Буряад Республикын социально-экономическа хүгжэлтын программа тухай" Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудыг оруулха тухай" Буряад Республикын хуулийн түлэб тухай

3. "2011-2015 онуудта Буряад Республикын социально-экономическа хүгжэлтын программа тухай" болон "2020 он болотор Буряад Республикын социально-экономическа хүгжэлтын программа тухай" Буряад Республикын хуулинуудай түлэбүүд тухай

22.11 14.00, 15.00 каб.203

"2011-2015 онуудта Буряад Республикын социально-экономическа хүгжэлтын программа тухай" болон "2020 он болотор Буряад Республикын социально-экономическа хүгжэлтын программа тухай" Буряад Республикын хуулинуудай түлэбүүд тухай

23.11 10.00 каб.203

IV. БҮРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ БҮРЯАД РЕСПУБЛИКЫН НЮТАГАЙ ӨӨНЭДЫН ХҮТЭЛБЭРИЙН ЗУРГААНУУДАЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООНУУД

Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатуудай Буряад Республикын Арадай Хуралай дэргэдэхи Нютагай өөһэдэн хүтэлбэрийн түлөөлэгшэ зургаануудай зүблэлэй зүблөөндэ хабаадалга

25.11 15.00 Бага танхим

ЭРХЭТЭДЫЕ ХҮЛЭЭН АБАЛГА

А.С.Коренев - Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо

22.11 14.00-17.00 каб.118/326

Ц.Э.Доржиев - Буряад Республикын Арадай Хуралай Бюджетэй, налогуудай болон сан жасын талаар хорооной түрүүлэгшэ

23.11 14.00-17.00 каб.118/235

В.А.Павлов - Буряад Республикын Арадай Хуралай Газарай асуудалнуудай, аграрна политикын болон эд хэрэглэгшын дэлгүүрэй талаар хорооной түрүүлэгшэ

25.11 14.00-17.00 каб.118/119

Росси дотор 1998 ондо Эхын үдэр гэгдэн хайндэр Россиин Президент Борис Ельцинэй тогтоолоор бии болгоогдоо бэлэй. Тэрэ ноябрийн хүүлшын воскресенид үнгэргэгдэдэг заншалтай болонхой. Россиин эхэнэрнүүд уян налгай сэдхэлтэй, гэр гуламтаа паринаар сахижа ябадаг, хүүгэдэй хайн харгыгаар ябахыень хургадаг.

ТҮҮХЭНЭЭ

Урданай сагта Грецид хабартаа Реседэ, бурхадудай эхэдэ зориулагдана хайндэрнүүд үнгэргэгдэдэг байгаа. 1600 онһоо эхилээд Англида Эхын воскресени тэмдэглэгдэжэ эхилээ. Пайндэрэй байгуулагдана ушараар нимэ хөөрөөн бии. Анхан олон үгтэй ялуу англичанууд баян зоной бар-лаг байгаа. Тэдэ гэрһээ холо ошожо, ажал хэгшэ хэн. Эхын воскресенид тэдэнэр амарха аргатай байгаа. Пайндэрөөр амаршалангаа, англичанууд эхэдээ амтатай пирожно баряда бэлэглэдэг.

АМЕРИКЭДЭ

Америкэдэ энэ үдэр 1910 онһоо эхилээд тэмдэглэгдэжэ эхилээ. 1908 ондо залуу американка Анна Джервис тэрээн тухай үүсхэл гаргаа. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй эжы тон залуугаар наһа барашоо. Эжынэртэ гүрэнэй анхарал хандуула гэгдэн зорилготойгоор басаган элдэб гүрэнэй албанууд руу бэшгүүдые эльгээгээ. Тэрэнэй хэһэн ажал гүрэн түрүнхид хараадаа абаа. Тиигээд эгээл түрүүшынхисэ Вирджиния гэжэ штатда Эхын хайндэр тэмдэглэжэ эхилээ.

АВСТРАЛИДА

Пайндэртэ бэжэһэн зон эхэдэ үнэтэй бэлэг барина, хүүгэд сээсэг үгэнэ. Энэ үдэр зон хубсаһандаа гвоздика үлгэдэг заншалтай. Элдэб үнгтэй сээсэг "эхэмни амиды мэндэ, элүүр энхэ" гэгдэн тайлбартай, сагаан үнгтэйе "наһа бараһан эхэдээ" зориулна. Энэ үдэр хүүгэд эхэдээ үглөөнэй эдээ хоол бэлдэхэ ёһотой.

БРАЗИЛИДА

Май нарын хоёрдох воскресенидэ Dia das Maes - Эхын үдэр Бразили гүрэндэ тэмдэглэгдэдэг. Пайндэр 1918 онһоо эхитэй. 1932 ондо гүрэнэй президент тус үдэрые гүрэнэй хайндэрнүүдэй тоодо оруулаа.

Энэ үдэр магазинуудта үнэгүй сэнгээр эд бараа наймаалдаг заншалтай.

Бразилийн гэр бүлэнүүд олон хүүгэдтэй. Тиимэһээ тэдэнэр заатагүй олоороо суллардаг юм.

АВСТРИДА

Австрийн хайндэрые Россиин Мартын 8-най хайндэртэй зэргэсүүлхээр. Хабарай сээсэгүүдые хүүгэд эхэнүүдтэ бэлэглэдэг юм. Торт болон бусад амтатай талхаар барина эдээ хоол кондитерска соо наймаалдаг.

ИТАЛИДА

Энэ үдэр италян хүүгэд эхэнүүдтэ сээсэг, амтатай шэхэр, амталуур болон бэшэ бусад бэлэгүүдые баридог юм.

ХИТАДТА

Пайндэр май соо үнгэргэгдэнэ. Хитадууд эхэдэ сээсэг баридог. Шанхай дээрэ хүүгэд эхэнүүдтэ зориулжа найруулгануудые зохён табидог юм.

ЯПОН ГҮРЭНДЭ

1915 ондо нимэ үдэрэй бии тухай япон яһатанай зон миссионер-эхэнэр Аояма Гакуиннаа мэдээ. Тиихэ сагта христианууд энэ хайндэрэй гүрэн дотороор дэлгэрхыень эхтэ оролдоо. 1947 онһоо эхилээд тэрэ майн хоёрдох воскресенидэ тэмдэглэгдэнэ.

Ноябрийн 28 - Эхын үдэр

ЧИНГИСХАНИЕ ямар сагаан үүлэн ото дахажа ябааб?

Мэдээжэ уран зохёолшо Чингиз Айтматов "Чингисханай сагаан үүлэн" гээд повестью юм. Тэрээн соогоо автор монголой суута аза талаан тухай бэшэнэ. Дайлалдаанда ябаха сагтань Чингисхание ходо сагаан үүлэн дахадаг хэн, харин тэрэнь нэгэтэ үгы болошоходонь, суутай монгол шадалгүй болошоо. Тиин тэрэнэй эхэ олхоноуд угай Озун гэжэ эхэнэр байһан. Талаание татадаг үүлэхэниинь - хайрата эхэнь байгаагүй юм гү?

Чингиз Айтматов юундэ тэрэниие үүлэхэн гээд нэрлээ гээшэб? Тиин Монголой нюуса тобино соо иигэжэ бэшээтэй: "Есүхэй баатар шубуу агнажа ябаха зуураа олхоноуд аймагһаа һамга абаад бусажа ябаһан мэргидэй эхэ Чиледу гэдэг хүнтэй уулзажа, тэрэнэй эхэ-нэрые тонгойжо харахадань, үзэхэлэгтэ хайхан хатан байба. Аха дүүтээ хамтаран, тэрэниие буляжа абаад, Есүхэй Озун гэжэ һамгатай болоно".

Тэрэнь Тэмүүжэн гэжэ хубуу баатарта түрэжэ үгөө. Нүхэрөө гээгээд зобожо, ядаржа ябаха сагтаа, Озун тэрэ арга шадалаараа хүүгэдээ бодхоожо шадана. Зүдэрһэн, зобохон үринэрын бүхы монгол талын эзэд болон тодорлоо һэмнай.

Дэлхэйс хубилгаһан хубуудые хүмүүжүүлжэ шадана хэын нэрые үндэрөөр сэгнэхээр.

"Эхэтэ үншэн үншэрхэгүй, эсэгэтэ үншэн үншэрхэ."

(Арадай аман үгэ).

ЭХЭ ТУХАЙ ШҮЛЭГҮҮДЭЙ СУГЛУУЛБАРИ

ЭХЭ

Үбэлэй хүниүүдтэ унтангүй хоножо, Үлгытэй хубуугээ үргөөлши хайханаар, Үглөөнэй наамые угжадань орхижо, Уудаг хэнши өөрөө харахан сайханаа.

Нарайхан бүүбэйшни наранай гарахые Натагар һезы дээр мүлхижэ угтана. Нюдэндөөл тороһон юумээ бултыень Нааданхай гэхэжэ нааршаан харана.

Эгээн түрүүн эдэлдэнхэй амаар "Эжымни" гэжэ нэрлээл шамааар. Эбэр дээрһээш энгэн найгааһаар, Эхилжэ үүдэн хүрэхэдэн баясааш. (1953 он.)

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ.

ЭХЭ ТУХАЙ ДУУН

Үбэлэй хүнин жабарта Үргэһэн шини хүрэдэггүй. Олохон удаа ундыһыг Орой хэншы мэдэлдэггүй.

Орой хэншы мэдэлдэггүй, Орой болотор тухашарһыш, Хахад хүнин тэн багта Хашаа сооһоо гарадагыш. (1963 он)

Дондок УЛЗЫТУЕВ.

ЭХЫН ЗҮРХЭН

Эсэхэ, зобохо элбэгээр үзэһэн эхын зүрхэн! Энэ дэлхэйн хурьһэн дээрэ шамһаа зөөлхэн, Элшэтэй дулан, энэрхы урин юумэн үгы хэн, Энхэрэн шаналһан, эльгээ хүмэриулһэн, үгылһэн...

Эсэхэ, зобохые элбэгээр үзэһэн эхын зүрхэн! Иимэ хайханаар ороһон наранай үнгэ зүһэлэн, Элшэ дулаагаа бидэндэ бараниень шэнгээгээд, Эльгыемнай дэрлэн мүнхэрбэш энэ хүнин тэнгэр. Парын сагаанда сасарһан одолой янза түхэлөөр Пайхан сэдхэлэйшни хархаг дээжэ бидэндэ үлөө: "Пай ханажа, хай эхэ ябагы" - гэгдэн захяашни Паруул сээжэһэннай гарахагүйл хээшэ, хаанашые.

Ч.Р.Н. НАМЖИЛОВ.

Янжам ЖАПОВАГАЙ фото

БУРЯАД АРАДАЙ УРДАНАЙ АЖАБАЙДАЛНАА

Эхэнэр хүнэй ажабайдал урдандаа хүндэшэг байгаа. Н.Д.Басаевагай "Семья и брак у бурят" гэжэ ном соо эхын уялганууд тухай дэлгэрэнгүйгээр бэшээтэй. "Иибии, эжы гээд бурядууд эхээ нэрлэдэг байгаа. Тэрэ гэрэй ажалые бүхыдэн ударидадаг. Залуу эринүүд үгыень дуулаха ёһотой. Эхэ хүн бүлэ соогоо эхэ хүндэтэй. Хүүгэд эхынгээ урдаһаа муугаар, шэрүүнээр дуугарха ёһогүй. Харин мүнөө сагта зарим үхибүүд эхээ "ши" гэжэ хэлэхэдэн, хажар байдаг. Тэрэнь тон буруу ябадал гээшэ.

ЭЖЫМНИ

Эдлэгдээгүй үшөө наһан руугаа эрмэлзэн, Эзэлэгдээгүй ариун зүрхэн тээшэ таталдан, Эрхэ сүлөө, үндэр хүсэлдэ һунгадан, Эхын дурлал — энхэ мэдэрэл ойлгонобди. Паншагаа сайжа хүгшэрбэш, эжымни, Панаагаа зобожо хүндэрбэш, эжымни, Панаһан хүсэлһини бүтэжэл байна, Паруулан зүрхэнһини сохилжол байна. Гуламтаа удхалаад, һуиндөө дууран, Гуниглан удхалаад, һэмээхэн дуулан,

Гуурһаар хээлэдэг байхаа ягаабиб гэжэ Гутажа лууна гүш, заримдаа гэгтэ.

Наһанай хүндэ хатуу байдал Нарбын хюруугай гайдал адли, Нюрган дээрээ тээжэ гараһан зоболонһини Нюурташ үлэнхэй, уршалаа болон. Эжы, шини нангин бодол Эзэлэн, минни дурлалтай хамтал Эльгэ зүрхээ зоболгүй ябаһалһини, Элдин жаргал — бэлэг намдал!

Галина БАЗАРЖАПОВА.

ХУН ШУБУУН УГ ГАРБАЛТАЙ

Лодон Линховоной "Агын бурядуудай урданай ёһо заншалнууд" гэгдэн тэмдэглэлнүүд соо хун шубууе сахидгаг заншал тухай иигэжэ бэшээтэй: "Хун шубуунай абяа дуулаа һаа, һү тарагаа барин газашаа гаража, дээшнэ сасажа, хойноһоон үргэдэг байгаа. Хун шубууе алахань тон хорюултай, алаа һаа, эхээ алаһангай адли саглашагүй муухай, зэрлиг ябадал, эхэ нүгэл гэжэ тоологдодог хэн."

Хори-бурядуудай хун шубуун тухай үльгэр үни урданай саһаа арадай аман хэлээр мааналда дамжан эрхэнхэй. Хорёдой мэргэн иимэ хайхан хун шубуу басага һамган болгоожо абаад, олон хүүгэдтэй болоо юм. Нэгэтэ хун шубуун нүхэр, хүүгэдээ орхёдо, тэнгэри руу ниидээд ябашоо. Тэрэ саһаа эхилээд хори-бурядууд хун шубуу тахидгаг заншалтай болоо хэн. Агын бурядууд анхан саһаа хойшоо хори бурядууд гээд өөһэдэгөө нэрлэдэг. Тиимэһээ тэдэнэр баһал иимэ ёһо заншалтай.

Хори нотогай Амгаланта тосхоной хажуудахана хун шубуунай дүрэ маягаар хэдгэн үшөө бии. Тэрэ жэшээ Хори нотагта заншалаа мартаагүйиень элирүүлнэ бшуу.

Хун шубуун гансашы хори-бурядуудай бэшэ, мүн хонгоодорнуудай һүлдэ тэмдэг мүн. Эрдэмтэн Г.Н.Румянцевай тэмдэглэхээр, хун шубуун тухай үльгэр домог олон арадуудта бии. Жэшээлбэл, манжуур яһатанда, ойрадуудта (олёдууд гэхэ гү, тэдэнэрые Г.Н.Румянцев мүнөөдэрэй хальмаг яһатан гээд нэрлэнэ), яхадудта, мари арадта баһал иимэрхүү үльгэр бии. Тиимэһээ хун шубуун олон арадуудай уг залгамжалһан эхэнэ болоно бшуу.

Янжам ЖАПОВА бэлдэбэ.

БУРЯАДАЙ ТАЙЗАН ДЭЭРЭ ДАХЯАД «ЭНХЭ БУЛАД БААТАР»

Бурядай оперо болон баледэй театр элжээтэ 72-дохи театральна хаһаа эхилжэ, симфоническа хүгжэмэй фестиваль үнгэргэжэ, Петр Чайковскиин «Иоланта», Сергей Рахманиновай «Алеко», Дж.Перголезинин «Служанка-Госпожа» гэгдэн оперонуудые харагшадагаа бэлэглээд байна. Олон жэлэй гуршадга энэ театрай артистнар, түрэл театрайнгаа байшангай заһабарилгада ороод байхада, эдэхитэйгээр гастрольдо ябана. Энэ зундаа театрай артистнар хото хүдөөгүүр гастрольдо ябажа, үржэлтэйгөөр ажалаа ябуулаа. Республика дотор, илангаяа Түнхэнэй аймаг хоёр жэл соо зун бүхэн ошожо, зүжөгүүдэ харуулаа. Эрхүүгэй областин Усть-Орда ошожо, театрай бүлэг артистнар баһал хүгжэм дуугаа, спектакльнуудые харуулаа юм. Энэ эхэ ажал хүнэйгөөр үгтэнэгүй гээшэ. Энэ гастрольно ажабайдалда театрай ажалшад булга хубитага оруулжа хүдэлнэ. Театрай администраторнууд Галина Васильевна Малапова, Валентина Батомункуевна Лобанова, мениджернүүд Анна Федоровна Перфильева,

Лариса Гармаевна Гармаева гэгшэд гастрольдо ябалһан ажал бүтээжэ, хото хүдөөгэй хүтэлбэрилгэлтэй хэлсээ, эдэхитэй ажал ябуулна гэжэ тэмдэглэлтэй. Октябрь нарада симфоническа хүгжэмэй фестиваль уран хайханай шэнэ хүтэлбэрилгэлшэ Антон Лубченко эмхидхэхэдэ, олон хүгжэмнэдые уряа. Тэдэнэр фестивальда үндэр сэнгэлтэ үгөө. Залуу солистнар Аюна Базаргуева, Байржап Дампилов, Оксана Хингеева, Намхайн Мүнхзул болон бусад энэ фестивалда хабаадаа. Саашада С. Рахманиновай «Алеко», Дж.Перголезинин «Служанка-Госпожа» гэжэ нэгэ-нэгэ актнуудтай оперонууд ород драмын театрай тайзан дээрэ харуулдаг.

Ноябрийн 26-да А.Бородинай «Игорь тайшаа» гэжэ оперодо Ярославнын партиие СССР-эй арадай артистка Галина Шойдогбаева дуулаа, Игорь тайшын партиие Намхайн Мүнхзул гүйсэхдөө, Хаан Кончагай партиие Бадма Гомбожапов дуулаа. Олон жэлэй хугасаа соо энэ оперо тус театр харуулдаг, тиибэшэ энэ удаа залуу шэнэ дуу-

шад хабаадажа, өөрын онсо маягтайгаар, һолирхолтойгоор наадажа шадаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Петр Чайковскиин «Иоланта» гэгдэн хоёр үйлэтэй оперо ород драмын театрай тайзан дээрэ Бурядай оперо болон баледэй театрай артистнар табижа, харагшадаа хужарлуулба. Эндэ залуу дуушад Аюна Базаргуева, Доржо Шагдууров гэгшэд оперын гол рольнуудые наадаа.

Эрхэ жэлэйнгээ хараа бодолнуудаараа, түсүүдээрээ хубаалдахадаа, тус театрай режиссерой тухалаһа, Бурядай арадай артистка Лидия Галсанова эхэ хайн һонин дуулгаа.

- 2011 он багаар манай театрай реконструкция дүүрээжэ, өөрынөө театрай тайзан дээрэ гарахадли гэжэ эхэл хүлээнэбди. Энэ эхэ үйлэдэ бэлдэжэ, манай театр Маркиан Фроловой «Энхэ-Булад Баатар» гэжэ оперые дахин шэнэздэн байгуулжа табижа зорилготой байна. Энэ оперо анхан сагта манай театрай бии боложо байхада, Бурядай соёлой түрүүшын декадада «Энхэ - Булад баатарыс» амжалттайгаар харуулан байна,

- гэжэ Лидия Галсанова хөөрэнэ. - Мүнөө энэ оперодо залуушуул хабаадаха. Энэ оперо табирын тула Бурядай залуу режиссер Олег Юмовые театр уряа. Энэ хүмнай Бурядайнгаа зохоол, түүхэ хайн мэдэхэ гэжэ һананабди. Залуу уран зурааша Москваһаа уригдажа, постановочно бүлгэмдэ оруулагдаа. Паяшаг энэ оперодо хэргэглэхэ эскиз, костюмуудые, декорациин макет хаража, зүбшэлгэ үнгэргэгдэн байна.

Залуу уран зураашманай мүнөөнэй маягтай, мүнөөнэй сагай шэнжэтэй бүтээлнүүдтэй эскизүүдые харуулаа, бурядай хубсаһа хунар тон лэ зүбөөр зохоогоо гэжэ хэлэлтэй. Шэнээр табигдаһан оперодо гол рольнуудтань манай залуушуул дуулаха гэжэ бэлдэжэ байна. Хүгжэмэй талаар Антон Лубченко дирижер байха.

Бурядай оперо болон баледэй концерт наада хараха дуратайшууд, оперно, симфоническа хүгжэмдэ дуратайшуул саашадаа энэ театрай харагнал боложо, урманшаха байна.

Ешигма ЦЫБЕНОВА.

Дух воина Чингисхана жив

ПРЕДИСЛОВИЕ.

Сентябрьская экспедиция республиканской общественной организации «Наследие Оэлу» на обоо Чингисхана, расположенное недалеко от села Хурумша Иволгинского района, стала ярким событием для участников, возможно, открытием всей жизни.

Обоо Чингисхана до Октябрьской революции было почитаемо во всем монгольском мире. Сейчас ежегодно здесь проводят молебен жители окрестных сел, заботятся и почитают эти места.

Чингисхан создал обоо в честь своей матери Оэлу. Она прошла через самые тяжелые испытания, сумела воспитать великого предводителя монгольского мира. Экспедиция на обоо – это поклонение матери Оэлу. Сегодня важно в обществе улучшить отношение к матери. Чем взрослее человек, тем возвышеннее любовь к матери. Дорога, которую пройдет человек, изначально предначертана материнской душой. А также перед бурятскими женщинами стоит задача – воспитывать настоящих мужчин в духе самого Чингисхана.

ПУТЬ.

Участниками экспедиции стали активисты общественной организации «Наследие Оэлу», ламы Буддийской Традиционной Сангхи, журналисты, жители села Хурумша. 17 сентября в Хурумшинской средней школе состоялась встреча с жителями села. Кстати, школа уже несколько лет работает по программе «Тропой Чингисхана». К вечеру мы добрались до зимника, обустроили палаточный лагерь.

Рано утром экспедиция в составе 35 человек двинулась к обоо. В течение пяти часов сначала по крутому склону, затем по камням, боло-

тистым переходам мы добирались до заветного места. День выдался чудесным. Вечно синее небо, как и при Чингисхане, было благосклонно к людям, идущим к духовным высотам. Проводник Пурбо вел нас почти без отдыха. Признаюсь честно, идти по труднодоступным местам для меня, городского жителя, было одним из самых невероятных испытаний в жизни. И вот мы пришли к обоо Чингисхана. Мы были шокированы - обоо представляет собой огромную гору из глыб каменных плит, сложенных когда-то руками людей! Воинам во главе с Чингисханом надо было не только дойти до этих мест, но и создавать сакральное место путем невероятных физических усилий.

Экспедиция состоялась под руководством ширетуя Дуйнхор дацана Буда-ламы. Это просветленный человек, харизматичный, с сильной волей, с мощными организаторскими способностями. Экспедиция прошла в темпе и в духе взаимовыручки именно под его руководством.

Молебен провели пятеро лам Иволгинского дацана, после было возведено на вершине обоо хурдэ. Во время молитвы чувствуется, что место обладает мощной энергетикой.

ИСПЫТАНИЯ.

Экспедиция стала для каждого из нас открытием своих новых качеств, заставила взглянуть на мир совершенно по-иному. Мы не ожидали, насколько перевернет наше сознание, мировосприятие этот сентябрьский день. Не жалеть себя, думать о других, не останавливаться. Оказавшись наедине с природой, ты вынужден отбросить все лишнее, стать самим собой. Естественным образом понимаешь, что сейчас главное, а что нужно убрать.

Подводя итоги, мы отметили са-

мое главное для организаторов – обоилось без травм. Но все-таки экссесс произошел. Одна из участниц подвернула ногу и не смогла при спуске идти сама. Булат, Чингис и Роман решили нести ее по очереди на себе. Спуск был особенно трудным – крутые склоны, каменные плиты, болотистые места, густые заросли, и еще надо было дойти до лагеря до наступления темноты. Приходилось не только быстро идти, но и бежать, уже не обращая внимания на препятствия. В таких трудных условиях парни умудрялись идти впереди всех.

Человек может произвести невероятные усилия во имя добра, взаимовыручки, проявив свои сильные

стороны, силу духа. Возможно, самым важным итогом было осознание того, что среди многих тысяч людей, живущих в современном мире, живут воины Чингисхана и дух самого повелителя.

После экспедиции постоянно приходит мысль, что в нашей жизни очень много суеты, лишнего и ненужного. Недалеко от города, но в труднодоступном месте находится настоящее исторически значимое место, основанное самим Чингисханом. И мы вправе гордиться тем, что мы являемся его потомками и должны высоко нести имя чингизиды.

Бутидма ЗЫДРАБЫН.

Фото Евгения ХАМАГАНОВА.

Приглашаем на ярмарки!

Вчера в здании Республиканского бизнес-инкубатора открылась Улан-Удэнская продовольственная ярмарка. За три дня в ней примут участие более 40 местных товаропроизводителей и из городов России – от Биробиджана до Оренбурга, а также из Киргизии и Монголии.

Новинки своего ассортимента представят ОАО «Бурятхлебпром», ООО «Бурятмясопром», «БМПК», «Катюша», ИП Акоюн.

В рамках ярмарки пройдут круглые столы «Создание технологий производства мясопродуктов с учётом региональных особенностей Забайкалья» и «Инновационные направления развития районов Бурятии». Проекты по переработке мяса и плодоовощного сырья» с участием ученых ВСГТУ, специалистов мясоперерабатывающих предприятий региона.

А 4 и 5 декабря на центральном рынке, а также на шести площадках города – ТК «Фортуна» (пр. Автомобилистов, 4), ТЦ «Солнечный» (ул. Камова, 25), ТК «Туяа» (ул. Ключевская), рынок «СМП-398» (ул. Гагарина, 64), торговая площадка «ООО «Дом Сервис» в мкр. Заречный (ул. Строителей, 19) пройдет мясная ярмарка.

На ярмарке будут представлены мясная и рыбная продукция, колбасные изделия, субпродукты, полуфабрикаты местных производителей, сообщает пресс-служба мэрии Улан-Удэ.

Счастливый мир детства

Детский центр развития и воспитания дошкольников «Киндер+» - один из самых известных в городе. Он - дипломант Всероссийского конкурса «100 лучших товаров и услуг России-2009», победитель конкурса «Выбирай лучших», удостоен почетного знака «Отличник качества», обладатель диплома «Лучшая услуга-2009»

Здесь не только обучают детей, но и развивают через творческие занятия – танцы, рисование, музыку...

Центр успешно работает на проспекте строителей, в КСК, с группами кратковременного пребывания. Раньше всех, с 10 часов, приводят детей младшего возраста – с 2 лет, с 12 – занятия со средней группой, с 14 – со старшей группой, а с 16 часов – подготовка к школе. Большинство занимающихся здесь детей посещают детсады, и родители – все работающие, мобильные - первое время беспокоятся, что ребенок устанет, откажется от дополнительных занятий. Но, наоборот, дети ходят в «Киндер+» с большим удовольствием. Вот что рассказала мама одного из малышей **Туяна Жамбаева:**

- Здесь уютная атмосфера, внимательное отношение, продумано каждое занятие. Наша трехлетняя дочка детсад не посещает, но с не-

терпением ждет выходных, когда мы пойдем в «Киндер+». А это самое главное, чтобы ребенка тянуло, чтобы он узнавал новое и заряжался положительными эмоциями. Хорошо, что есть такой детский центр. Приезжаем с Машзавода с пересадками. Мне скоро рожать второго малыша, но все равно едем в центр.

Виктор Янков:

- Ане три с половиной года, ходит в центр уже второй год. В сентябре устроились, наконец, в детсад. Но от «Киндер+» не отказались, ребенок просится.

Сравниваю с детьми, которые не посещают детские центры, и ощущается большая разница. Она более развита. Это говорит, что такие центры востребованы сегодня. Здесь работают профессиональные педагоги, которые легко находят общий язык с детьми, они становятся добрее, спокойнее. На мой взгляд, прививается системность, дисциплина. Хочется, чтобы дочка чем-то занималась.

...Как понятно из откликов родителей, «Киндер+» – это потребность сегодняшнего дня, это ответ на родительский запрос, здоровые родительские амбиции, направленные на реализацию творческого потенциала ребенка.

Директор центра Людмила Григорьевна Модогорова подчерки-

вает, что дети за полтора часа занятий должны получить максимальное удовольствие и уйти с хорошим настроением. Этому помогают режиссер, музыкальный руководитель, художник, педагоги-воспитатели, психолог, учитель, тренеры по ушу и шахматам. «Сначала развиваем, потом обучаем. Подтверждением достижений ребенка становятся праздники, которые готовятся с фантазией и большой тщательностью. На них дети могут продемонстрировать все то, чему научились в нашем центре», – говорит она.

Среди преподавателей – Наталья Викторовна Филипсон, призёр городского конкурса «Лучший учитель года - 2006». Она отмечает:

- Наши дети всегда хорошо подготовлены к школе. Даем все в комплексе - развиваем умение общаться, слушать друг друга и учителя, ориентироваться в рабочей тетрадке. Это тем более важно, что в школах сегодня взят курс на укрупнение классов и учителям оказывать внимание каждому ученику будет сложно. К школе дети должны уметь работать в группе, читать и букварь проходят быстро. В конце учебного года первоклассники должны читать не менее тридцати слов в минуту.

Кстати, с сегодняшнего дня начала работать группа продленного дня для первоклассников с двухразовым питанием, занятиями психолога, режиссера, тренера ушу, английским языком.

В этом году «Киндер+» открыл филиал по Терешковой. Здесь наряду с группами кратковременного пребывания действуют группы полного дня, куда принимают детей с четырех лет. Впечатляет оформление филиала: уютный интерьер, мягкие тона, зонирование в спальнях, комнатах – морская тема для мальчиков и дворцовая для девочек. Несколько игровых, ведь игра – ведущий вид деятельности в дошкольном возрасте. Есть простор для детского воображения.

В спортивной комнате беговая дорожка, баскетбольные кольца, мячи... Есть кухня, столовая. Воздух во всем помещении обеззараживается.

Людмила ОЧИРОВА.

На Всероссийской ассамблее замещающих семей приемная семья Намдаковых из Бурятии признана лучшей в номинации "Семья, сохранившая национальные традиции". У учителей из Хоринска семеро детей, трое из них - приемные.

На этом конкурсе было четыре задания. Первое - визитная карточка, где мы представляли свою республику. Говорили на бурятском языке, владеют им в совершенстве и дети наши, русские по национальности. Затем говорили уже на русском, даже спели гимн, - пояснили участники ассамблеи супруги Намдаковы.

Я давно знакома с этой замечательной семьей Намдаковых, живущих в селе Булум Хоринского района: Георгия Дашиевича, учителя технологии, награжденного знаком "Почетный работник общего образования Российской Федерации", и Надежды Дашицыреновны, учителя первой категории, преподавателя математики Булумской общеобразовательной средней школы.

Георгий родом из Джидинского района, с. Бнхор, куда и вернулся уже учителем технологии после окончания учебы на факультете ОТД Бурятского государственного педагогического института. Проработав успешно несколько лет, стал директором в родной школе.

А Надежда родилась и выросла в с. Булум, по окончании школы поступила в физико-математический факультет БГПИ им. Д. Банзарова. Познакомилась чета Намдаковых друг с другом именно здесь, выбрав благородную профессию педагога. Почти с десяток лет прожили и работали в родном селе Георгия, но так сложились обстоятельства, пришлось переезжать в Булум, на родину Надежды.

Оба они выросли в многодетных семьях. Гоша рос третьим ребенком, старшим братом из десяти братьев и сестер у Матери-Героини. С ранних лет познал домашний, сельскохозяйственный труд, помогал родителям воспитывать младших. В школьные годы он занимался боксом, был любознательным учеником, общительным другом.

Родители Нади вырастили и воспитали восьмерых детей. О своем детстве Нада рассказывает: "Мы носили одежду, по наследству доставшуюся нам от старших, у нас не было ярких игрушек, нас не баловали ничем. Но мы были счастливы, что у нас есть мама и папа, братья и сестры".

Неудивительно, что у них, у Намдаковых большая семья - к четверым своим они добавили троих приемных детей. Растут внук и внучка. Старшие дети живут и работают в Улан-Уде, у них свои семьи. Отраднo, что дочери Аюна и Туяна выучились в БГСХА, имеют высшее экономическое образование и каждая имеет свое дело - индивидуальное предприятие. Сын

На конкурс "Семейная пара-2010"

"НЕТ ЧУЖИХ ДЕТЕЙ, ВСЕ НАШИ"

Даши окончил ВСГТУ, служит в армии во Владивостоке на знаменитом крейсере "Варяг", уже успел побывать в Америке, в Корее. Во Владивостоке вместе с сослуживцами встречал нынче президента РФ Дмитрия Медведева. Младшенькая Сарюна учится во втором классе, вместе со своими приемными сестрой Валей, братьями Женей и Жаргалом помогают родителям по хозяйству. В школе учатся хорошо, им очень нравится участвовать во всех школьных мероприятиях.

Надежда Дашицыреновна с гордостью рассказывает:

- Мы с мужем очень тревожились, сомневались, мучились вопросами: сможем ли мы стать родными людьми для чужих детей? Хватит ли нам терпения воспитывать их? Как будут относиться к ним наши собственные дети?

Все сомнения и тревоги были преодолены, и наши Валя, Женя теперь живут с нами. Еще мы взяли к себе племянника Жаргала, который, к сожалению, остался сиротой после смерти матери (сестры Гоши). Мы его опекуны.

Приемные дети быстро усвоили наши семейные традиции. Мы с мужем уверены, что благополучие семьи строится на взаимопонимании и взаимопомощи. Ежедневный посильный труд каждого приносит благосостояние семьи. У нас есть своя "фазенда" - подсобное хозяйство в живописном месте Уэрик, где вольно пасется наш скот. В начале лета мы посадили целое поле капусты, в большой теплице выращиваем огурцы. Целое лето у нас на столе свежая зелень, парное молоко, вкусная сметана, сочное мясо. Валюша угощала всех творожным пирогом, семья лакомялась сыром собственного приготовления. И все

это благодаря труду всей семьи.

Мы умеем трудиться и умеем отдыхать: купание после горячего трудового дня в знаменитом целебном озере Сунхурук стало новой нашей традицией. Может быть, поэтому наши дети здоровы и крепки, красивы и талантливы. Валя у нас хорошо поет и бурятские, и русские песни, она уже активная участница школьного фольклорного ансамбля "Мунхэ Гэрэл". Бурятский ёхор танцует отменно. А Женя - мечтатель, романтик, любит наблюдать, как садится солнце, как растут цветы и травы, какая же погода будет завтра. Жаргал тоже хорошо поет, он постоянный участник конкурсов "Юный Гэсэр", хороший спортсмен, чемпион по боксу в своем весе республиканского турнира памяти Героя Советского Союза Дармы Жанаева.

Весной мы выступили на поселенческом конкурсе, посвященном Году Семьи, где заняли первое место, а затем выступили на районном конкурсе. Видели бы вы, как радостно засветились глаза наших детей, когда нам присудили первое место, как они ликовали дома, наперебой рассказывая нашим и своим друзьям, родным о своем выступлении. И в эти минуты я заметила те самые искорки счастья и радости, что мы с мужем не зря живем на свете, потому что нет чужих детей, есть наши дети. Есть большая дружная семья, где всем тепло, уютно и надежно".

Дарима ЦЫБИКОВА, директор Издательского центра "Буряад үнэн", редактор журнала "Вершины".
 Фото Даримы ЦЫБИКОВОЙ.

«Буян хэшэг – 2010» гэнэн конкурсно

Байгша оной октябрин 15-да бүхы буряад арад зондоо хэзээдэшье мартагдахагүй үйлэ хэрэг боложо үнгэрэн байна. Юуб гэхэдэ, Росийн Буддын шажанай Заншалта Сангхын түб – Ивалгын дасанда Ногоон Дара Эхын дуган нээгдэжэ, республикнай холо ойрын аймаг, нютагууднаа хүн зон олоороо субажа, бурхандаа мүргэхэ, зальбарха үшөө нэгэ арга боломжо олдонон байба бшуу. Ногоон Дара Эхэ бурхан бүхы бумбэрсэг дэлхэй дээрэ ажамидаржа ябаһан амитадай, хүнүүдэй эхэ гээд тоологдодог гээшэ. Тиин бүхы амитадые эхэ мэтээр хамгаалжа, хүн зоной гуйлта, эрилтэнүүдые угаа түргэн саг соо бэелүүлжэрдэг эди шэдитэй гээд буддын шажанай гүн ухаанай номууд соо хэлэгдэдэг.

НИГҮҮЛЭСХЫ СЭДЬХЭЛЭЙ ҮРГЭЛ

Ногоон Дара Эхын «Ум Дари Дудаари Дүри суухаа» гэнэн тарни ямаршы тодор хаалта, бэрхшээлнүүдые нюдэ сабшаха зуура усадхадаг гэжэ буддын санаартан, хүзэгшэд баталдаг гээшэ.

Эгээл һонирхолтойнь гэхэдэ, Сэсэг Ильинична Шабаковагай үбгэн абын элинсэг болохо лама санаартан аяр зуун жэлэй саада тээ Ногоон Дара Эхын хүрэг Монголхоо залажа асарган байгаа. Тэрэ гэнээр Сэсэг Ильиничнагай эсэгэ – Илья Базарович Нимаев гэр бүлөөрөө, түрэлхидтээ – булта Ногоон Дара Эхые нарин нягтаар тахижа, хүгэдэжэ ябадагынь ойлгосотой.

Илья Базаровичын аба Базар Нимаевич дайнай дүлэн соогур уябажа, нэгэ оборгоһоношье наа, гэртээ бусаһан намтартай, тэрэшэлэн Бадма Нимаевич абган нэгэшье шархатангүй, дайсанаа даража, даагаа һүүлдэжэ ерһэн юм.

Сэбэрхэн шарайтай, хурса харасатай Сэсэг Ильинична Мухар-Шэбэрэй Галтай нютагнаа уг гарбалтай. «Оптика Сэсэг» гэжэ компанийн генеральна директорэй тушаал эзэлдэг гэжэ олондо суутай болонхой. Ажал хэрэг тухайгаа тэрэ яаралгүйхэн хөөржэ үгэбэ.

Ногоон Дара Эхын дуган барилга дүрбэ-табан жэлэй туршада үргэлжлөө, барилгада арба гаран миллион түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа.

- Та, Сэсэг Ильинична, шэнэ дуган бэлэг болгон, нимэ хүндэтэ, үндэр үргэл хэбэ гээшэт.

- Амиды мэндэ ябаханда, мүнгэн зөөри олоно бээ. Арад зомнай арбан сагаан буяниие эдлэжэ байг лэ, - гэжэ харюусаа бэлэй.

Сэсэг Ильинична Улаан-Удын городской Соведей депутат байһан тула хотын ажаһуугшадай шухала асуудалнуудые шинд хэлсэжэ байдаг, түргэн мэргэн ухаатай.

Холын харасатай, нигүүлэсхы боди сэдхэлтэй байһан тула буян хэшэг үйлэдэхэ гэшые түбхын түрүүнэй хэрэг гэжэ Сэсэг Ильиничнагай тоолодог байһанинь илангаяа үнэтэй сэнтэйл. Ногоон Дара Эхын үзэсхэлэн дуган болхожо, арадай сэдхэлдэ аруухан сэсэг тарибал даа. Үшөө хэн нимэ ехэ бэлэг болгон барилга хээ нэм? Ондoo жэшээ олдобогүй.

Сэсэг Шабакова – Буряад ороноймнай олзын хэрэг урагшартайгаар эрхилдэг түрүү эхэнэр нүүдэй тоодо оролсоно. «Оптика Сэсэг» гэнэн компани 16 жэлэй туршада ударидаха үедөө улахоорондын һуралсалай түб нээгэ.

Сэсэг Ильинична хоёр дахин Энэдхэг ошоjo, Далай лама багшатай уулзажа, һургаал номнолынье шагнажа ерһэн намтартай.

Нюдэ сабшаха зуура туһа хайраа үзүүлдэг Ногоон Дара Эхын дуганда ошоjo мүргыт. Тиихэдэе заатагүй олзо эрхилхэдэе оношотой, һалбарал найхан наһандаа ябаһан Сэсэг Ильиничнада досоогоо баярай үгэнүүдые шэбшэн хүргөөрэйт.

Степан ОЧИРОВ, Д.ЦЫБИКОВАГАЙ фото.

«Аламжа Мэргэн Арюун Гоохон хоёр» гэнэн конкурсно

АГУ НЭРЭДЭЭ ХҮРЭМЭ АХАТАН

тэрэнэй хүртэһэн шагнал, Остроградскийн «По белу свету» гэнэн ном, түрэлхидтэнь мүнөө хүрэтэр нагилан хадагалагдажа байдаг. Хожомын Аюржана Санжиев эрдэмээ бүри арьбадхан, Октябринн хубисхалһаа холо урид багша боложо суурхалһан юм.

Помпой багшын хүбүүн Агван Аюржанаевич Аюржанаев 1929 ондо Бурпедтехникум дүүргээд, баһал багша болоһон намтартай. Дайнай үедэ, 1942 ондо, Агван Аюржанаевич Чисаанын хүсэд бэш дунда һургуулийн директор ябахандаа, Агу гэжэ хүбүүнтэй болоһон юм. Эжынь баһал наһараа эхин классуудай багша ябаһан Анна Дышиновна Жамбалова болоно. Удаань Ануудара, Алдар, Арюухан гэжэ үхибүүдтэй болоһон байгаа. Агван Аюржанаевич Хэжэнгын аймагай арадай гэгээрэлэй таһагыс даагшаар, Сталиной нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр, соёлой таһагыс даагшаар, Ородой-Адагай һургуулийн директорээр, һүүлдэнь буряад хэлэнэй багшаар Хэжэнгын дунда һургуулида ажаллаһан намтартай.

1958 оной сентябрь соо Агван Аюржанаев Буряадай соёлой министр Даша Жалсабоной

захиралтаар Хэжэнгын аймагай соёлой таһагыс даагшаар томилогдожо, хожомоо суурхалһан «Ургы» хоор байгуулаһан габыятай.

Тиин 1958 ондо 17-тойхон Агу Аюржанаев энэ хоорой бүридэлдэ Москвада болоһон Буряадай литература болон искусствын хоёрдохи декадада хабаадаһан юм. 1960-аад онуудта сэрэгэй алба хэһэнэй һүүлээр Шэтын багшанарай институтда һураһан, Хэжэнгын интернат-һургуулийн хүмүүжүүлэгшээр хүдэлһэн, уданшьегүй Хэжэнгын комсомолой райкомой секретаряар һунгагдаһан байна.

Эгээл энэ үеэр Хэжэнгын хүгжэмэй һургуулида багшалжа ябаһан, Эрхүүгэй Оһын аймагай Буряад-Енүүд һурунһаа гарбалтай урин залуухан Светлана Дмитриевнагай гэрлэжэ, Эдик, Зориг гэжэ хоёр хүбүүдтэй болоһон байгаа.

1970-аад онуудай эхээр Агуу Агвановичай аймагай соёлой таһагыс ударидажа ябаха үедэ Хэжэнгын «Ургы» хоор республика соогоо ото түрүү һуури эзэлжэ, Эрхүү, Москва хүртээр ошоһон байха. Удаань Загастайн үүлтэртэ хонин ажалай совхозой парткомой секретаряар хэдэн жэлэй туршада хүдэлһэн,

Новосибирскийн партияна дээдэ һургуулида һуража гараһан юм. 1980-яад онуудай хуушаар партиян Хэжэнгын райкомой нэгдэхти секретаряар һунгагдажа, ударидахы шадбарияа улам баталһан намтартай. 1991 оной путчин һүүлээр Хэжэнгын аймагай захиргаанда хүтэлбэрилхы тушаалнуудта ажаллаһан, олзын хэрэг эрхилхэшье талаар шадлаа туршаад үзэһэн байха.

Хэдэн жэлэй урда тээ наһанайнгаа амаралтада гарабашье, Агу Агванович Светлана Дмитриевна нүхэртээ аймагай ажабайдалда болодог нитын хэрэгүүдтэ оролсоод лэ, зоной түлөө ябадагаараа суурхалһан зангаараал гээшэ, Зориг хүбүүнэйнгээ мүнөө Сахалин дээрэ ажаллажа ябаханда, хүгшэн аба, эжы хоёр басагадынь харууһалжа байдаг. Сарюнань байгша ондо БГУ-гай Восточно факультеттэ оронхой, Аюнань һургуулида һуража ябана. Бүри һая «Ургы» хоорой 50 жэлэй ойн баяр гол түлэб Агу Агвановичай эдбхи үүсхэлээр дэбжэлтэ сэхэтэйгээр болоһон гэжэ дуулагдаба. Светлана Дмитриевна нүхэрэнь республикын соёлой габыята хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрээрэ зүүжэ ябадаг. Нютагайнгаа ахатанда Агу нэрээ саашадашье үндэр дээгүүр мандуулжа, гэр бүлэдөө, зээнэрээрэ ан-бун жаргажа һуухынь хүсэнэб.

Бата-Доржо СОДНОМОВ.

«АЛТАН ОЛИМПИИН» ҮНДЭРТЭ

«Спорт болон физическэ культура» гэхэн халбарид аргагүй амжалта туйлаһанай түлөө «Алтан Олимп» гэхэн шан долоодохи жэлээ үгтэжэ, хайн заншалтай болонхой.

Россиин Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Александр Жуков тус шан барюулхаяа Улаан-Үдэ эрээ. Тээд тэрэнэй саг тон бага байжа, тус хэмжээндэ хабаадажа шадабагүй. Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Баир Балжиров, эрдэм ухаанай болон хуралсалай министр Алдар Дамдинов, Президент болон Правительствын Захиргаанай Түрүүлэгшын орлогшо Ирина Смоляк болон бусад эндэ ерэжэ, Буряадай спортын дээжэ амаршалба.

Мүнөө жэл энэ хэмжээ ябуулга үндэр хэмжээндэ Бестужевай нэрэмжэтэ гүрэнэй ород драмын театрай шэнэ танхим соо үнгэргэгдөө. Түрүүшүүл 14 шэглэлээр тэмдэглэгдэ. Долоон жэлэй хугасаа соо илагшын статүэткэ 65 хүндэ үгтөө, 130 гаран хүн түрүүшүүлэй тоодо оролсоо.

- Анханһаа хойшо бидэ Буряадай спортын нэрэ зэргы дээшэнэ үргэжэ ябагшадые тэмдэглэхэ гэжэ зорёбди. Мүн тийхэдэ юрын арад зоной дунда физическэ культура болон спорт нэбтэрүүлэгшэдые, манай буряад спортдо үнэн зүрхэнһөө туһалдаг меценатуудые урмашуулнабди. Иигэжэ булта спортоёо хүгжөөжэ байһанаа баярланаб, - гээд физическэ культура болон спортын талаар республиканска хорооной түрүүлэгшэ Владислав Бумбошкин амаршалгын үгэнүүд соогоо хэлээ.

Нэн түрүүн Буряадай спортын ветеранууд тайзан дээрэ уригдаа. 1980 ондо Москвада үнгэргэгдэһэн Олимпийн наадануудай 30 жэлэй ой боложо байна. Энэ ушараар «Москвагай Олимпийн наадануудай 30 жэл» гэхэн медаль тэдэндэ зүүлгэгдэ. Эдэ хэд бэ гэгбэл, Павел Яковлев, Геннадий Манжуев, Виктор Домнин, Георгий Банчиков, Борис Мироманов гэгшэд болоно.

2010 оной эгээл эрхим спортсменэй нэрэ зэргэдэ хоёр хүн хүртэбэ. Эхэнэрнүүдэй дунда барилдаагаар Европын чемпион, дэлхэйн чемпионатда хүрэл медальда хүртэгшэ Любовь Волосова болон эдирууллэй дунда Олимпийн наадануудай чемпион Алдар Балжинимасев гэгшэд эрхимүүдэй эрхим болобо. Гэхэтэй хамта, Любовь Волосовада «Россиин спортын габьяата мастер» гэхэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Илагшадый хоригшод Андрей Бузин болон Арсалан Болотов гэгшэд эрхим тренерүүд болобо.

Бэе тамираар эрэмдэг спортсменүүдэй дунда хур харбагша Ирина Баторова, барилдаашад Григорий Кожевников болон Алксандр Цоктоев гэгшэд шалгараа. Эдэнэй хоригшод Цыденбал Цыренжапов, Юрий Сандаков, Сырен-Доржо Андренов гурбан эрхим тренерүүд гэжэ нэрлэгдэ.

Захаминай аймагай гулваа Виктор Аюшеев аймаг соогоо спорт болон физическэ культура хүгжөөлгэдэ нилээн хүсэ шадалаа гаргана. Тиймэһээ тэрээнэй б-дахияа эрхим боложо байһанинһэ гайхалгүй.

Кабанскын аймагай спортын дарга Сергей Чеповской, 49-дэхи хургуулин директор Казимир Иванов, «Сагаан Морин» бүлгэмэй генеральна директор Лев Асалханов, «Радар-Спорт» гэхэн мэдээжэ теле-дамжуулгын журналист Борис Мироманов хүбүүнтээ өөр өөрын номинацида шалгараа.

Хэжэнгын хүүгэдэй спортын хургуули, Улаан-Үдын 10-дахи олимпийн халаанай клуб 2010 ондо шадабаритайгаар ажалаа ябуулжа, «Алтан Олимпийн» оройдо гараба.

Залаар багтахыса суглархан спортын ододые Буряадай эстрадын одод шэхэ хужарлуулма дуунуудаараа, нюдэ баярлуулма хатарнуудаараа амаршалаа.

Борис БАЛДАНОВ.
Р.-Н.БАЗАРОВАЙ фото-зурагууд.

Амаршалга

Эдэ үдэрнүүдтэ манай анда нүхэд Гомбо Эрхитуевич Елизавета Сынгесвна ДОГДА-НОВТАН гэр булынгоо алтан ой тэмдэглэхэнь. Хахад зуун жэлэй саана Хурамхаанай Дэрээн тоонтотой залуухан ветеринар мэргэжэлтэй Гомбо хүбүүн Баргажанай Баянгол тоонтотой багшын мэргэжэлтэй Лиза басаган хоёр юртэмсын жама ёһоор хуби заяагаа нилүүлжэ, айл бүлэ болоһон юм.

Тэрэ гэхээр олон жэлнүүдэй хугасаа соо Алла нютагтаа түбхинэжэ, наһанайнгаа амаралтада гаратараа хоюулан амжалтатай ажалаа хэжэ гараа. Ажалайн амжалтын дүнгүүд – нютагтайн зоной, суг ажаллаһан нүхэдэйн, олон тоото шабинарайн үндэр дээрэ сэглэлтэ болоно.

Дуудуулха нэрэһэнь гадуур дурдуулха нэрэнүүдын эдэ хоёроймнай омогорхол болоно. Нютагтаа хүндэтэй зонуудай захаар ажалай али болохын тэрэ сагай үндэр шагналнууд абдар соонь хадагалаатай байдаг. Гэр бүлын омогорхол болохо үхибүүдэ гарын ганзагада, хүлын дүрөөдэ хүргэжэ, түрүү хүнүүдэй зэргэдэ хүмүүжүүлжэ табиһан намтартай.

Олон аша зээнэрэйнгээ дулаан энхэрэл соо, аха дүүгэйнгээ эбтэй зохид дүхэриг соо олон жэлнүүдтэ ан-бун жаргалтай ажаһууһынь олон тоото нүхэдэйн зүгһөө үрээхэ хүсэлэнтэй амаршалнабди.

К.П., С.Э. Бадмасван,
А.Ц. Чойропова,
Д.Э. Ширеторова,
С.А., Ж.Б. Дандаровтан,
В.Д., Е.М. Цыреновтэн.

Ноябрийн 27-до Бэшүүрэй аймагай Харлан нютагта ажа-һуугша манай эжы Даша-Зэйбэ Батоцыреновна Дашиева тэбхэр 80 наһанайнгаа оёе үри хүүгэд, айл аймаг, түрэл гаралнуудтаа тэмдэглэхэеэ байна. Энэ ойгоорнь дашарамдуулан, олон тоото үри бээнэрэйн, түрэл гаралайн, аха дүүнэрэйн зүгһөө үнэн зүрхэнһөө амаршалаад:

Ажабайдалай хүшэр замые эрэлхэгээр дабаалта,
Ажалай хүндые тэсэжэ гаралта,
Үри хүүгэдэ үндылгэжэ, Үргэн харгыдань гаргаалта,
Үндэр наһанай хангалгыс Үзэхэ буянтай байналта!
Хүхюун согтой зандаал ябаһаар,
Хүнэй эрхим гэгдээрэйт!
Ходол мантаяа золгон ябаһаар,
Хүндын хойморто хуугаарайт, - гэжэ булта үрэнэбди.

Борис БАЛДАНОВ.
Авторай фото-зурагууд.

ОЁОРНОО СПОРТЫН ВОЛОНТЕРНУУД ГАРАХАНЬ

Зэдын аймагай Оёор хууринда «Олимпийцы» гэхэн ниитын хуралсалай тусхай проект нэбтэрүүлэгдэжэ эхилбэ. Энэнтэй дашарамдуулан, волонтернуудай түрүүшын слет-хуралдан хаяхана эмхидхэгдэбэ.

- Оёорой дунда хургуулин багша Юрий Ринчинович Бадмаев һая үнгэргэгдэһэн «Буряадай эрхим физкультурын багша» гэхэн хонирхолтой проект зохёожо, конкурсно дурадхаа. Энэниеш хараһаар лэ, тон хэрэгтэй, хүмүүжүүлгэдэ туһатай проект гэжэ ойлгообди, - гээд эрдэм ухаанай болон хуралсалай министрствын мэргэжэлтэн Татьяна Вежевич хэлэнэ.

- Үнэхөөрөөшье, физическэ культура болон спорт хүгжөөлгэдэ нилээд нүлөө оруулхад энэ проект. Манай хараад үзэхэд, бэлээр бэлүүлэгдэхэ ажал гэшэ. Тиймэһээ булганда хэрэгтэй юумэн, - гээд Олимпийн халаанай республиканска хүүгэдэй спортын хургуулин директорэй орлогшо Евгения Чимитова хэлэнэ.

Юрий Ринчинович Бадмаев ганса тоонто Оёор нютагтаа бэшэ, мүн бүхы Зэдын аймагта, Буряад орондоошье

спортын халбарид волонтернуудые бэлдэхэ түсэбтэй. Найруулагшын на-намжаар, волонтер бүхэн өөрын хажууда олон хүбүүд, басагадыс суглуулжа шадаха. Тиймэһээ спортоор бээ хоридог хүнүүдэй тоо эрид дээшлэхэ, архи тамхи уугшадай тоо үсөөрхэ болоно бшуу.

Түрүүшын следто Зэдын аймагай баруун далин нютагай үхибүүд болон залуушуул суглараа. Ехэ Наранай, Алцагай, Армагай, Дээдэ болон Доодо-Ториин, Дээдэ болон Доодо-Бургалтайн, Желтурагай түлөөлөгшэд Оёорой дунда хургуулида суглараа. Энэ хургуулин шабинар Ананда Машеев ба Баярма Цыбикова гэгшэд угтамжын дуугаар хүндэтэ айлшадые угтаба.

Түрэл нютагтаа ерэнэн Буряадай, Россиин, Европын болон дэлхэйн чемпионатуудай медальда хүртэгшэ, Пекинэй Олимпийн наадануудта хабаадаһан хур харбагша Мирослава Дагбасва бүхы сугларагшадый анхара эхэтэ татаа. Оройдоол хоёр-гурбан минута соо Мирославын үнгэргэһэн зарядка бултание баярлуулаа.

Энэ найрта ерөжэ буһан Зэдын аймагай гулваа Виталий Батодоржиев физкультурын багша Юрий Бадмасева 5 мянган түхэриг абаха тухай үнэмшэлгэ барюулаа. Мүн республиканска олимпийн халаанай хургуулин талаһаа спортын хэрэгсэлнүүдые худалдан абаха тухай 10 мянганай үнэмшэлгэ үгтөө.

Спортын хэмжээ ябуулга хүнгэн атлетикын кросс урилдаагаар үргэлжлөө. Үни удаанай Зэдын аймаг соо харагдаа үзэгдөөгүй эхээр ороһон саһан энэндэ һаад болобогүй. Слет урилданда хабаадаһан хүбүүд, басагад Оёорой үйлсөөр гурбан километр гаталба.

Удаань хэмжээ ябуулганууд хургуули соо үргэлжлэбэ. Спортын зал соо Мирослава Дагбасва хур харбалгаар багахан хургалга эмхидхэжэ, бүхы хабаадагшадые суглуулаа.

Энээнэй үлүүлээр хэмжээ ябуулга долоон халбаряар ажалаа ябуулба. Оёорой хургуулинхид хүүгэдэй сурхарбаан яагаад үнгэргэхэ, эмхидхэлгын ажал тухай хөөрөжэ үгөө.

Доодо-Бургалтайн түлөөлөгшэд нютаг соогоо үйлсэ үйлсөөрөө мурсысэхэ дүй дүршлөөрөө хубаалдаа. Мүн бусадшые хуруинуудай үхибүүд бэе бээдэ туһатай зүбшөөлнүүдэ хэлсэ.

Иигэжэ түрүүшын слет хуралдан хонирхолтойгоор болобо. Зэдын аймагай гулваа Виталий Батодоржиевай хэлэхээр, нимэ хэмжээ ябуулганууд бусадшые нютагуудта үнгэргэгдэхэ тухай мэдээсэбэ.

ПОЮЩИЕ КРАСКИ АЛЕКСАНДРА ТИМИНА

Многие зрители помнят, как после увертюры, когда открывался занавес Бурятского театра оперы и балета, они долго аплодировали волшебным декорациям Александра Тимина. А всего Александр Иванович оформил более ста оперных и балетных спектаклей. Декорации Тимина действительно были шедеврами. Например, в балете "Красавица Ангара" перед зрителями будто открывалось настоящее дно Байкала: водоросли, тина - всё было как настоящее и очень красивое. И театральные костюмы были такими же.

В Художественном музее имени Ц.Сампилова открылась выставка известного живописца, сценографа, портретиста, скульптора театрального художника А.И.Тимина, посвященная столетию мастера.

Ещё в школе города Камень-на-Оби, который находится в двухстах километрах от Новосибирска и где в 1910 году родился Александр

Иванович Тимин, его талант заметил учитель рисования. В 1927 году юноша поступил в Омский промышленно-художественный техни-

кум имени М.А.Врубеля, где был высокий уровень преподавания (в то трудное время много художников выезжали из Москвы на окраины, где было не так голодно). Так что Александр Тимин получил прекрасное образование. После учёбы он мечтал поехать на Сахалин. Но, увидев Байкал, был навсегда покорен его красотой. В 1935 году познакомился с Марией Шестаковой, которая училась в Иркутском художественном училище, через два года они поженились. Встреча с бурятским режиссером Гомбо Цыдынжаповым сыграла в судьбе Ти-

мина решающую роль. Александр Иванович так пишет об этом в своих воспоминаниях: "Гомбо Цыдынжапов настолько горячо воспринимал идею создания настоящего музыкального театра, что воодушевил на новое дело всех окружающих, заставил поверить в реальность возможного и заставил петь даже драматических актеров. Я познакомился с ним в 1938 году в Улан-Удэ, в театре, куда пришел в поисках работы после службы в армии."

Работая в театре, общаясь непосредственно с такими яркими творческими личностями, как Цы-

дынжапов, я раскрыл для себя специфику очень трудной и увлекательной профессии театрального художника, назначение живописи в театре - углубить впечатление, вызванное музыкой.

Декорации должны быть зрелищные, мотивированные, романтические, должны увлечь, поразить и растрогать слушателя, должны "петь красками", как говорил великий Константин Коровин. Тут простор воображению и фантазии художника - только читай, изучай материал по картинам, фотографиям, фольклорным источникам, поезжай по районам республики, смотри, думай, ищи.

Д.БАТОРОВА.
 Фото Р.Н.БАЗАРОВА.

На конкурс «Мир и Бурятия - 2010»

"НАДЖЕЯ" - СИМВОЛ ДРУЖБЫ НАРОДОВ

Марина Ивановна Иванова, заслуженный работник культуры Республики Бурятия и кавалер польского Креста Речи Посполитой, более одиннадцати лет является членом Национально-культурной автономии поляков "Наджая" г.Улан-Удэ.

Вот уже пятый год она работает председателем этой общественной организации.

Марина Ивановна - талантливый организатор и общественный деятель и отдает все свои силы для развития культуры и толерантности народов Бурятии.

Много лет она трудилась директором Дворца культуры Лocomо- тивового ремонтного завода, десять лет работала заместителем начальника управления культуры Администрации г.Улан-Удэ. Под руководством этой хрупкой женщины на высочайшем уровне проходили большие городские праздники и мероприятия республиканского уровня. За эту работу М.И.Иванова получила Почетную грамоту Министерства культуры Российской Федерации.

И сейчас при непосредственном ее участии, совместно с Генеральным консульством Республики Польша в г.Иркутске на подмостках наших театров и культурных заведений часто выступают известные польские исполнители и артисты.

Особенно полюбились улан-удэнцам органичные концерты, проходящие в католическом храме города Улан-Удэ. Летом 2008 года знаменитый польский органист Витольд Залевский просто заворожил своей игрой поклонников духовной музыки. В прошлом году органист из Иркутска Дечбал Григорюц несколько раз выступил с концертами органной музыки. А на католическое Рождество именно этот артист и композитор открыл "Рождественский фестиваль" в Бурятии. За организацию органного концерта в католическом храме г.Улан-Удэ НКАП "Наджая" получила "Благодарственное письмо от Министерства культуры РБ".

Спомощью польских учреждений культуры в музеях г.Улан-Удэ прошли интереснейшие выстав-

ки художника, ссыльного поляка Леопольда Немировского "Поляки-исследователи Сибири", которые посещали не только улан-удэнцы, но и жители г.Кяхты.

В 2008 году польская автономия "Наджая" отмечала свое пятидесятилетие.

В рамках этого события прошла "Неделя польского кино", проведенная научно-практическая конференция "Современные тенденции развития полонийного движения в России", в которой приняли участие видные российские и польские ученые.

Этой осенью с официальным визитом в Улан-Удэ побывала большая делегация польских политиков и сенаторов во главе с председателем Сената Республики Польша Богданом Борусевичем. Польские политики встречались с членами НКАП "Наджая" и отметили активную работу польской автономии г.Улан-Удэ во главе с М.И.Ивановой в деятельности российского полонийного движения.

Совсем недавно на сцене Бурятской филармонии прошел гала-концерт международного фестиваля "Полонийная осень", организованный НКАП "Наджая", в рамках празднования 10-летия газеты автономии "Первые кроки" ("Первые шаги").

Многое можно писать о деятельности Марины Ивановой, председателя НКАП "Наджая" и польской автономии.

Постоянно выходит альманах "Поляки в Бурятии", сейчас готовится уже седьмой том этой научно-популярной книги.

Уже шестнадцать лет работает общественная школа по изучению польского языка, истории и культуры. В десяти группах обучаются горожане от семи до семидесяти пяти лет. Шестой сезон на базе школы реализуется образовательно-культурно-туристический проект "Летняя школа польского языка и культуры у Байкала" с участием учителей из Польши, объединяющий полонийную молодежь всего Сибирского региона.

Кроме этого, дети и молодежь автономии выезжают в Польшу на учебные курсы и детские лагеря.

"Польскую диаспору невозможно отделить от истории, культуры и экономики Бурятии. Сибирская земля, приютившая поляков в трудные годы, помогла выжить и выстоять не одному поколению. Мы одна, единая, большая, многонациональная семья и гордимся тем, что наш общий дом - прекрасная Бурятия, где все люди независимо от национальности и вероисповедания живут в мире и согласии", - говорит Марина Ивановна и с этим нельзя не согласиться.

Анна ВИНОГРАДОВА.

НА СНИМКЕ: председатель "Наджая" М.И.Иванова на праздновании 15-летия польской автономии.

«Аза талаан-2010» гэхэн конкурсдо

Банзар Доржиев Захааминой аймагай Дабаатын дунда хургуулин 4-дэхи класста гурана. Номдоо найнаар хурахаага хажуугаар хуралсалхаа гадуур ажал хүдэлмэридэ, хургуулин дэргэдэ эмхидхэгдэн кружогуудта, элдэб конкурсуудта, конференцинуудта эдэхитэйгээр хабаадсалсага юм.

Бүри 1-дэхи класста хуража ябахандаа, «Белая ладья» гэхэн шатарай кружогто Аягма эгшэтээ ябажа эхилтээн. Сүлөөсагтаа гэртээ эгшэтээ, абатаая шатар наадаха дуратай юм. 2008 ондо үнгэргэгдэн эжынэрэй хайндэртэ зорюулагдан шатарай мурьсөөндэ 2-дохи класста хуража ябаһан Банзархабадалсажа, 1-дэхи хуури эзэлһэн юм. Агуу Илалтын 65 жэлэй ойн баярта, мүн Багшанарай жэлдэ зорюулагдан «Вундеркинд-2010» гэхэн аймагай шатарай мурьсөөндэ Банзар мүн лэ хабаадажа, түрүүшүүлэй тоодо оролсоо хэн.

Пургуулин дэргэдэ эмхидхэгдэн «Тэрэнги» кружогто ябажа, шүлгүүдые бэижэжэ туршадаг, конкурсуудта хабаададаг. Тийхэдэ 1-дэхи класста хуража ябахандаа, Захааминой аймагай байгуулагдаһаар 80 жэлэй ойн баярта зорюулагдан «Мини тоонто Захаамин» гэхэн конкурсдо эгэе түрүүшынхээ өөрынгөө шүлг уншажа, 1-дэхи хуурида гараһанаа Банзар мартадаггүй. Багшанарай багша, поэт, хизаар ороноо шэнжэлэгшэ Аюша Жапович Доноевой түрэнхөөр 75 жэлэй ойдо зорюулагдан «Мини тоонто Захаамин» гэхэн авторска шүлгүүдэй конкурсдо Банзар Доржиев хабаадсалсажа, 3-дахы хуури эзэлжэ эрээ хэн.

Буряадай Уран зохиолшодой холбооной байгуулагдаһаар 75 жэлэй ойдо зорюулагдан «Аман угын абдарһаа» гэхэн конкурсдо мүн лэ энэхэн хүбүүн хабаадсалсажа, III шатын дипломдо хүртэһэн юм. Энэл 2009 оной эхээр үнгэргэгдэн «Шаг в будущее» гэхэн аймагай эдир шэнжэлэгшэдэй эрдэмэй-практическа конференцидэ хабаадсалсажа, баһал III шатын дипломоор шагнагдан байна.

Үнгэрэн жэлэй май нара соо үнгэргэгдэн Данзан Дагбаевич Дагбаевич түрэнхөөр 85 жэлэй ойдо зорюулагдан «Моя родина - Мини нютаг» гэхэн республиканска литературна - хизаар ороноо шэнжэлгын конкурсдо хабаадажа, II шатын дипломодо Банзар Доржиев хүртэхэ золтой байгаа.

Банзар түрэл байгаалидаа эхэ дуратай юм. Зундаа жэмс, нархяаг эжытээ, эгшэтээ түүдэг. Тийхэдэ ой соохиё эхэ ажаглан ябадаг зантай юм. Ямаршыё юумэндэ анхаралсхэтэйгээр хандадаг, юумэн бүхэниё оножо шэртэдэг, бүхөөр

БАНЗАРАЙ ҮГЭ БАТА

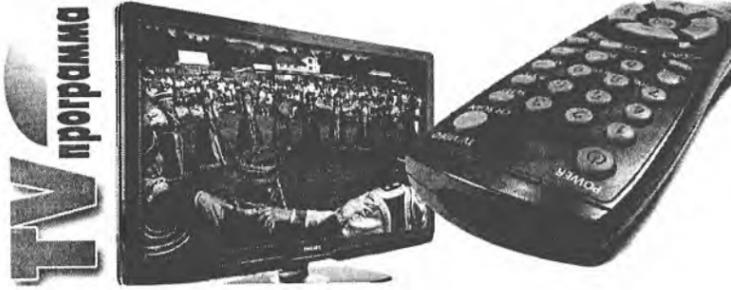
хадуун абадагынь эхэ найшамаар байдаг. Банзар гэрэй амитадта, илангаяа мориндо эхэ дуратай. Мориунаад, 7-8 модо газарта байдаг Пүбэтэ гэжэ малайнгаяа байрада ошодог. Зундаа бүришыё холо оршодог Хохюур гол гэжэ зуһаландаа ошохо эхэ дуратай юм.

Үнгэрэн зунби абатаая Хохюур голдоо ошоод, харьдагта гарааб. Парьдаг дээрэ яһала гоё байгаа. Нэгэшыё модогүй харьдаг уула дээрэнэ харахада, холо саана хаданууд гоёр харагдажа байгаа. Тэнгэри ушөөшыё хүб хүхөөр эхэ гоёор харагдаа. Парьдагта арса, пяндрын намаан, сагаан дали, ямаан арса, ушөөшыё ондоо яһала гоё ургамалнууд олоор ургажа байгаа. Бидэ арса, пяндрын намаа, сагаандали түүгээбди. Арсаар бээе, гэрээ ариудхадаг юм. Харин пяндрын намаа бусалгаад, тугал буруунайнгаа гэдэнхэй үбдэхэдэ уулгадаг юумэбди, - гэжэ Банзар хөөрөө хэн.

Регион хоорондын «Одаренный школьник» гэхэн түбэй үнгэргэдэг «Русский медвежонок» гэхэн конкурсдо Банзар 2008, 2009, 2010 онуудта хабаадажа, энэ түбэй урмашуулгын сертификат абадаг байна. Мүн тийхэдэ математикин «Кенгуру» гэхэн конкурс-наандаа баһал хабаадсалсажа, энэшыё түбэй сертификадуудта хүртэһэн юм.

Хадата нютагта түрэнхэн, тэнжэн хадын эрмэлзэл эхэтэй хүбүүндэ саашадаа эрхим найнаар хуража, түрэл дайдадаа дурлан, түрэл тоонто нютагаа хүндэлэн, үргэн ябахынь хүсэнэн.

Мини нютаг хайхан даа,
 Мини нютаг баян даа.
 Хүн зондо тубатай
 Хоёр хайхан аршаантай.
 Хол гэнгүй таанад
 Хүрэгжэ нютаган
 эрээрэй! -
 гэхэн Банзар Доржиевэй уриал- шүлгөөр энэ хөөрөөгөө түүгэсэнэб.
 Хандажап ДАМПИЛОВА,
 Захааминой аймагай
 Дабаатын дунда
 хургуулин буряад
 хэлэнэй багша.

Понедельник, 29

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «Доброе утро»
10.00, 13.00, 16.00 Новости
10.10 «Контрольная закупка»
10.40 «Жить здорово!»
11.50 «ЖКХ»
13.20 «Модный приговор»
14.20 «Детективы»
15.00 «Другие новости»
15.20 «Понять. Простить»
16.20 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом
16.50 Т/с «Обручальное кольцо»
17.50 «Федеральный судья»
19.00 «Новости»
19.20 Т/с «След»
20.00 «Давай поженимся!»
21.00 «Жди меня»
22.00 «Время»
22.30 «Побег»
23.30 Спецрасследование. «Крыша для отморожков»
00.30 «Ночные новости»
00.50 «Подпольная империя»
01.50 Х/ф «Пережить Рождество»
03.30 Х/ф «Первый выстрел»
05.20 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом

РОССИЯ - 1

06.00 «Утро России»
06.07, 06.35 07.07, 07.35 08.07, 08.35 09.07, 09.35 Вести-Бурятия. Утро
10.05 «Безответная любовь». Римма Казакова
11.00 «О самом главном»
12.00, 15.00, 17.00, 21.00 Вести
12.30, 15.30, 17.30, 21.30 Вести-Бурятия
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.50 «Настоящая жизнь»
14.45 Вести. Дежурная часть
15.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.50 Т/с «Слово женщине»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ: 21-62-62

Вторник, 30

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «Доброе утро»
10.00, 13.00, 16.00 Новости
10.10 «Контрольная закупка»
10.40 «Жить здорово!»
11.50 «ЖКХ»
13.20 «Модный приговор»
14.20 «Детективы»
15.00 «Другие новости»
15.20 «Понять. Простить»
16.20 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом
16.50 Т/с «Обручальное кольцо»
17.50 «Федеральный судья»
19.00 «Новости»
19.20 Т/с «След»
20.00 «Давай поженимся!»
21.00 «Пусть говорят»
22.00 «Время»
22.30 «Гаражи»
23.30 «Геннадий Хазанов. Мистический автопортрет»
00.30 «Ночные новости»
00.50 «Врата»
01.40 Х/ф «Темная вода»
03.40 Х/ф «Семейные грехи»
05.20 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом

РОССИЯ - 1

06.00 «Утро России»
06.07, 06.35 07.07, 07.35 08.07, 08.35 09.07, 09.35 Вести-Бурятия. Утро
10.05 «Бамбахай»
10.15 «Тайзан»
10.25 «Улгур»
10.35 «Сагай суурян»
11.00 «О самом главном»
12.00, 15.00, 17.00, 21.00 Вести
12.30, 15.30, 17.30, 21.30 Вести-Бурятия
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.50 «Настоящая жизнь»
14.45 Вести. Дежурная часть
15.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.50 Т/с «Слово женщине»
18.55 Т/с «Ефросинья»
19.55 Т/с «Институт благородных девиц»
21.50 «Спокойной ночи, малыши!»
22.00 Т/с «Сваты-4»
00.10, 01.25 Т/с «Тайны следствия»
01.05 Вести+
02.20 Х/ф «Убрать Картера»

КУЛЬТУРА

07.30 Канал «Евроьюс»

18.55 Т/с «Ефросинья»
19.55 Т/с «Институт благородных девиц»
21.50 «Спокойной ночи, малыши!»
22.00 Т/с «Сваты-4»
00.10, 01.25 Т/с «Тайны следствия»
01.05 Вести+

КУЛЬТУРА

08.00 Канал «Евроьюс»
11.00, 16.30, 20.30, 00.30 Новости культуры
11.15 Мастер-класс
11.55 Х/ф «Сережа»
13.15 Д/ф «Ибица. О финикийцах и пиратах»
13.30 Линия жизни. К. Кедров
14.25 «Национальный музей Барджелло: соперничество, украсившее Флоренцию»
14.55 Т/ф «Набоков. Машенька»
16.40 М/с «Сказки Андерсена»
17.10 Т/с «Загадочные истории Энид Блайтон»
17.35 Д/с «Дневник большой кошки»
18.05 С потолка. Эдуард Кочергин
18.35 Р.Вагнер. Симфонические фрагменты опер
19.30 Д/ф «Томас Кук»
19.40 Д/с «100 величайших открытий»
20.45 Главная роль
21.05 «Сати. Нескучная классика...»
21.45 Д/ф «Гаспра: последние встречи. Л. Толстой и А. Чехов»
02.40 Academia. А. Коновалов.
«Супрмолекулярные системы - мост между неживой и живой материей»
23.15 «Тем временем»
00.00 «Глаза в глаза»
00.55 Искатели. «Три капитана»
01.45 Д/ф «Вокзал по средам»
03.25 С.Прокофьев. Сюита из балета «Ромео и Джульетта»

АРИГ УС

07.00 «Необъяснимо, но факт». Погода
08.00 «Такси». Погода
08.30, 14.00, 19.00 «Улан-Удэ: инструкция»

АРИГ УС

07.00 «Необъяснимо, но факт». Погода
08.00, 23.00, 00.30 «Восточный экспресс». Погода
08.35, 14.00, 19.00 «Улан-Удэ: инструкция»
08.50, 19.15 «People's-новости». Погода
09.00, 12.30, 19.30 «Восточный экспресс»
09.30, «Компьютерщики». Погода
10.30, 18.00, 20.00 Т/с «Универ»
11.00 Т/с «Интерны»
11.30 Т/с «Счастливы вместе»
13.00 «Тасманский дьявол»
13.30 М/с «Губка Боб Квадратные Штаны»
14.15 «People's-новости»
14.30 «Дом-2. Live»
16.15 Х/ф «Мальчик в девочке»
18.30, 20.30 Т/с «Реальные пацаны»
19.20 «Точка зрения»
21.00 Х/ф «Удачи, Чак!»
23.30 «Дом-2. Город любви»
01.00 «Компьютерщики»

ТИВИКОМ

06.00, 18.00 Т/с «Мир животных»
06.30, 12.45, 20.00, 23.30, 02.30 «Середина Земли»
07.00, 09.30, 12.15, 19.30, 21.30, 23.00,

08.45, 19.15 «People's-новости». Погода
09.00 М/ф «Приключения Джимми Нейрона»
09.30 «Комеди клуб». Погода
10.30, 18.00, 20.00 Т/с «Универ»
11.30 Т/с «Интерны»
12.00 Т/с «Счастливы вместе»
12.30 «Тасманский дьявол»
13.30 М/с «Губка Боб Квадратные Штаны»
14.15 «People's-новости»
14.30 «Дом-2. Live»
15.40 Х/ф «Знамение»
18.30, 20.30 Т/с «Реальные пацаны»
19.30 «Восточный экспресс»
21.00 Х/ф «Мальчик в девочке»
23.00, 00.30 «Восточный экспресс». Погода
23.30 «Дом-2. Город любви»
01.00 «Компьютерщики»

ТИВИКОМ

06.00, 18.00 Т/с «Мир животных»
06.30, 16.30 «Толкование сновидений»
07.00, 12.30 «Объектив»
07.30 «Вкусно»
08.00 «Энциклопедия выживания»
08.55 Х/ф «Сезон чудес»
10.45 Т/с «Родные люди»
13.00 Х/ф «Кошачий вальс»
14.40 М/ф «Крокодил»
15.00 Т/с «Арабелла возвращается»
17.00 Т/с «Мегрэ и принцесса»
18.25 «Моя семья»
19.00, 23.30 «Горячая линия»
19.30, 21.30, 23.00, 02.00 «Новости дня»
20.00, 02.30 «Середина Земли»
20.30 Т/с «Медовый месяц»
22.00 Т/с «Затерянная империя»
00.00 «Топ-модель по американски»
03.00 «Ночной канал» на Тивикоме

СТС «БАЙКАЛ»

18.50, 20.05, 21.55, 22.30, 23.20, 00.05, 00.50, 01.50 Погода
06.00 М/с «Трансформеры. Кибертрон»
06.55 М/с «Смешарики»
07.00 М/с «Приключения Вуди и его друзей»
07.30, 15.30 Т/с «Папины дочки»
08.00, 17.30 Т/с «Нанолобовь»
09.00, 13.30, 18.30, 00.00 «Истории в деталях»
09.30 «Галилео» (2 выпуска)
10.30 «Снимите это немедленно!»
11.30 Х/ф «Шестой элемент»
13.20, 23.30 Т/с «6 кадров»
14.00 М/с «Лизун и настоящие охотники за привидениями»
14.30 М/с «Клуб Винкс - школа волшебниц»
15.00 М/с «Каспер, который живет на крыше»
16.30 «Галилео»
19.00 Т/с «Даешь, молодежь!»

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.00, 08.05, 09.20, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.25, 00.05, 00.50, 01.50 Погода
06.00 М/с «Трансформеры. Кибертрон»
06.55 М/с «Смешарики»
07.00 М/с «Скуби Ду»
07.30, 15.30 Т/с «Папины дочки»
08.00, 17.30 Т/с «Нанолобовь»
09.00, 13.30, 18.30, 00.00 «Истории в деталях»
09.30, 20.30 Т/с «Маргоша»
10.30 «Снимите это немедленно!»
11.30, 23.30 Т/с «6 кадров»
14.00 М/с «Лизун и настоящие охотники за привидениями»
14.30 М/с «Клуб Винкс - школа волшебниц»
15.00 М/с «Каспер, который живет на крыше»
16.30 «Галилео»
19.00 Т/с «Даешь, молодежь!»
19.30 Т/с «Воронины»
21.30 Х/ф «Возвращение в голубую лагуну»
00.30 «Инфомания»
01.00 Х/ф «Приходящая няня»

НТВ

05.55 «НТВ утром»
09.30 «Квартирный вопрос»
10.30, 16.30, 19.30 Обзор. «Чрезвычайное происшествие»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «Сегодня»
11.20 «Чрезвычайное происшествие». Расследование
11.55 «До суда»
13.00 «Суд присяжных»
14.30 «Кодекс чести»
17.30 Т/с «Возвращение Мухтара»

19.30 Т/с «Воронины»
20.30 Т/с «Маргоша»
21.30 Х/ф «Голубая лагуна»
00.30 Кино в деталях
01.30 Х/ф «Электрошок»

НТВ

05.55 «НТВ утром»
09.30 «Кулинарный поединок»
10.30, 16.30, 19.30 Обзор. «Чрезвычайное происшествие»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «Сегодня»
11.20 Обзор. «Чрезвычайное происшествие». Обзор за неделю
11.55 «До суда»
13.00 «Суд присяжных»
14.30 «Кодекс чести»
17.30 Т/с «Возвращение Мухтара»
20.30 Т/с «Литейный»
22.30 Т/с «Псевдоним «Албанец»-3»
00.35 «Честный понедельник»
01.25 «Школа злословия»
02.15 Футбольная ночь
02.45 Х/ф «Большая семья»
04.55 «Очная ставка»

5 КАНАЛ

07.00 Д/ф «Удивительные животные. Секреты выживания»
08.05 Д/ф «Авантюра века. Полет Матисаса Руста»
09.00, 13.00, 16.00, 20.00, 23.00 Сейчас
09.30, 22.00 «Суд времени»
10.25 Т/с «Чисто английские убийства». «Написанное кровью»
12.35 Х/ф «К расследованию присту-

Ноябрь 28 - Эхын үдэр

Бадмажаб УЛЬЗУТУЕВ

УЛЗЫ ЭЖЫН ҮРЭЭЛ ДАГАН

Арбан үхибүүддє гарын ганзагада, хульын дүрөөдє хүргээн хайрата эжы Пагма Жигжитовна ЦЫДЫПОВАДА зориуллаб

Аянһаа ябан орогшодыс Амтан стодлоо уржа, Айлшалан эрэһэн хүнис Аяга сайгаар хүндэлжэ,
Алтан дэлхэйн хизаарнуудһаа Алтан болохоо алжа, Аянай голоһоо эрхэн Аша гушанараа золгонолта.
Үгэлжэ хэлэһэн хургаалнуудтай Үри бэсын сэдхэлдэ, Үмэжэ ябаһан хүүгэдтай Үбгэ хүгшэнэй ханаанда.
Удаадахи үсын хэшэг гэбэл - Уран зохсолойтной шүлэг мүн. Үнэн үгэтэ үндэр хүсэл Үглөө эргын наранһаа.
Алтан дэлхэйн аман хэшэг Арад зоноо тэжээн байна. Алдар суута эжын түшэг Арюүн байдал хэшээн байна.
Урдажа гараһан уһыс Уужа барахын аргагүйл. Уурлажа хэлэһэн үгыс Уурлажа юугээршэ болохогүйл.
Уһан соо исалдаг заһаһалдыс Уһаад гүйлгэжэ болохогүйл. Уулада ургаһан модыс Утааша уруунь тайрадаггүйл.
Үглөө түлихэ галыс Үдшэ болгохон гайтай юм. Үстэн нүхэдэй үгыс Үлүү хэлэхэн муутай юм.
Наһанай урасхал шэмтүүрйтэй Найруулжа бэшэһэн зүйлөө барлабат.

5 КАНАЛ

07.00 Д/ф «Удивительные животные. Жизнь на грани»
08.05 Д/ф «По ту сторону жизни и смерти. Ад»
09.00, 13.00, 16.00, 20.00, 23.00 Сейчас
09.30, 22.00 «Суд времени»
10.25 Т/с «Чисто английские убийства». Смерть под чужим именем»
12.35 Д/с «Подводная одиссея команды Кусто»
13.30, 20.30 «Реальный мир»
14.00 Х/ф «Дело Пестрых»
16.30 Т/с «Вариант «Омега»»
18.00 «Открытая студия»
19.00 «Программа передач Светланы Сорокиной и Андрея Максимова»
21.00 Д/ф «Двое против Фантомаса. Де Фюнес - Кенигсон»
23.30 Т/с «Донна Леон. Расследование в Венеции»

РОССИЯ - 2

10.00 «Все включено»
14.00, 17.15, 22.15, 03.10, 05.25 Вести-спорт
14.10 Вести-Спорт. Местное время
14.20, 04.20, 08.55 Top Gear
15.15, 05.35 «Наука 2.0»
15.50, 06.10, 06.45 «Моя планета»
17.00, 22.00, 02.50 Вести.ру
17.25 «Футбол Ее Величества»
18.15 Футбол. Премьер-лига. «Зенит» (Санкт-Петербург) - «Крылья Советов» (Самара)
20.15 Х/ф «Король оружия»
22.25 Д/ф «Мертвая зона»
23.55 Хоккей. КХЛ. СКА (Санкт-Петербург) - «Авангард» (Омская область)
02.15 «Основной состав»
03.25, 08.05 «Неделя спорта»

Среда, 1

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «Доброе утро»
10.00, 13.00, 16.00 Новости
10.10 «Контрольная закупка»
10.40 «Жить здорово!»
11.50 «ЖКХ»
13.20 «Модный приговор»
14.20 «Детективы»
15.00 «Другие новости»
15.20 «Понять. Простить»
16.20 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом

16.50 Т/с «Обручальное кольцо»
17.50 «Федеральный судья»
19.00 «Новости»
19.20 Т/с «След»
20.00 «Давай поженемся!»
21.00 «Пусть говорят»
22.00 «Время»
22.30 «Голоса»
23.30 «Среда обитания». «Восстание чайников»

00.30 «Ночные новости»
00.50 «Тур де Франс»
02.40 Х/ф «Дорожные приключения»
04.30 Т/с «Тайны Тихого океана»
05.25 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом

РОССИЯ - 1

06.00 «Утро России»
06.35 07.07, 07.35 08.07, 08.35 09.07, 09.35 Вести-Бурятия. Утро
11.00 «Диабет. Приговор отменяется»
11.00 «О самом главном»
12.00, 15.00, 17.00, 21.00 Вести
12.30, 15.30, 17.30, 21.30 Вести-Бурятия
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.50 «Настоящая жизнь»
14.45 Вести. Дежурная часть

15.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.50 Т/с «Слово женщине»
18.55 Т/с «Ефросинья»
19.55 Т/с «Институт благородных девиц»
21.50 «Спокойной ночи, малыши!»
22.00 Т/с «Саагы-4»
00.10, 01.25 Т/с «Тайны следствия»
01.05 Вести+
02.20 Х/ф «Беги, Ронни, беги!»

КУЛЬТУРА

07.30 Канал «Евроныс»
11.00, 16.30, 20.30, 00.30 Новости культуры
11.15, 20.45 Главная роль
11.40 Х/ф «Мужское-женское: 15 точных фактов»
13.25 Д/ф «Неоконченное ЧП»
13.50 Д/с «100 величайших открытий»
14.40 Легенды царского села
15.10 Х/ф «Хождение по мукам»
16.40 М/с «Сказки Андерсена»
17.10 Т/с «Загадочные истории Энид Блайтон»

17.35 Д/с «Дневник большой кошки»
18.05 Русский стиль. «Богема»
18.30 Д/ф «Великая Китайская стена»
18.50 И.Брамс. Симфония №4
19.40 Д/с «100 величайших открытий»
21.05 Абсолютный слух
21.45 Острова. Ираклий Андроников
22.25, 02.55 Academia. И. Волгин. «Достоевский как историко-биографическая проблема»

23.15 Магия кино
00.00 «Глаза в глаза»
00.50 Х/ф «Две или три вещи, которые я знаю о ней»
02.25 Музыкальный момент. С.Рахманинов. Сюита
03.40 Д/ф «Москва. Кремль и Красная площадь»

АРИГ УС

07.00 «Необъяснимо, но факт». Погода
08.00, 09.00, 23.00, 00.30 «Восточный экспресс». Погода
08.30, 14.00, 19.00 «Улан-Удэ: инструкция»
08.45, 19.15 «People's-новости». Погода
09.30 «Компьютерщики». Погода
10.30, 18.00, 20.00 Т/с «Универ»
11.00 Т/с «Интерны»
11.30 Т/с «Счастливы вместе»
12.30, 19.30 «Восточный экспресс»
13.00 «Тасманский дьявол»
13.30 М/с «Губка Боб Квадратные Штаны»
14.15 «People's-новости»
14.20 «Точка зрения»
14.30 «Дом-2. Live»
16.15 Х/ф «Удачи, Чак!»
18.30, 20.30 Т/с «Реальные пацаны»
19.20 «Афиша»
21.00 Х/ф «Девушка моего лучшего друга»
23.30 «Дом-2. Город любви»
01.00 «Компьютерщики»

ТИВИКОМ

06.00, 18.00 Т/с «Мир животных»
06.30, 12.45, 20.00, 23.30, 02.30 «Середина Земли»
07.00, 09.30, 12.15, 19.30, 21.30, 23.00, 02.00 «Новости дня»
07.30 «Большие деньги». Программа И. Поточного
08.00 «Энциклопедия выживания»
09.00, 18.30 «Моя семья»
10.00 PPO-новости
10.30 Т/с «Родные люди»
13.05 Х/ф «Десять негрятят»
15.30 «Крокодил»
16.30 Т/с «Арабелла возвращается»
17.05 Т/с «Поражение Мегрэ»
19.00 «Есть разговор»
20.30 Т/с «Медовый месяц»
22.00 Т/с «Затерянная империя»
00.00 «Топ-модель по американски»
03.00 «Ночной канал» на Тивикома

СТС - «БАЙКАЛ»

05.55, 07.00, 08.05, 09.20, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.25, 00.05, 00.50, 01.50 Погода
06.00 М/с «Трансформеры. Кибертрон»
06.55 М/с «Смешарики»
07.00 М/с «Скуби Ду»
07.30, 15.30 Т/с «Папины дочки»
08.00, 17.30 Т/с «Нанолюбовь»
09.00, 13.30, 18.30, 00.00 «Истории в деталях»
09.30, 20.30 Т/с «Маргоша»
10.30 «Снимите это немедленно!»
11.30, 23.25 Т/с «6 кадров»
14.00 М/с «Лизун и настоящие охотники за привидениями»
14.30 М/с «Клуб Винкс - школа волшебниц»
15.00 М/с «Каспер, который живет на крыше»
16.30 «Галилео»
19.00 Т/с «Даешь, молодежь!»
19.30 Т/с «Воронины»
21.30 Х/ф «Сердце дракона»
00.30 «Инфомания»
01.00 Х/ф «Безжалостный»

НТВ

05.55 «НТВ утром»
09.30 «Дачный ответ»
10.30, 16.30, 19.30 Обзор. «Чрезвычайное происшествие»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.20 «Сегодня»
11.20 «Чистосердечное признание»
11.55 «До суда»
13.00 «Суд присяжных»
14.30 «Кодекс чести»
17.30 Т/с «Возвращение Мухтара»
20.40 Т/с «Литейный»
00.45 Т/с «Час Волкова»
01.45 Футбол. Лига Европы УЕФА. «Зенит» (Россия) - «Андерлехт» (Бельгия)
04.00 Т/с «Винтовая лестница»
04.55 «Очная ставка»

5 КАНАЛ

07.00 Д/ф «Удивительные животные. Триумф жизни»
08.05 Д/ф «СМЕРШ против Абвера. Операция «Следопыт»»
09.00, 13.00, 16.00, 20.00, 23.00 Сейчас
09.30, 23.30 Т/с «Донна Леон. Расследование в Венеции»
10.25, 12.20 Д/с «Подводная одиссея команды Кусто»
13.30, 20.30 «Реальный мир»
13.55 Х/ф «Парижские тайны»
16.30 Т/с «Вариант «Омега»»
18.00 «Открытая студия»
19.00 «Программа передач Светланы Сорокиной и Андрея Максимова»
21.00 Д/ф «Личный враг Сталина»
01.25 Х/ф «Игра слов»
03.15 «Ночь на Пятом»
03.45 «Будь по-твоему». Ведущий Радислав Гандапас
04.45 Д/с «Мега мосты»
05.45 Д/ф

РОССИЯ - 2

10.00 «Все включено»
14.00, 17.15, 22.25, 03.45, 05.35 Вести-спорт
04.30, 08.55 Top Gear
15.20 Д/ф «Мертвая зона-2»
15.45, 05.45 «Моя планета»
17.00, 22.10, 03.25 Вести.ru
17.25 «Хоккей России»
17.55 «Технологии спорта»
18.30 «Футбол России»
20.05 Х/ф «Хаос»
22.40 «Биатлон. Сезон под прицелом»
23.15 Биатлон. Кубок мира. Индивидуальная гонка. Женщины. Трансляция из Швеции
01.00 Х/ф «Смертельное оружие-4»
04.00 «Рейтинг Тимофея Баженова»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ: 21-62-62

Четверг, 2

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «Доброе утро»
10.00, 13.00, 16.00 Новости
10.10 «Контрольная закупка»
10.40 «Жить здорово!»
11.50 «ЖКХ»
13.20 «Модный приговор»
14.20 «Детективы»
15.00 «Другие новости»
15.20 «Понять. Простить»
16.20 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом

16.50 Т/с «Обручальное кольцо»
17.50 «Федеральный судья»
19.00 «Новости»
19.20 Т/с «След»
20.00 «Давай поженемся!»
21.00 «Пусть говорят»
22.00 «Время»
22.30 «Банды»
23.30 «Человек и закон»
00.30 «Ночные новости»
00.50 «Судите сами» с Максимом Шевченко
01.50 Х/ф «Забывают»
03.30 Х/ф «Операция «Медуза»»
05.20 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом

РОССИЯ - 1

06.00 «Утро России»
06.35 07.07, 07.35 08.07, 08.35 09.07, 09.35 Вести-Бурятия. Утро
10.05 «Радость встречи»
10.30 «Урок бурятского языка»
10.35 «Буряад орон»
11.00 «О самом главном»
12.00, 15.00, 17.00, 21.00 Вести
12.30, 15.30, 17.30, 21.30 Вести-Бурятия
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.50 «Настоящая жизнь»
14.45 Вести. Дежурная часть

15.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.50 Т/с «Слово женщине»
18.55 Т/с «Ефросинья»
19.55 Т/с «Институт благородных девиц»
21.50 «Спокойной ночи, малыши!»
22.00 Т/с «Саагы-4»
00.05 «Поединок». Программа Вести+
01.05 Вести+
01.25 Х/ф «Сигнал»

КУЛЬТУРА

07.30 Канал «Евроныс»
11.00, 16.30, 20.30, 00.30 Новости культуры
11.15, 20.45 Главная роль
11.40 Х/ф «Две или три вещи, которые я знаю о ней»
13.10 «Когда погасли маяки». Анатолий Мариненгоф
13.50 Д/с «100 величайших открытий»
14.40 Третьяковка - дар бесценный! «Что есть истина»
15.05 Д/ф «Франческо Петрарка»
15.15 Х/ф «Хождение по мукам»
16.40 М/с «Сказки Андерсена»
17.10 Т/с «Загадочные истории Энид Блайтон»

17.35 Д/с «Дневник большой кошки»
18.05 Русский стиль. «Студенчество»
18.30 Д/ф «Эдинбург - столица Шотландии»
18.50 Концерт «100 величайших открытий». «Генетика»
19.40 Черные дыры. Белые пятна
21.05 «Новая антология. Российские писатели». Ксения Букша
22.10 Д/ф «Аюттхая. Древняя столица Сиам»
22.25, 02.55 Academia. И. Волгин. «Достоевский как историко-биографическая проблема»

23.15 Культурная революция
00.00 «Глаза в глаза»
00.50 Х/ф «Уик-энд»
02.35 Л.Грендаль: Концерт для тромбона с оркестром
03.40 Д/ф «Вальпараисо. Город-радуга»

АРИГ УС

07.00 «Необъяснимо, но факт». Погода
08.00, 23.00, 00.30 «Восточный экспресс». Погода
08.30, 14.00, 19.00 «Улан-Удэ: инструкция»
08.45, 19.15 «People's-новости». Погода
09.00, 12.30, 19.30 «Восточный экспресс»
09.30 «Компьютерщики». Погода
10.30, 18.00, 20.00 Т/с «Универ»
11.00 Т/с «Интерны»
11.30 Т/с «Счастливы вместе»
13.00 «Тасманский дьявол»
13.30 М/с «Губка Боб Квадратные Штаны»
14.15 «People's-новости»
14.20 «Афиша»
14.30 «Дом-2. Live»
16.10 Х/ф «Девушка моего лучшего друга»
18.30, 20.30 Т/с «Реальные пацаны»
19.20 «Точка зрения»
21.00 Х/ф «Бунтарка»
23.30 «Дом-2. Город любви»
01.00 «Компьютерщики»

ТИВИКОМ

06.00, 18.00 Т/с «Мир животных»
06.30, 12.45, 20.00, 23.30, 02.30 «Середина Земли»
07.00, 09.30, 12.15, 19.30, 21.30, 23.00, 02.00 «Новости дня»
07.30 «Есть разговор»
08.00 «Энциклопедия выживания»
09.00, 18.25 «Моя семья»
10.00 PPO-новости
10.30 Т/с «Родные люди»
13.05 Х/ф «Не было печали»
15.35 М/ф «Крокодил»
16.00 Т/с «Арабелла возвращается»
16.30 «Фобия»
17.00 Т/с «Поражение Мегрэ»
19.00 «Радар-спорт»
20.30 Т/с «Медовый месяц»
22.00 Т/с «Затерянная империя»
00.00 «Топ-модель по американски»
03.00 «Ночной канал» на Тивикома

СТС - «БАЙКАЛ»

05.55, 07.00, 08.05, 09.20, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.25, 00.05, 00.50, 01.50 Погода
06.00 М/с «Трансформеры. Кибертрон»
06.55 М/с «Смешарики»
07.00 М/с «Скуби Ду»
07.30, 15.30 Т/с «Папины дочки»
08.00, 17.30 Т/с «Нанолюбовь»
09.00, 13.30, 18.30, 00.00 «Истории в деталях»
09.30, 20.30 Т/с «Маргоша»
10.30 «Снимите это немедленно!»
11.30 Х/ф «Сердце дракона»
14.00 М/с «Лизун и настоящие охотники за привидениями»
14.30 М/с «Клуб Винкс - школа волшебниц»
15.00 М/с «Каспер, который живет на крыше»
16.30 «Галилео»
19.00 Т/с «Даешь, молодежь!»
19.30 Т/с «Воронины»
21.30 Х/ф «Сердце дракона. Начало»
23.05 Т/с «6 кадров»
00.30 «Инфомания»
01.00 Х/ф «Дорогой воровства»
02.30 М/ф «Ох уж эти детки!-3»

НТВ

05.55 «НТВ утром»
09.30 И снова здравствуйте!
10.30, 16.30, 19.30 Обзор. «Чрезвычайное происшествие»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.20 «Сегодня»
11.20 «Особо опасен!»
11.55 «До суда»
13.00 «Суд присяжных»
14.30 «Кодекс чести»
17.30 Т/с «Возвращение Мухтара»
20.30 Т/с «Литейный»
00.45 Т/с «Час Волкова»
01.45 Футбол. Лига Европы УЕФА. ЦСКА (Россия) - «Лозанна - спорт» (Швейцария)
04.00 Т/с «Винтовая лестница»
04.55 «Очная ставка»

5 КАНАЛ

07.00 Д/ф «Коалы острова кенгуру»
08.05 Д/ф «Двое против Фантомаса. Де Фюнес - Кенигсон»
09.00, 13.00, 16.00, 20.00, 23.00 Сейчас
09.30, 23.30 Т/с «Донна Леон. Расследование в Венеции»
10.30, 12.25 Д/с «Подводная одиссея команды Кусто»
13.30, 20.30 «Реальный мир»
14.05 Х/ф «Круг»
16.30 Т/с «Вариант «Омега»»
18.00 «Открытая студия»
19.00 «Программа передач Светланы Сорокиной и Андрея Максимова»
21.00 Д/ф «Кто заплатил Ленину. Тайна века»
01.20 Х/ф «Воробей»
03.10 «Ночь на Пятом»
03.40 «Будь по-твоему». Ведущий Радислав Гандапас
04.40 Д/с «Мега мосты»
05.40 Д/ф

РОССИЯ - 2

10.00 «Все включено»
14.00, 17.15, 22.40, 03.20, 05.30 Вести-спорт
04.25, 08.55 Top Gear
15.20 Д/ф «Мертвая зона-3»
15.50, 06.10 «Моя планета»
17.00, 22.25, 03.00 Вести.ru
17.25, 05.40 «Наука 2.0»
18.25 Х/ф «Детонатор»
20.20 Биатлон. Кубок мира. Индивидуальная гонка. Женщины. Трансляция из Швеции
23.00 Церемония объявления мест проведения чемпионатов мира по футболу 2018 и 2022 годов. из Швейцарии
00.15 Биатлон. Кубок мира. Индивидуальная гонка. Мужчины. из Швеции
02.00 «Начать сначала»
02.30 «Рейтинг Тимофея Баженова»
03.35 Д/ф «Черная метка»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ: 21-62-62

Пятница, 3

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00 «Доброе утро»
10.00, 13.00, 16.00 Новости
10.10 «Контрольная закупка»
10.40 «Жить здорово!»
11.50 «ЖКХ»
13.20 «Модный приговор»
14.20 «Детективы»
15.00 «Другие новости»
15.20 «Понять. Простить»
16.20 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом

16.50 Т/с «Обручальное кольцо»
17.50 «Федеральный судья»
19.00 «Новости»
19.20 «Поле чудес»
20.10 «Давай поженемся!»
21.00 «Пусть говорят»

22.00 «Время»
22.30 «КВН-2010». Открытый кубок СНГ»
01.10 «Короткое замыкание»
04.10 Х/ф «Операция «Медуза»»
05.55 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом

РОССИЯ - 1

06.00 «Утро России»
06.35 07.07, 07.35 08.07, 08.35 09.07, 09.35 Вести-Бурятия. Утро
10.05 Мусульмане
10.15 «Мой серебряный шар. Борислав Брондуков»
11.10 «О самом главном»
12.00, 15.00, 17.00, 21.00 Вести
12.30, 15.30, 17.30, 21.30 Вести-Бурятия
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.50 «Настоящая жизнь»
14.45 Вести. Дежурная часть
15.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.50 Т/с «Слово женщине»
18.55 Т/с «Ефросинья»
19.55 Т/с «Институт благородных девиц»

КУЛЬТУРА

07.30 Канал «Евроныс»
11.00, 16.30, 20.30, 00.30 Новости культуры
11.15 Главная роль
11.40 Х/ф «Чайка»
13.20 Д/ф «Паленке. Руины города майя»
13.35 Д/ф «Гюстав Курбе»
13.45 «100 величайших открытий». «Генетика»
14.30 Странствия музыканта
15.00 Х/ф «Хождение по мукам»
16.40 В музее - без поводка
16.50 М/ф «О рыбаке и рыбке»
17.05 За семью печатями
17.35 Д/с «Дневник большой кошки»
18.05 Русский стиль. «Духовенство»

18.35 Д/ф «Дэвид Ливингстон»
18.45 «Билет в Большой»
19.30 «Сезон Станиславского». Международный театральный фестиваль «Девичата»
20.10 Д/ф «Шамбор. Воздушный замок из камня»
20.50 «Сферы»
21.35 Х/ф «Загадочные убийства Агаты Кристи. Убийства по алфавиту»
23.10 Линия жизни. Дина Рубина
00.10 Д/ф «Пафос. Место поклонения Афродите»
00.50 «Пресс-клуб XXI»
01.45 «Кто там...»
02.10 Заметки натуралиста
02.35 И.С.Бах. Бранденбургский концерт №3
02.55 «Сферы»
03.35 Д/ф «Катманду. Королевство у подножья Гималаев»

АРИГ УО

07.00 «Необъяснимо, но факт». Погода
08.00, 23.00, 00.30 «Восточный экспресс». Погода

ТИВИКОМ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Середа на Земле», «Новости дня», «Радар спорт».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «М/с Трансформеры. Кибертрон», «М/с Смешарики», «М/с Скуби Ду».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «НТВ утром», «Мама в большом городе», «В зоне особого риска».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Д/ф «Пляж хамелеонов», «Д/ф «Личный враг Сталина», «В зоне особого риска».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Все включено», «17.15, 22.00, 03.20, 06.35 Вести-спорт», «Наука 2.0».

СТС - «БАЙКАЛ»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ: 21-62-62

Суббота, 4

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Возврата нет», «11.00, 13.00 Новости», «Играй, гармонь любимая!».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Вести. Дежурная часть», «Честный детектив», «15.30 Т/с «Принцесса и нищенка»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Ешь и худей», «Школа ремонта», «Cosmopolitan Видеоверсия».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Т/с Папины дочки», «Это мой ребенок», «Т/с «Вороныны»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Д/с «Лучшее из Голливуда вместе с Табом Хантером», «Д/ф «Ганибал»».

РОССИЯ - 1

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Х/ф «Жестокость», «Вся Россия», «Сельское утро»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Культура», «Канал «Еврьюс», «Библейский сюжет»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Тивиком», «12.30 «Середина Земли», «09.30, 12.00 «Новости дня»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «НТВ», «М/ф «Сказки Баженова», «Х/ф «Убийство на Ждановской»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «РОССИЯ - 2», «Моя планета», «14.05, 17.15, 20.50, 02.25, 05.05 Вести-спорт».

Воскресенье, 5

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «07.00, 11.00, 13.00 Новости», «Х/ф «Валентин и Валентина», «Служу Отчизне!»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Культура», «Канал «Еврьюс», «Обыкновенный концерт»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «Тивиком», «06.30 «Фобия», «07.00 Х/ф «Человек и время»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «НТВ», «М/ф «Сказки Баженова», «06.45 «Дикий мир»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «РОССИЯ - 2», «07.00 Футбол. Чемпионат Англии. «Челси» - «Эвертон»».

РОССИЯ - 1

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «06.10 Х/ф «Командир счастливой «Щуки», «08.00 «Смехопанорама»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «АРИГ УС», «08.00 «Улан-Удэ: инструкция», «Погода»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «СТС - «БАЙКАЛ»», «05.55, 07.05, 08.10, 08.50, 10.00, 11.10, 17.15, 19.15, 20.05, 21.50, 22.25, 23.15, 00.55, 01.50 Погода»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «5 КАНАЛ», «07.00 Д/с «Отличный гамбургер», «03.15 Т/с «Настоящий Арон Стоун»».

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like «РОССИЯ - 2», «10.00 Футбол. Чемпионат Англии. «Челси» - «Эвертон»».

«Сагаан үбгэн-2010» гэнэн конкурсно

ДҮРБЭН ТЭГШЭ БЭЛИГТЭЙ ДОРЖО ДЫМПИЛОВИЧНАЙ

Захаамин хангай хэды ехэ уран бэлигтэй сурбалжалагшадые, зохёолшодые, зураашадые үргэн табяаб даа. Тэдэнэй тоодо Дархинта тоонтотой Доржо ГАРМАЕВ онсо нуури эзэлнэ.

Мэдээжэ уран зурааша, сурбалжалагша, фронтовик Доржо Дымпилович Гармасев ерхэ Сагаалганаар 85 наһаяа угтахань. Аяар тэрэ 1927 оной гал Туулай жэл хүшэр хүндэше, шэрүүн шэмэрүүнше, үргэн хоононше сагай хатууда түрэн хэрэ усын зоной шэрхээр үдэжэ, хатуужаһанинь ойлгоотой.

Хара баһаань хаанашье ябахадаа, хараһан үзэһөө зуража ябадаг байгаа. Тэд «газар дороһоо гай» гэжэ, арбан гурбатайхандай хайрата эжынэ наһа баршоод, үлдэжэ даарахые үншэн хүбүүн үзэхэл гэжэ үзөө даа. Пургуулише энэ тэдгээр дүүрэд, колхоздо хүдэлжэ эхилээ.

Хурдан хурса ухаатай хүбэлгэн хүбүүс колхозой счетоводой курсда эльгээгээ. Доржо хүбүүн түрэл «Улаан Мальчин» колхоздоо магтаалтайгаар хүдэлжэ, даланяа ургаһан жөгүүртэн мэтэ, дэсшэ дэбжүүлгэжэ, Захааминай аймагай собестэ эрхимээр ажалажа эхилээ һон. Дайн дажарай хатуу үсдэ нимэ харюусалгатай ажал залуу заахан хүбүүндэ даалганаһинь ушартай байгаа.

Тэд 17-той Доржые сэргэй албанда татаа болэй. Тиигэжэ 9 жэл соо албанда ябаа, япон булимтаргашдтай тэмсээ. Зураха бэлигын анхаржа, 1947 ондо Советск Союзай маршал Р.Я. Малиновскийн штабта (Хабаровск хот) уран зураашаар эльгээгээ. Гэндэ үдэшин нургуули эрхимээр түгэсхөө, партида ороо.

1953 ондо албанһаа табигдаад, партиин аймагай комитетдэ ажаллаа, Эрхүүгэй дээдэ партийна нургуулида нургаа...

Хэды урагштай хүдэлжэ ябаһанше, уран зуралгаа орхихо аргагүй (бурханай үгэһэн талаан бэлигын хосорожо яажа бөлхөб) байһандаа, «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» гэгсэтэнүүдэй редакцияда уран зураашаар 1962 онһоо хүдэлжэ эхилээ. Энэмнай хүнгэн бэшэ ажал ааб даа: кишице зураха, рубрика бэшэхэ, уран гобор шэмгэлэхэ эхилээд лэ захиагүй ха юм.

Доржо Гармасевэй зураһан ажалтай түрүүшүүлэй хүрэгүүд, найрнуудай плакадууд, зурагууд миил газетын шэмгэлэл бэшэ, харин уран зурагай дээдэ шатада гараһан байдаг...

Нургуулида үзэхэ номууд гү, али элдэ сэхэ уран зохёолшодой, эрдэмтэй номууд гү - Доржо Дымпиловичэй шэмгэлэлэн бүхы номууд уран гоборо онсо илгардаг юм. Буряад оронһоо урган гараһан Советск Союзай болон Социалист ажалай героинуудай, ажалай түрүүшүүлэй, уран зохёолшодой хүрэгүүдые зуража гаргаа. Эдэ олон хүрэгүүд, түрэл найхан байгааһаа магтан зураһан, олон тоото наадалһан гү, али

эгтөлһонше зурагууд (хамта дээрэ 200-гаад) Цыренжаб Сампиловой нэрэмжэтэ уран зурагай музей соо 2002 ондо дэлгээгдээ һон.

Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилгэжэ Доржо Дымпилович Гармасев үндэр наһатайше наа, амар нуудаггүй. Эсэгэ ороноо хамгаалһын Агууехэ дайнда баатарар унаһан, дайнай хүлээр наһа бараһан сэргээһингэ нэрыс хэтэ мүнхэдөө дурсагдахаар тоонто нутаг Дархинтадаа бодхоогдонон хүшөөгэй эскиз бүтээгээ. Шэнээр баригдаһан клубыс шэмгэлэн гоёого, Дархынтынгаа карта уран гобор зураа. Дымпил, Дымбрыл Гармасевтанай «Захааминдахи тэртэ угсаатанай угай бэшэ» болон Дымбрыл Гармасевай «Наһанай ариухан харгыгаар» номуудыс шэмгэлэһэн габьяатай.

Бэлиг талаантай хүн дүрбэн тэгшэ байдаг гэжэ тон зүб хадаа. Доржо Дымпилович газетдэ хүдэлдэг хадаа юундэ ганса зураад лэ ябаха һон даа. СССР-эй Журналистнуудай холбоной гэгшүүн, Я.Гашегай нэрэмжэтэ шангай лаурат Доржо Гармасевэй хурдан ухаанһаа түрэн асуудалнууд ородыше, буряадыше газетүүдтэ саг үргэлжэ толилогдожо байдаг. Энэ ута наһан соогоо үзэһэн хараһанаа бүхөөр хадуужа, хурса гурһаар найруулыһынэ уншахада, түрэл арадайнгаа түүхээр, хуби заяагаар угаа һонирхдог, хайшан гэбэн хүн зондоо туһатай ябахаб, юу хэбэл, яабал найн бэ гэнэн асуудалнууд тобойн гаража эрэдэг.

Доржо Дымпилович Ветерануудай соведэй эдэбхитэй гэгшүүн юм. Ажабайдалай ямар ехэ шэрүүн дабаануудыс дабажа гарааб гэжэ өөрынгөө үстэниис найн мэдэхэ хадаа тэдэндэ туһаламжа үзүүлжэ, анхараһаа хандуулха, зөөлнөөр хандаха гэжэ ходоодо оролдодог нигүүлэхыс зантай.

Дайнай, ажалай ветеран, бэлигтэй уран зурааша, журналист, буурал ехэ Буряадай солото хүбүүдэй нэгэн Доржо Дымпилович Гармасев ута наһа эдлэжэ, үшөөл олон олон жэлүүдтэ талаан бэлигээрэ хубаалдажа ябахынэ хүндэтэйгөөр хүсээд, хүндэтэ уншагшад.

Эрэнхэн Сэнгэ.

На конкурсно «Современная семейная пара-2010»

ТРУД И СПОРТ – ЭТО ЖИЗНЬ

Живут в селе Улюкчиан Баргузинского района семья ЦЫРЕНОВЫХ Очира Бухасвича и Валентины Будаевны. За 36 лет совместной жизни вырастили и воспитали десятир детей. Все дети ведут активный образ жизни, учатся в институтах, работают и занимаются спортом.

В этой семье труд и спорт – это жизнь! Так, старший сын Цыренов Батор мастер спорта, работает тренером в шк.№19. Четвертый сын Цыренов Борис бизнесмен, кандидат в мастера спорта России. Младшая дочь Цыренова Жаргалма мастер спорта России, чемпионка мира среди студентов, заканчивает БГУ, младший сын Цыренов Константин тоже мастер спорта, заочник БГУ, служит в рядах СА, занимается вольной борьбой. Остальные дети тоже любители спорта, добросовестно трудятся. В этой семье за высокие достижения в труде и спорте имеются 87 зарубежных, России и Бурятии медалей, которыми увешена одна стена в гостиной комнате и огромное множество грамот, дипломов разных степеней.

Родители Очир Бухасвич и Валентина Будаевна оказывают большую поддержку во всех делах своих детей. В своем селе и районе пользуются заслуженным уважением. Мать, Валентина Будаевна, удостоена ордена Материнской славы 1,2, 3 степеней. Отец, Цыренов Очир Бухасвич, был депутатом Улюнского поселкового совета, 13 лет был старостой села. За этот период в Улюкчиане построены сельский клуб, мост через реку Баргузин, возведен памятник воинам, павшим в ВОВ, начальная школа перестроена в полную общобразовательную. Как староста села ведет активную борьбу против алкоголизма, о чем была передача по ТВ на канале

Бурятии. Вот такие наши родственники живут и здравствуют в селе Улюкчиан. Они достойны высокой награды.

Мария ДУГАРОВА, отличник ПТО СССР и РСФСР, заслуженный учитель Бурятии, ветеран труда.

«Баатар мэргэн-2010» гэнэн конкурсно

УРАН ГОЁДО УЛЬНАТАЙ

Агын тойрогой Ага-Хангил нутагта Банзараанай Лубсандаша Цыренжабай Буитг хоёрой бүлэдэ Жалсан хүбүүн 1955 ондо түрэн юм. Аба эжы хоёрын эрхэ тангилаар эрхэлүүлжэ тэнжээһэн, эрхысые, бэрхысые нургаһаар үндылгэһэн юм.

Хонишон ажалтай аба эжыдэ эр хажуураар үбһэ сабшаһаһаа эхилээд, һүри хаяха хүртээр хамһалсаһаар, трактор, косилка жолоодоһоор боргожон Жалсанай эдир наһан ааб даа. Дунда нургуули дүүргээд, соёлой институтта кинофото мэргэжэл шуудалдаг таһагта нуралсаһаа ороо һон. Нургуулида уран найханай эдэбхитэн, уран гобор шүлэг уншадаг, ирагуу гобор дуу дууладаг Жалсанай энэ мэргэжэл шэлэһиний гайхалгүй. Институдай хүлээр Могойтын соёлой таһагта хүдлөө, Могойтын районно соёлой байшанай директорээр ажаллаа һон. СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоной нэрэмжэтэ шуудалдай түрүүшын конкурсно эрхимлэжэ, Ишатын дипломдо хүртэһэн юм.

Мүнөө Агын тойрогой «Толон» газетдэ фотокорреспондентээр хүдэлхэдөө, Жалсан Банзаранович Лубсандашисв яагаад буулгаа наа, хүнэй сэдхэлэй найханыс фото-зурагта харуулжа шадаха гэжэ шоб, панорамна зураг аляхан хажууһаа буулгахада гобор харагдаха гэжэ шоб, газеттэс яагаад шэмгэлбэл, хүнэй

дура сэдхэл, һонирхол татамаар, нодэ хужарлуулмаар болохо гэжэ шоб гэһэн бодол досоогоо хадагалан, ажалдаа уран наринаар, зохёохы шанартайгаар хандажа хүдэлдэг зантай хүн юм. Типографийн шорын үнэрөөр хангалтан шэнхэн «Толон» гартта баряад, олон нүхэдөөрөө хэһэн ажалайнгаа үр дүн хаража, сэдхэлээ ханан, наһан дүүрэн байхадаа, Жалсан Банзаранович ажал гэжэ жаргал гэжэ хэлээ

хэ дураһиний хүрэдэг юм. Хэһэн ажалын арад зондо, засаг түрэдэ үндэрөөр сэнгэгддэг юм. Нэдондо жэл буряад барилдан тухай фото-выставкада хабаадаад, хамба лама Дамба Аюушевэй магтаалда, Буряадай Республикын Арадай Хуралай урмашуулын шанда хүртөө болэй. Г.Ц.Цыбиковой нэрэмжэтэ музейн танхим соо дэлгээгдэһэн «Ага нутагаа түүрээшэ» гэнэн Ж.Б.Лубсандашисвай фото-выставка хүн зоной һонирхол татаа һон.

Агын тойрогой 70 жэлэй ойн баярта зориулагдаһан фотоконкурсно Ж.Лубсандашисв I нуури эзэлһэн байна. Бүгдэ буряадай «Алтаргана» нааданда таба дахин хабаадаһан, Эрхүүдэ 2008 ондо фотозурагуудайнгаа түлөө хүрэл медалда, мүнөө жэл Монгол орондо «Толон» газетын алтан медальда хүртэһэндэ Жалсан Лубсандашисвай хубита байха.

Тэрэ «Забайкалиин хизаарай соёлой габьяата хүдэлмэрилгэжэ» гэнэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Жалсан Банзаранович Лубсандашисв 50 наһанайн алтан ойгоор амаршалаад, мэргэжэлтэ ажалдаа амжалттай, Цыпелма Намсаревна нүхэртээс үнэн сэхэ ажалаа түрэл арадтаа зориулан, аша зээнэрэйнгэ хоншуулан хасарын үндэн, аза жаргал эдлэжэ ажаһуухатнай болгогой гэжэ үрэншэ!

Намжилма БАЛЬЖИНИМАЕВА.

«Баатар мэргэн-2010» гэнэн конкурсно

ЭГЭЭЛ ЭРХИМ МИЛИЦИОНЕР

Хорин аймагай Дотоодын хэргүүдэй таһагта мүнөө үедэ хамта дээрэ 122 хүн хүдэлдэг юм. Эдэ хүдэлмэрилгэшэдэй дундаһаа эгээл эрхимыс тон зүбөөр нэрлэхэ аргатайбди. Тэрэ хэн бэ гэхэдэ, ахалагша лейтенант ЖАМСАРАНОВ Нимбу Доржиевич мүн.

Россин МВД-гэй хүдэлмэрилгэшэдэй дунда ехэ мүрысөөн байгша ондо үнгэргэгдэһэн юм. Манай Буряад орондо үнгэргэгдэһэн нимэ мүрысөөндө ахалагша лейтенант Жамсаранов Н.Д. ялас гэмэ илалта туйлаһан байна. Тиигээд Бүхэроссин түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха үндэр эрхэдэ хүртөөд, октябрь нарын 19-23-най үдэрүүдтэ Москва шадар оршодог Домодедово шууринда үнгэргэгдэһэн ехэ мүрысөөндө хабаадаа. Эндэ милицийн хүдэлмэрилгэшэд тухай мэргэжэлтэ бэлдэхэл, техникескэ онол арга, бээ һорилго, буудаха мэргэн шадабари, зонийс эмшэлэхэ, туһа хүргэхэ

шадабари гэхэ мэтын ороо зүйлүүдээр мүрысөөһэн байна. Эгээл һүүлдэ кросс гүйлдөө һон. Иигэжэ уужам ороонинго нутаг бүхэнһөө ошоһон 108 хүнэй дундаһаа манай Буряад ороной түлөөлгэжэ 8-дахи нуурида гаража шадаад, Россин эгээл эрхим 10 милиционерүүдэй тоодо ороо ха юм.

Хорин ОВД-эйн начальник, милицийн майор Анатолий Степанович Новокрещенный иигэжэ хөөрөөһэн байна: «Ахалагша лейтенант Нимбу Жамсаранов отдел соогоо эгээл шухала газарта алба гарадаг юм. Дежурна частьтэ гэгсэмнай бүхы таһагаймнай толгой болоно гэхэдэ, буруу байхагүй. Эндэһээ гараһан шиндхэбэри, зар-

лигуудай хүсөөрүдэр бүхэнэймнай хүдэлмэри зүбөөр, түргэнөөр ябуулагдажа байдаг юм. Ахалагша лейтенант Жамсаранов арбаад жэлдэ манда хүдэлнэ, ехэ бэрхэ, түргэн, ухаансар, шиндэнги хүдэлмэрилгэшэмнай гэжэ. Энэ нүхэрөө ехэ мүрысөөндэ мэдэжэ, ехэ найдажа эльгээгээ һэмди. Найдабариемнай нүхэрнай дүүрэн бээдүүлжэ шадаа. Бидэ аргагүй баяртай байнабди, ханаад үзэт даа – Москва, Петербург, Екатеринбург болон бусад ехэ-ехэ хотонуудһаа эгээл эрхим хүдэлмэрилгэшэд мүрысөөндө хабаадаа ха юм. Тиигээд тэдэ зуугаад зон сооһоо багахан манай Хори нууриной юрын милиционер олоһон илажа шадаа. Гайхалтай бэшэ

гү? Одоол баясамаар байна!».

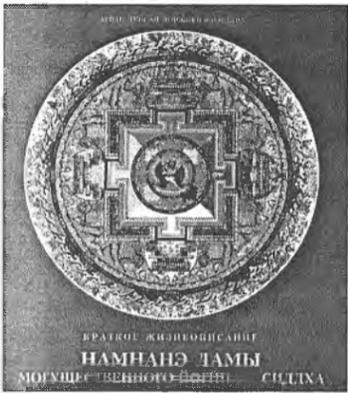
Жамсаранов Нимбу Доржиевич хадаа аяар 12 аха, дүүнэрэй нэгэн юм. Эсэгэнь – Доржо Нимбуевич бүхы наһан соогоо хүтэлбэрлэхэ ажалда хүдэлһэн байна. Совхозой отделение эрхилгэшээр олон жэлэй турша соо ажаллаа. Тиихэдэ эжынэ – Анна Намдыковна фельдшерээр хүдэлһэн, совхоздо ажаллаһан юм. Эхэ-Герой гэнэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Нимбу Жамсаранов гэр бүлэтэй, Оюна Ринчиновна нүхэртээс тэдэ 3 үхибүүдые хүмүүжүүлдэг юм. Тэдэ Булам нутаг тоонтотой.

Ахалагша лейтенант Нимбу Жамсаранов мэтэ шударгы бэрхэ, эрхим милицийн мэргэжэлтэн бидэнэй амгалан тэнюун байдалыс үдэр, һүнигүй херхоор сахижа байдаг гэжэ ханахалаар, зүрхэ сэдхэлдэ эхэзохид, амармэндэ байдаг ха юм.

Доржо ДАМБАЕВ, журналист.

Краткое жизнеописание НАМНАНЭ ЛАМЫ МОГУЩЕСТВЕННОГО ЙОГИНА И СИДДХА

В архиве Иволгинского дацана найдена биография великого мастера практики Учения, истинного ученого монаха йогина Жанчуб Сультам Палзанпо Намнанэ (1825-1897).

(Начало в №44 (705), 45 (706) за 11., 18.11.2010 г.)

Впоследствии Дандарэй ламхэй отправит подарок Панчен богдо во роного коня со звездой на лбу (Шамбалын хулэг) со словами: «Шамбалын сэргэтэ унаад ябаарайт». Посланцы приобрели Ганжур дэргэсского издания, священный трактат «Намхай Ойду» - подарок Жалван ринпоче, биографию богдо Цзонхавы «Жаджума», 15 танка, 16 изображений архатов и письмо от Панчен ламы и возвратились на родину с радостными вестями. Сультам цоржи совершит путешествие в Тибет несколько

ко раз, в последующую поездку он привезет священный Данжур²⁷. В начале хуралы проводились в войлочной кумирне. С 1831 года начинается строительство трехэтажного деревянного цогчен сумэ, главного соборного храма.

Соответственно предсказанию, монастыри, получил название «Даши Чойпэллинг» (тиб. bkra-shis c'hophel-gling).

Примечательно то, что в строительство цогчена на фундамент были использованы шесть больших камней из развалин древнемонгольского Кондуйского дворца.

Согласно буддийской традиции, трехэтажное здание цогчен сумэ и его прямоугольная структура в основании символизировали священную гору Сумеру²⁸ и мандалу. В 1888 году цогчен дуган был вновь перестроен. В комплекс дацана входило десять сумэ, посвященных разным божествам. Соборный храм цогчен, Майдари сумэ, Дэмчок сумэ, Гунрик сумэ, Найдан сумэ, Дюши сумэ, два сахюсан сумэ, чойра и манба дацана. На территории дацана были построены типография, больница, склады и другие постройки.

Первая философская школа чойра была основана в 1845 году в Цугольском дацане. С этих пор Цугол славится учеными ламами среди бурятских монастырей. Ученики Цугольской школы стали в последующем основателями и первыми учителями цаннита в Агинском, Гусинозерском, Анинском и других бурятских монастырях.

Монастырь дал миру замечательных высокообразованнейших ученых лам, таких, как Галсан Жимба Дылгиров²⁹, Лубсан Доржи Данжинов³⁰, Галван Жимба Тугулдунов³¹, Хамбо ламы Дампил Гомбоев³², Жалсан Чойроп Ванчиков³³, Лубсан Чойдар Мархаев³⁴, Даши Доржи Итигэлов³⁵, великих йогинов Намнанэ лама, Арбаалэй бутээлши, Ганжурба гэгээн и многих других выдающихся личностей, применительных тем, что их жизнь и деятельность не ограничивались в узких рамках монастыря, а были направлены на распространение знаний и просвещения среди бурятского народа в прямом и в переносном смысле.

Оракулом Лубсан Тубзэн Принлай из Гумбума было подробно пред-

сказано на вопрос: «Есть ли у бурятского народа счастье основать чойру?» «Такое имеется, если создадите статую Манджушри, каждый месяц будете осуществлять декламацию обширного, среднего и малого текстов «Юм», читать Дугкар, Шернин, Ногоон Дара Эхэ, ритуалы умилостивления сахюсанов Дамжан Чойжала, Жамсарана, Нейчуна, Гонгора, Табан Хана для устранения препятствий. Название Чойра дацана «Тэгчен Гандандаржайлинг». Следовать традиции Гоман дацана и Гунчен Жамьян Шадбы»³⁶.

Таким образом, на бурятской земле появилась «Новая Наланда»³⁷. Цугольский дацан прославился на всю Бурятию своей типографией, в которой было свыше тысячи деревянных матриц с тибетским и монгольским текстами, и широкой издательской деятельностью.

С открытием манба дацана³⁸ ученые ламы медики прославили свою школу. Так как именно выпускники Цугольского медицинского факультета открыли в других бурятских монастырях медицинские школы и дали начало распространению и развитию медицинских знаний в Бурятии.

Жанчуб Сультам Палзанпо Намнанэ

Намнанэ багша окажет огромную помощь своему родному дацану в разные годы его становления. Во время пожара сгорит соборный храм и он внесет огромную сумму на строительство нового цогчена дугана. Строительство Майдари сумэ и воздвижение огромной статуи Майдари было осуществлено с его помощью. Вся его жизнь была связана с родным дацаном, о чем свидетельствует его возвращение в Цугол, и уход совершает в нем. И мы с благоговением верим и ощущаем его присутствие и всегда молимся о даровании благополучия.

Дугбима ЧИМИТДОРЖИН.

ПЕРЕВОД КРАТКОГО ЖИЗНЕОПИСАНИЯ НАМНАНЭ ЛАМЫ

Постигание и восхваление досточтимого Учителя - владыки осуществленной святости Жанчуб Сультам Палзанпо, называемое «Лунный свет раскрывшегося друга жасмина сверкающей благой судьбы»

Ом свасти!
Бескрайнего широкого Знания небо
Неизмеримого сострадания мандала
объединившись
Мир неведения мрак очищающий
Владыке Могущества Сокровищу Света
с почтением поклоняюсь!
Ставший вдохновением для верующих
счастливых
В этой широкой сфере радости
Учения Будды
Плодами украшающих действий
радующиеся
Пандиты и сиддхи ожерелье Владыки
древа желания восхитительны.
Потоком реки прекрасной речью
восьми качеств Владыки могущих
Очищающий страдания живущих, око мира,
царей и министров
Второй победитель с учениками,
гряда снежных гор
Лишь одним памятованием лотосы стоп
помещает на макушку.
Возникающие из уст Покровителя
Манджушри
Прекрасные потоки сутры
и тантры донести не уставшие
Великие сущности монгольские мастера
и практики
Объект поклонения многих Владык!
На землю Пробуждения, не терпящего
страдания живых существ,
Быстрый Путь великую тайну познавший
Живший в безлюдном месте,
усердствовавший в йоге двух стадий
Ему великому Другу, нравственностью
наделенному, поклон.
Чей удивительный путь освобождения
На берегу бескрайнего океана
Но кончиком куша неразрушимой веры
Преумножу для счастья верующих.

**ЗДЕСЬ КРАТКОЕ ЖИЗНЕОПИСАНИЕ,
ИМЯ ЕГО ТРУДНО ПРОИЗНЕСТИ,
БЛАГОГО ЖАНЧИП СУЛЬТИМА,
ВЛАДЫКИ ВСЕХ МАНДАЛ И РОДОВ,
НЫНЕШНЕГО МИЛАРАЙБЫ,
ПРОШЕДШЕГО ЗЕМЛИ ПРАКТИКИ,
ОПИРАЮЩЕГОСЯ ТОЛЬКО НА ПУСТЫН-
НЫЕ МЕСТА, И УВИДЕВШЕГО
ВСЕ МИРСКИЕ ЗАНЯТИЯ ЭТОЙ
ЖИЗНИ ЛИШЕННЫМИ СУЩНОСТИ,
ОТБРОСИВШЕГО ИХ СЛОВНО ГНОЙ.**

Рождение и детство
2. Усердие в учебе и начало практики очищения и собрания
3. Практика в безлюдных местах
4. Совершение благих деяний для Учения и живых существ
5. Деяния в старческом возрасте

ГЛАВА ПЕРВАЯ

Природа, где он родился, очень живописная. Везде произрастают красивые и благоухающие ароматом цветы. На севере находится гора Уронай, на северо-востоке есть гора Хан Уула, недалеко протекает река Онон. Со склонов стекают небольшие ручейки, обладающие восемью питьевыми качествами, а также там есть созданные силой молитвы и благопожеланий соленые, холодные, горячие лечебные источники и озера, помогающие от различных недугов.

Люди, живущие в этой местности, обладают верой в Три Драгоценности и Учителя. Разбой и грабежи там неведомы. Эта местность называется Боржигантай.

Совершенство родителей несомненно. Его родители из рода хуасай, одного из одиннадцати хоринских родов. Отец по имени Намнанэ и мать Соднома. Они наделены мягким характером и светлыми мыслями, добродетельны, глубоко верят в Три Драгоценности³⁹ и закон кармы.

Родители обратились к астрологу Гэзэг багши с вопросом, будут ли они иметь детей, на что было предсказано, что в будущем у них родятся трое сыновей, в том случае, если они своего первенца отдадут в дацан.

Намнанэ лама родился в год дерева курицы XIV рабжуна 1825. Согласно предсказанию ламы астролога, родители отдали сына в Цугольский дацан «Даши Чойпэллинг» на обучение к учителю Нансо Содном.

Учитель его был совершенен в знаниях текстов и глубоким пониманием Дхармы⁴⁰.

²⁷Священный Данжур (тиб. bstan gyur). Собрание сочинений и комментариев великих индийских пандит на Учение Будды, переведенное на тибетский язык.

²⁸Сумеру и мифическая гигантская гора в центре нашей мировой системы, окруженная четырьмя континентами. Наш мир расположен на южном континенте под названием Джамбудвипа.

²⁹Агван Галсан Жимба Дылгиров (1816-1872) - второй шэрээтэ Цугольского дацана, прославленный ученый, переводчик. Перевел с комментариями свыше 30 крупных буддийских сочинений с тибетского на монгольский язык.

³⁰Лубсан Доржи Жигмит Данжинов (1816-1901). Выдающийся ученый пандита, автор многочисленных буддийских сочинений, религиозный и общественный деятель. Наставник - Енаон багша V Ганжурва гэгэна Чимита Сумаева. С 1878 года шэрээтэ Агинского дацана.

³¹Галсан Жимба Тугулдунов (1817-1872). V шэрээтэ Агинского дацана. Махапандита, знаток больших пяти наук. Составитель тибетско-монгольского словаря «Светильник, освещающий значения грамматических терминов». Автор трактата по астрологии и других сочинений на буддийскую тему. Благодаря его деятельности был составлен и издан словарь на монгольском языке «Тибетско-монгольский словарь синонимов названий лекарственного сырья, встречающихся в медицинских трактатах», который и поныне не потерял своей актуальности.

³²Х Пандито Хамбо лама Дампил Гомбоев (1831-1896). Выдающийся религиозный и общественный деятель. Энциклопедическая образованность, высокие нравственные качества снискали ему авторитет среди духовенства и народа. За распространение и сохранение Дхармы ему был присвоен титул «Майдари Номунхаган».

³³VIII Пандито Хамбо лама Жалсан Чойроп Ванчиков (1816-1873). Йогин высокого уровня, Учитель, благодаря его многогранной деятельности было сохранено Учение на бурятской земле от всеодолевающей массовой христианизации. Является инициатором по организации школы Дуйнхор в дацанах Бурятии.

³⁴IX Пандито Хамбо лама Лубсан Чойдар Мархаев (1838-1878). Высокообразо-

Агван Лубсан Доржиев - Вагиндра

ГЛАВА ВТОРАЯ

В дацане юный Шагдар выучил все ритуальные тексты. Обучается науке переводов священных трактатов, ламрима и других текстов с тибетского на монгольский, познает законы изменения мышления тибетских текстов на бурятский. Изучает и осуществляет перевод тайных наставлений четырех тантр Чжуд-ши - основного медицинского трактата. Тексты Чжуд-ши и Лхантаб - Дополнение к тантре наставлений Чжудши⁴¹ были выучены наизусть.

У совершенного Учителя Лубсан Лхунду он постигает ламрим, лоджонг⁴², основы и тайны медицины, астрологии.

Учитель его настоящий бодхисаттва. Он много сделал для распространения Дхармы в этом краю, им была основана школа цаннит для философского образования бурятского духовенства. Намнанэ лама получил от своего великого Учителя благословение четырех сил, ведущих в мандалу идама Ямантаки⁴³.

Таким образом, Намнанэ лама стал наполненным сосудом практических наставлений высшей Дхармы. У него было немало учителей, которые даровали наставления и посвящения по практике Учения.

Он стал знатоком медицинских и астрологических трактатов, которые давали ему возможность оказывать медицинскую помощь в излечении различных недугов и болезней всем, кто обращался к нему с просьбой о по-

мощи. Много и безвозмездно помогает бедным и неимущим.

Однажды, услышав от учителей, что греховные друзья гораздо хуже, чем небагие ставники, Шагдар решает раз и навсегда отбросить их. Как раз в это время сильно заболевает. Выясняется, что причина его болезни в связях с дурными товарищами и он покаялся перед могущественными покровителями-сахюсанами дацана не совершать подобные неблагоприятные поступки впредь. В силу ослабления памятования клятвенного обещания он вновь заболевает. Понимая свои ошибки, глубоко раскаивается, проводит ежедневные мощнейшие покаяния посредством четырех сил и болезней отступила. Он навсегда решил не совершать негативные и недобродетельные поступки.

Такая практика была схожа с реализацией практики досточтимого Жамьян Шадба Доржи, которая была предсказана еще ранее во время приезда оракула из монастыря Гумбум⁴⁴ в Цугольский дацан.

Монахи дацана решили выяснить, кто из хуваракон и лам сможет совершить подобную практику и дали список всех лам и хуваракон оракулу с просьбой выяснить, кто же из них сможет, а когда выпало имя Шагдара, то некоторые были в смнении и говорили, что, возможно, прорицатель ошибся.

Перевод Э.БОЛОТОВА.

ванный ученый лама, первый из хоринских бурят на посту Хамбо ламы. Сделал огромную организационную работу по укреплению бурятских монастырей. В 1875 году под его руководством был составлен новое расписание приходов 34 дацанов.

³⁵XII Пандито Хамбо лама Даши Доржи Итигэлов (1852-1927). Ученый лама, йогин, много сделал для распространения и развития Дхармы.

³⁶Гунчен Жамьян Шадба (1728-1791)-выдающийся тибетский религиозный и политический деятель, основатель монастыря Лавран Дашичил. Автор выдающихся сочинений, которые стали методологической основой учебников по изучению буддийской философии.

³⁷Наланда - знаменитый древний монастырь-университет в Индии VI-VII вв.

³⁸Манба дацан - медицинский факультет был открыт в Цугольском дацане в 1869 году. Галсан Жимба Тугулдунов пригласил из Монголии знатока медицины Чой марамбу, для руководства первым манба дацаном.

³⁹Три Драгоценности - Будда, Дхарма, Сангха.

⁴⁰Дхарма. Учение Будды Шакьямуни. «Достоинства Победоносного Будды бесчисленны и безграничны. Они произошли из Дхармы, они - заслуженный плод Дхармы; воплощение Дхармы; Дхарма нравственности - главное условие их возникновения ...».

⁴¹Чжуд-Ши - тибетский медицинский канон, написанный в XII веке. Переведен на монгольский язык вторым настоятелем Цугольского дацана Галсан Жимба Дылгировым.

⁴²Лоджонг (blo sbyong) - преобразование мышления, воспитание ума. Является одной из основных практик школы гелук.

⁴³Ямантака - идама, одна из гневных форм Манджушри.

⁴⁴Монастырь Гумбум - «Сто тысяч изображений» в Амдо. Был построен в 1573 году на месте рождения Дже Цзонхавы.

(Продолжение следует).

Подготовила Галина ДАШЕЕВА.

XVII ЖАРАНАЙ САГААН ТҮМЭР БАР ЖЭЛ
УБЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН УЛААГШАН ГАХАЙ ПАР

Бүрээд лүгэ	23	24	25*	27	28	29	30
Европын лүгэ	29	30	1	2	3	4	5
Гараг Нэр	Дабаа Лара	Мягмар Марс	Лагда Меркури	Лүрбэ Юпитер	Баасан Солдон	Бимба Сагурн	Нима Наран
Үгэ	харагшан	хүхэ	хүхэгшэн	улаан	улаагшан	шара	шарагшан
Үдэр	Хөниг	Бишэн	Тахиа	Нохой	Гахай	Хулгана	Үхэр
Мэнгэ	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан	9 улаан	8 сагаан	7 улаан	6 сагаан
Луудал	огторгой	уһан	уула	модон	хии	гал	шорой

Гарагай 2-то үбэлэй түрүүшын улаагшан Гахай харын ноябриин 29 (хуушанай 23).

Харагшан Хөниг, 3 хүхэ мэнгын, огторгойдо хуудалтай үдэр. Бурханда зальбарха, лусууд ба тэнгэри тахиха, дасан хинд бодхохо, хэшгэ далаага абаха, сан табиha, арамнай хэхэ, «Чавдор», «Уһан балин», «Лудор», «Лусын балин» үргэхэ, огторгойн үүдэ сахиха, гүрэм заһал хүүлэхэ, сэхэ хүнтэй уулзаха, буянай үйлэ бүтээхэ, эм найруулха, залаха, хүрэнгэ эһээхэ, бэри буулгаха, хурим хэхэ, гэр байшан бариха, замда мүр гаргаха, хөниһоо ашаг шэмэ абаха, мал газашань үгэхэ, ажалшаниис абаханда һайн. Эхилжэ ном соносохо, хольн замда ябаха, шэнэ догэл үмдэхэ, эд, юумэ үгэхэ, шарил шатааха, ханаха, төөнхэхэ, сэргэ хүдэлгэхэ, худаг малтаха, мал худалдаха, аралжаа хэхэ, үбшэн эмнэжэ эхилхэ, дасан дуганай хуури табиha, гэр бүрихо, нохой абаханда муу.

Хүнэй үһэ абаа һаа, эд бараан, эдсэ хоол, ундан олдохо. Гарагай 3-да ноябриин 30 (хуушанай 24).

Хүхэ Бишэн, 2 хара мэнгын, уһанда хуудалтай үдэр. Хутагын хурса үдэр.

Бурхан, лусууд тахиха, шэнэ ноёниис табиha, худалдаа хэхэ, бэри буулгаха, модо буулгаха, сээрлинг байгуулха, шэмэг зүүхэ, бүжэг наада табиha, туг дарсаг хиндхэхэ, замда гараха, анда нүхэр болохо, харюулга хэхэ, түмэрөөр урлаха, дайсаниис дараханда һайн. Эм найруулха, шэнэ хубсаһа эсэхэ, үмдэхэ, шэмэг оёхо, арамнай хэхэ, сэхэ гол гаталха, загаһа бариха, хүүргэ бариха, хубаг татаха сэртэй.

Хүнэй үһэ абаал, үбшэн, хамшаг хүрэхэ. Гарагай 4-дэ декабриин 1 (хуушанай 25. зулын 25 - буюу Богдо ламын дүйсэ үдэр).

Хүхэгшэн Тахиа, 1 сагаан мэнгын, уулада хуудалтай үдэр. Тэрсүүд тэмдэгтэй үдэр, хутагын хурса үдэр.

Бурханда, лусуудта зальбарха, тахиха, бэшгэ зурхай зураха, дасанай тахил заһаха, Очирлүрвийн харюулга хэхэ, номын үрдэндэ орохо, ураг садан болохо, өөрын амидаралда тунгатай ажал хэхэ, үзэл үзэхэ, эм найруулха, замда гараха, үхэр, мори нургаха, байшангай хуури табиha, гэр бүрихо, угаал үйлэхэхэ, худалдаа хэхэхэ һайн. Лама болохо, ном соносохо, юумэ газашань үгэхэ, хүрэнгэ эһээхэ, мал агталха, зүблөө зарлаха, хурим найр хэхэ, сэхэ хэрэг үүдэхэ, нялхыс хүлдэ оруулха, газашань ябуулхыс тэбшэгтэ.

Хүнэй үһэ абаа һаа, нюдэной хараа муудаха. Гарагай 5-да декабриин 2 (хуушанай 26-най үдэр үгы, забһарлана, хуушанай 27).

Улаан Нохой, 9 улаан мэнгын, модондо хуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарха, бурхан, тэнгэри тахиха, хэшгэ далаага абхуулха, бэшгэ зурхай зураха, дасан шүтээн бодхохо, санаар олгохо, номын хурал байгуулха, эрдэмдэ нураха, ном соносохо, номлохо, хэлбэхэ, хольн замда ябаха, эм найруулха, модо тариха, хүрэнгэ эһээхэ, бэри буулгаха, түрэхэ, буянай үйлэ бүхэндэ үлэгтэй, хөлсэной ажалшаниис абаха, урлаха үйлэдэ һуралсаха, шэмэг зүүдхэл зүүхэ, һэсы гэр табиhaда һайн. Тангариг үгэхэ, модо отолхо, анда нүхэд бололсохо, нүүдэл хэхэ, хэрүүл шууяа гаргахыс хориглоно.

Хүнэй үһэ абаал, амгалан байдалда һайн. Гарагай 6-да декабриин 3 (хуушанай 28).

Улаагшан Гахай, 8 сагаан мэнгын, хиндэ хуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарал үйлэхэхэ, сан табиоулха, хангал тахиоулха, һахиуһанда үгэлэг үгэхэ, тарни уншаха, лама хубарга болохо, ном заалгаха, эм найруулха, замда гараха, эрдэмдэ нураха, шэнэ хубсаһа үмдэхэ, бэри буулгаха, бэрин үйлэ бүхэндэ үлэгтэй, гүлгэ тэжээхэ, харюулга хэхэхэ һайн. Хүшүү гаргаха, бузар буртагыс зайсуулха, тээрмэ бодхохо, шууяа гаргаха, модо отолхо, худаг малтаха, эд, хүрэнгэ зээлээр үгэхэ, нэхэхэ, нүүдэл хэхэхэ бүтэмжгүй.

Хүнэй үһэ абаа һаа, арсалдаа хэрүүл, тэмсэл болохо. Гарагай 7-до декабриин 4 (хуушанай 29).

Шара Хулгана, 7 улаан мэнгын, галда хуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарха, наһанай буян бүтээхэ, эд, мал абаха, худаг малтаха, модо буулгаха, хото байшан бариха, шэнэ барилга ашаглаха, худалдаа хэхэ, гэрлэхэ, тунгатай үйлэ бүтээхэ, ада шүдхэр дараха, дайсаниис номгодохо, гүмэрөөр урлаха, шэмэг зүүдхэл зүүхэхэ һайн, улай гаргаха, хүншүү гутуулха, бэри буулгаха, хурьтэ оруулха, аралжаа хэхэ, үзэл үзэхэ, мори урилдуулха, нохой тэжээхэ, хүүгэдэс үргэжэ абаханда тохиромжгүй.

Хүнэй үһэ абаал, хүнзэн зайлажа төөрихэ. Гарагай 1-дэ декабриин 5 (хуушанай 30).

Шарагшан үхэр, 6 сагаан мэнгын, шоройдо хуудалтай үдэр.

Бурханда зальбарха, хэшгэ далаага абхуулха, лама болохо, хүрэнгэ табиha, мал худалдаха, эм найруулха, эрдэм номдо нургаха, бэри буулгаха, хурим хэхэ, буянай үйлэ бүтээхэ, адууһа мал нургаха, тангариг үгэхэ, һаад толдор дараха, нүүдэл хэхэхэ һайн. Гэрэй хуури табиha, шэнэ гэр бариха, наһа барагыс хүдөөдэ табиha, урлан бүтээхэ, дархалха, эрдэм ухаанда һуралсаха, сэргэ хүдэлгэхэ, хүн, малыс һамнаха, ханаха, төөнхэхэ, шэнэ догэл эсэхэ үйлэнүүд сэртэй.

Хүнэй үһэ абаа һаа, эрлингтэй ушарха.

БАРЯШАН БАЙ ШУ ГУАНАЙ ЭДИ ШЭДИ

Анхарыг!

Мүнөө үедэ нюрга хээрэй, үс мүсын, хүл гарай үбшэнүүд олошороо: артрит, артроз, остеохондроз, нюрганай юмэрхэй (грыжа позвоночника).

Эдэ үбшэнүүд бэлэн мүртэйгөөр халадаггүй. Хэдэн жэлэй туршада элдэб янзын аргаламжа хүүлэхэдэшэ, заримдаа үрэ дүн байхагүй. Илангаяа нюрганай юмэрхэй үгы хэхын тула Россия, Европын гүрэнүүдтэ, США-да хүнүүд орсо операцияда ородог, тэсд заабол эдэгэхэш гэжэ хэнишэ найдуулга үгэжэ шадахагүй. Зүгөөр манай гүрэндэ хүдэлмэрлэжэ байһан монгол баряшан Бай Шу Гуан гарайнгаа хүсөөр хэбтэринин хүнүүдыс бодхоодог эди шэдтэй юм. Энэ гайхамшагта бэлигынь аяар гурбан зуун жэлэй туршада долоон үс дамжан эрэ.

Бай Шу Гуан 1963 ондо Хятадай Дотор Монголдэ хүзэгшэ айлай бүлэдэ түрөһөн намтартай. Тимэһээ буддын шажанай эсэн нургаал бэсдэ шэнгээһэн, оршон тойронхи байгаалитаа нягта холбоотойгоор үндийһэн хүбүүн бага наһанһаа дом аргын ноусануудыс мэдэхэ болоһон, хоёр жэлэй туршада даяанда һуужа, түбэд эмнэлхыс шудалһан. Удаань юрэнхы һуралсалай дунда һургуули дүүргээд, 1982-1987 онуудта Бээжэной уни-верситетдэ яһанай үбшэнүүдыс үзөө. Врачай саарһатай болоходоо, нэн түрүүн Бээжэндэ, саашадаа 1989-1992

онуудта Хүх-хотодо Хитад медицинанын эрдэм шэнжэлгын институтта, 1992-1994 онуудта Монголой Элүүрыс хам-гаалгын министрствын дэргэдэхэ сэдхэхэй үбшэнүүдэй түбтэ хүдэлмэрилөө.

1994 ондо Бай Шу Гуан хуби заяагаа манай гүрэнгэй холбоо: хамба лама Дамба Аюшсев Буряадтаа түбэд медицина хүгжөөхын тула тэрэниис уриһан юм. Нэн түрүүн Ивалгын дасанда, БНЦ-гэй экспериментальна биологиин институтта, Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницада хүдэлжэ, нилээд олон хүнүүдтэ туһалаа. Удаань Эрхүү, Якутск, Мирный, Нерюнгри, Ангарск, Москва хотонуудта урилгаар хүдэлөө.

Мүнөө Бай Шу Гуан Улаан-Үдэдэ «Бяньголи» худалдаа наймаанай байшан соо «У-ТУЭЛЬ» ООО-гой массажна кабинеттэ хүдэлнэ. Бэрхэ баряшанда үдэртөө аяар хори-гушан хүн эрдэг. Тэдэной дунда боль-ничааршыс дүүрэн ябаад, модлшондэшыс, түбэд эм-шэндэшэ хандаад, эдэгэжэ шадангүй, аргаяа бараг-даһан хүнүүд үсөөн бэш.

Олон жэлдэ нилээд зобоһон Галина Петровна Магар иигэжэ хөөрэнэ: «Би үни хада нюргаяа сэхэр гэмэлтэжэ, нилээд больницаар ябажа эдэгэһэн хүмби. Зүгөөр удангүй нюргамни үбдэдэг болоо. Үбшэнэйнь сэхэ болоходо, томографи хүүлээд, гурбан газартаа нюрганай юмэр-хэйтэй болоһоноо обсерооб. Энэ хабар май соо үбшэмни һүжэржэ, хүлдэм орошоо. Үбшэнэйнь тэсшэгүй бо-лоходо, ябахашыс, хэбтэхэшэ аргагүй, хоёр һара һуумгашаа үнгэргөөб. Ядахандаа бүхыснь туршаалби даа. Тэсд намда хэншыс туһалжа шадаагүй: Гансал орсо операцияда найдаха саг эрээд байгаа.

Нэгэтэ наһанайм нүхэр «Иформ-Полис» сонин соо Бай Шу Гуан тухай мэдээсэл уншаад, энэ хүндэ хандаа үзэс гэжэ дурадхаа. Тийн июль соо түрүүшын курс гарахандаа, һүүлшгэ тэнь нэгэ бага дээрэ болобо гэшэ гү гэжэ һанаа һэм. Сентябрь соо хоёрдохи курс хүүлээд, хэбтэдэг болооб. Мүнөө гурбадахия эрээд байнам. Үрэ дунгынь – нюрганай үбшэн табижа эхилээ, хүлни үбдэхэс болбо, таягаа хаяаб. Минни доктор намайс хүл дээрэм гаргажа, ажабайдалдам бусаагаа. Дэлхэй дээрэ юрэ бусын юумэн үгы гэдэг. Анхан бишэ тийгэжэ һанадаг байгаа. Харин мүнөө Бай Шу Гуанай гарай хүсөөр «дахин хүн боложо мүндэлхэдөө», эди шэди биил гэшэ гэжэ хэлэхэб.

Иимэрхүү ушарнууд нилээд олон. Бай Шу Гуан Россия худэлһэн арбан табан жэлэй хугасаа соо арба мянга гаран хүниис аргалан бабьяатай. Тийхэлээрээ угаар дамжаха эрһэн бэлигээрээ яһанай үбшэнүүдһээ гадна гэдэһэ доторой, нэрвэ системнын үбшэнүүдыс амжалтатай аргалдаг юм.

Джит МАРХАДАЕВА.

Авторай фото.

ПАМЯТИ ДРУГА

21 ноября 2010 года после тяжелой продолжительной болезни ушел из жизни член Союза писателей Российской Федерации, заслуженный работник культуры Республики Бурятия Романов Батор Дашесвич.

Он родился 25 марта 1954 года в с. Охор-Шибирь Тункинского района Бурятской АССР. После окончания Жемчугской средней школы работал в совхозе «Саянский», избирался секретарем комсомольской организации совхоза. Отслужив в армии, учился в Улан-Удэнском культпросветучилище на режиссера народного театра, работал директором Охор-Шибирского СДК. Затем был принят на работу в редакцию газеты «Саяны» корреспондентом.

В 1981 году Б.Д. Романов был переведен в аппарат Тункинского РК КПСС, работал инструктором. После 3-х лет работы в этой должности он учился в Новосибирской высшей партийной школе. После окончания работал заведующим отделом пропаганды и агитации, затем вторым секретарем Тункинского РК КПСС.

В 1991 году Б.Д. Романов был назначен заведующим отдела культуры. С 1996 года до последних дней своей трудовой деятельности работал в национальном парке «Тункинский», занимал разные должности, проводил просветительскую работу по экологии.

Начиная со школьной скамьи, Б.Д. Романов начал писать стихи, рассказы для детей. Республиканское

совещание молодых писателей рекомендовало для издания его книгу рассказов и повестей под названием «На седле», которая вышла в свет 1983 году, Республиканский театр кукол ставил его пьесу «Аршан вечной жизни», написанную по мотивам народных легенд. Его рассказы были включены в коллективные сборники стихов и рассказов членов литературного объединения имени Мунко-Саридака, изданных в Улан-Удэ и Москве. Защита природы, призыв беречь все живое на земле - основная идея его рассказов. Хорошее знание животного и растительного мира родного края, охотничьи быльи романили в его творческой работе. Он участник всесоюзного семинара молодых писателей, проведенного в городе Пицунде на берегу Черного моря. Последний год Б.Д. Романов работал над романом о сельской молодежи и охране природы, но роковая болезнь не дала закончить его. Угаса звезда одного из талантливейших сыновей Тунки. Светлая память о нашем друге, коллеге навсегда останется в наших сердцах.

Группа друзей и близких.

Үндэр наһатай хайрата эжы, ажалай ба дайнай ара талын ветеран ДЫМБРЫЛОВА Цырен Намсарасвнагай наһанһаа нүгшэһэн ушараар «Буряад үнэн» Хэблэлэй байшангай коллектив «Бурятия» сонинной редакторай орлогшо Намсарасв Николай Дымбрыловичтэ гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Генеральная директорай - ахамад редакторай түлөө
Т.В.САМБЛЯОВА
Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: И.М.ЕГОРОВ, Б.Г.БАЛЖИРОВ, П.Л.НОСКОВ, М.В.КАЛАШНИКОВ, И.В.СМОЛЯК (Буряад Республикын Правительство), А.С.КОРЕНЕВ, Ц.Б.БАТУЕВ, В.Р.БУЛДАЕВ, Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Д.Б.ГУРОДАРМАЕВА (редакторай орлогшо), С.Б.БАЙМИНОВА (харюулсалгата секретарь), В.Г.ГОМБОВА, Н.Д.БАДМАРИНЧИНОВ, Л.В.ОЧИРОВА, Б.В.БАЛДАНОВ, А.А.ФАДДЕВА, В.Д.ДАМДИНОВА.

Манай адрес:
670000, Улаан-Үдэ хото,
Каландаришвилиин үйлэс, 23,
Хэблэлэй байшан
"Буряад үнэн".
E - mail:
unpn@mail.ru

Газетэ хэблэлэй 4
хуудан хэмжээтэй.
Индекс 73877.
Газетын хэһэг - 4500.
Хамтын хэһэг - 18000.
Хэблэлдэ
тушаагдаһан саг - 17.00.

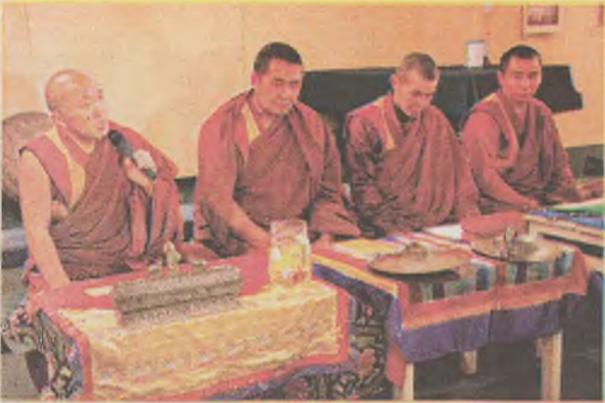
"Республиканская типография" гэхэн ОАО-до болон диалогитивүүдһээ газетэ хэблэлдэ, 670000, Улаан-Үдэ, Борсоевой үйлэс, 13
Директорайн телефон: 21-40-45. Сулөө сэл. Б-0079-дхи номертойгоор «Региональнос управление регистрации и контроля за соблюдением законодательства Российской Федерации» гэхэн эмхидэ бүрийдэхэ абтанхай.

Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральная директорай-ахамад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54 (факс), ген. директорай 1-дхи орлогшын - 21-68-08, «Буряад үнэн-Дүхэрэгэй» редакторай - 21-64-36, «Бурятия» сонинной редакторай - 21-33-61, секретариатай - 21-60-21; таһагууд: экономикын болон политикын - 21-63-86; соёлой болон түүхын - 21-54-93; «Морин хуур», «Вершинь» журналнуудай редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюутадай ажабайдалай - 21-54-96, «Одон» журналай редакци - 21-68-08; мэдээсэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламнын - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерин - 21-23-67.

Редакцида ороһон материалнууд шүүмжэлэгдэдэггүй, мүн авторнуудтань бусаагдадаггүй.

Тоонуудай, бодето баримтануудай, хүнэй, юстагай нэрэнүүдэй бэшэлхыс хэзэгайрууһан ушарта авторнуудын харюулсагагай. Редакциин һанамжа авторайхитай ядла бэшэ байжа магад.

ДЭЭДЫН ДУЙНХОР БУРХАН БУРЯДАЙ ТҮҮХЫН МУЗЕЙДЭ ЗАЛАРБА

Буряадай түүхын музейд ноябрийн 13-аа эхилжэ, долоон хоногой туршада Дуйнхор хурал хурагдаба. Улаан-Удэ хото шадархи Дээдэ-Онгостойн Дуйнхор дасанай шэрээтэ Буда лама түрүүтэй хэдэн лама санаартан түрүүшын үдэрэн удын тэнгээ хурагдахан хуралай үедэ Дуйнхорой ЦАМ бүжэглэжэ, эндэ сугларагшадта харуулаа.

Энэ ЦАМ-ай хатар-бүжэг гүйсэдхэлгэдэ нэрлэгдэгшэ дасанай ламанар энэ хабарһаа хураа. Урдань манай Монголдо байдаг Агван Жамса багшань Дуйнхор дасанай ламанарта ёно гуримаарнь тэрэнне заажа үгэһэн байна. "Пүүлэй 80 жэл соо Дуйнхорой ЦАМ гэшые ламанар бүжэглөөгүй, тэрэнне хэргээбэ гэшэбди", - гэжэ Буда лама хэлээ.

Энэ удаа Дуйнхор бурханай ордон гэхэ гү, али мандал бүтээхын урда тээ ЦАМ-ай бүжэг ламанар гүйсэдхэхэн байна. Буда ламын хэлээшээр, мандал бүтээхэ талмай гуйжа абахэ, сээрлэхэ, адислан ариудхаха гэхэн удхатай ха.

Дуйнхор бурханай ордон эгээл олон дабхар, эгээл томо байдаг, юуб гэхэдэ, 722 тэнгэрээр тойроод байна бшуу, - гэжэ Буда лама хөөрэнэ. - Тарнийн ёноной эгээл дээдын Дуйнхор бурхан гэжэ хэлэгшэ юм.

Дуйнхор бурхание тойроод, хуралдан оршодог 722 тэнгэри бурхадтань хото мандалыетнай бүтээхэмнай, наашаа морилжо бугаарайгы гэжэ дуулгахын тула бүжэг гүйсэдхэжэ байһан ламанар тарни уншаад, нарин ухаагаараа сэдхэл соогоо Дуйнхор бурхан болоод ябажа байна гэшэ гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Тарнийн ёно гэшэ нимэ нарин, хүсэтэй байдаг.

Долоон хоног соо үдэр бүри үглөөнэй 9 сагһаа хурал номын ёһоор уншаад, ламанар хото мандалыень ехэ наринаар бүтээжэ. Мандал бүтээлсэжэ байһан Түмэн ламатай ноябрийн 19-дэ хөөрэлдэхэдэмнай, Дуйнхор бурханай хотомандалыень суг хүдэлжэ байһан үшөө дүрбэн ламанартай дүүргэжэ, эгээл наада захаарнь үнгэтэ элхээр ошор зураглан бүтээжэ, мандалай хамгаалалта хэжэ байгаа хэн. Хэрбээ Ямандага бурхан хүрээлээд байдаг 13 тэнгэри бурхадтай, Дэмчиг - 63 ханинартай байдаг хаань, Дуйнхор бурханай 722 тэнгэри бурхадтай - хани нүхэдтээ багтаха ордониинь ехэ томоор бүтээгдээл даа.

- Замби түби дээрэ гурбан тээ Дуйнхорой мандал бүтээдэг, - гэжэ Буда лама хөөрэнэ. - Далай ламын Энэдхэгэй Дармасала хотын Намжилдасанда, Монголдо, Буряад орондо. Мандал бүтээгээд, ноябрийн 21-хээ долоон хоног соо байлгахабди. Хүн зон хараха болоно гүб даа. Ноябрьрин 27-до тэрэ задалагдаха, дээжэнь уханай эзэд болохо лусуудта, үлээшэ хубиһаань хүзэгшэд хүртэхэ болоно.

Ноябрийн 21-дэ энэ музейдэ үдэрэй 12 сагта хурал үнгэргэгдэжэ, ЦАМ-ай бүжэг баһал гүйсэдхэгдөө гэжэ уншагшадта мэдээсэ. Бүтээн хото мандалда залагдаһан Дуйнхор бурхание хүндэлэгын ёно ЦАМ-ай бүжэгээр ламанар харуулаа. Тиигээд Дуйнхор бурханда тахил үргэгдөө.

Буряадайманай түрүүшын хамба лама Дамба-Даржаа Заяев манай эндэ Буддын шажан дэлгэрүүлхэхэ гадна Дуйнхорой ном дэлгэрүүлсэжэ эхилһэн түүхэтэй юм. Тиихэдэ долоодугаар хамбалама Сандылык Ванчиковай энэ тушаал эзэлжэ нууха үедэ Буряадта Дуйнхор сэхээр дэлгэрээ гэжэ тоологдог. Тэрэ өөрөө Дуйнхорой ном уншадаг ехэ лама байһан юм. Тиймэһээ Буряадайманай лама санаартан нютагынь ошожо, түрэн үдэртэн уншалга хэдэг, найр наада эмхидхэдэг заншалтай болонхой.

Тиихэдэ хамба лама Даша-Доржо Итигелов Анагай дасанда хуража байханда, Дуйнхорой ном шудалһан түүхэтэй. Дээрэ нэрлэгдэн эрдэм түгэлдэр ламанар Буряад орондо Дуйнхор дэлгэрүүлһэн гэжэ Дээдэ-Онгостойн Дуйнхор дасанай шэрээтэ Буда лама хэлээ хэн.

Музейн хоёрдох дабхарта зураглалман бурхадуд, энэһээ гадна Бурханай орон зураглалман зурагуд дэлгээгдэнхэй, Дуйнхор бурханай зураг мандалнууд тахигданхай байгаа. Дасан дуганай оршомһоо өөрөгүйгөөр эндэ ханагдаа хэн.

Энэ музейдэ буддын шажанай зураглал болон шудхамал бурхадтай дүрэнүүд, шажанай бусад онсо шуухаг хэрэгсэлнүүд олон, наринаар хадагалагдажа байдаг гэжэ харамтаг. Музейн директорэй орлогшо Валентина Чойбсоновай хэлээ, эндэ "Буддын шажанай искусство" гэхэн выставка саг үрэлжэ дэлгээхэй байдаг. Буддын шажанай Сангхын Бандида Хамба лама Дамба Аюшевсвтэй хөөрөлдөжэ, мандалай зурагуудыё, гунригуудыё хэргээжэ гэжэ музейн мэргэжэлтэд хэлсэһэн байгаабди гэбэ. XX зуунай эхиндэхэ гайхамшаг бэлигтэй

уран зурааша Санжи-Цыбик Цыбиковэй уран бүтээлнүүд хоёр-гурбан жэлэй саана хэргээгдээ. Дуйнхор дасанай Буда лама түрүүтэй ламанар ержэ, гуша гаран онуудаар һандаралда ороһон дасангуудай бурханай дүрэнүүдыё шүнгтэй болгожо, арамнайла үгэһэн байна. Тэрэнһээ хойшо Буддын шажанай Заншалта Сангхын ламанартай нягта харилсаатайгаар музейн мэргэжэлтэд хүдэлнэ.

ЦАМ-ай жүжэг бүжэглэдэг байһан хубсаһа хунаршыё эндэ тахигданхай байдаг. Шажанай эдэ мэтэ хэрэгсэлнүүдыё мүнөө болоходо, залуу ламанарта хэрэглэгдээ. ЦАМ-ай жүжэгтэ хэрэглэгдэдэг байһан хубсаһа хунар хаража, Дуйнхор дасанай ламанар шэнэ үмэдхэл оюулаа. Нарин дархашуудда Буддын шажанай бусад хэрэгсэлнүүдыё энэ музейдэ шудалжа, шэнээр бүтээхэдэнь, баһал туһатай байна.

Дуйнхор хуралда, мандал бүтээлгээр һонирхожо ерэн зоние музейн хүдэлмэрилэгшэд экспонатудтай танилсуулха, тайлбари тэдэнэртэ үгэхэ аргатай. ЦАМ-ай хатар-бүжэгэй ганзынууд болон бусад зүйлнүүд эдэ үдэрнүүдтэ музейдэ ябагшадыё һонирхуулба. Ехэнхи хэрэгсэлнүүдынь нислэл хотодо дүтэшэ Янгаажанай, Тамчын дасанһаа гушаад онуудаар асагадан юм гэжэ Валентина Ринчиновна хэлэнэ хэн. Ноябрьрин 27-до энэ музей эрбэл, Дуйнхор хуралда оролсожо, эрдэнийн шулуунуудыё татажа буталһан үнгэтэ элһэн мандалһаа хуби хүртэхэ аргатайт гэжэ уншагшадтаа һануулнабди.

Эльвира ДАМБАЕВА,
манай корр.

Радна-Нима БАЗАРОВАЙ фото-зурагууд.

На конкурс «Мир и Бурятия -2010»

НАСТОЯЩИЙ ПАТРИОТ РОССИИ

Л.К.Синегрибов - автор конкурса «Послушайте ветерана!», аналога которому нет в России. Участников войны осталось совсем мало, буквально единицы в районах Бурятии, десятки в городах. Мы должны доработать теми, кто воевал и неимоверными усилиями обеспечил Великую Победу.

Наш герой - редактор газеты «Судьба», единственной в мире, которая публикует воспоминания бывших узников немецких концлагерей. Читатели радуются встрече со своими друзьями, горюют по поводу ушедших в мир иной, негодуют по поводу фальсификации результатов второй мировой войны. Редактор взял на себя непосильную ношу и огромную ответственность, чтобы сохранить уроки истории.

Газета «Судьба» родилась в 1993 году. Со всей России идут письма бывших узников в газету «Судьба». Они набатом стучат в наши сердца, не дают успокоения и волнуют читателей. Может быть и поэто-му музей Холокоста из Вашингтона (США) запрашивал в своё время документы, письма жертв неонацизма у газеты «Судьба». Музей предлагал большие суммы правительству России за их микрофильмирование. К сожалению, вмешалась политика: события в Югославии помешали намерениям осуществиться. На данный момент эти уникальные по своей значимости свидетельства обработаны и сданы на хранение в Национальный Архив Республики Бурятия.

И по сути получается, что Улан-Удэ - единственный город на территории России, где собраны воспоминания узников концлагерей. Газета «Судьба» в 2001 году на Всероссийском конкурсе «Россия верные сыны» в связи с 60-летием начала Великой Отечественной войны завоевала диплом 1 степени и медаль лауреата конкурса.

Наш старший коллег, член Союза журналистов России Леонид Кириллович Синегрибов является также редактором республиканской газеты «Подросток», тираж которой насчитывает тысячу экземпляров. Единственная детская газета, которая выходит постоянно уже девятый год. Он как никто другой знает, что происходит в глубинке, чем дышат юнкоры, о чём пишет курумканская «Аникта», как живёт газета «Улгур» в Баунтовском районе, чем заняты юные окинцы.

Его официальное признание как корреспондента состоялось тогда, когда он работал в многотиражке мясокомбината. Он стал лауреатом республиканской премии имени Ярослава Гашека. А 27 октября 2003 года Леонид Кириллович был награждён Орденом Дружбы, который ему торжественно вручили в столице России в Георгиевском зале. А 6 мая 2005 года Л.К. Синегрибов был вручен памятный знак фонда Победы «Живая память». У него хранится настольный знак «Мир навеки» - «Не повторить никогда». Есть у него Почётная грамота Федерального государственного учреждения «Фонд взаимопонимания и примирения», в которой выражена сердечная благодарность Л.К. Синегрибову за плодотворную и эффективную работу во благо людей, пострадавших в годы войны от нацистского режима, за личный вклад в реализацию международной программы компенсационных выплат за личный подписью Председателя Наблюдательного Совета Н.П. Починка. За свой подвижнический труд Л.К. Синегрибов удостоен звания «Заслуженный работник культуры Республики Бурятия».

Леонид Кириллович - настоящий патриот России. Его творчество насковзь проникнуто любовью к Родине.

Его супруга - Валентина Дмитриевна, верный спутник жизни, хранительница семейного очага, заботливая хозяйка дома, терпеливо относящаяся к его многочисленным поездкам и командировкам. Она как никто другой понимает его благородные порывы, ценит и уважает его как редактора-профессионала, понимает, как труден его труд. Ведь иногда и заголовки придумать к очередной статье и сложно, и требует немалых усилий.

Я не напрасно беспокоюсь,
Чтоб не забылась та война:
Ведь эта память - наша совесть.
Она
Как сила нам нужна... (Ю.Воронов)

Лилия ЦЫДЫПОВА,
внешт.корр. «Баргунской правды».

«Буян хэшэг-2010» гэхэн конкурсдо

БЭЛИГ ТҮГЭС ДАМБАЕВУУД

Талаан бэлигтэй поэт, дүү хүбүүн Даши Дамбаевайнгаа нэрэ мүнхлэхэ, номуудыень хэблэхэ, ажал хэрэгыень үргэлжэлүүлхэ зорилготойгоор Харганаа нотагтаа литературна музей нээһэн, дурасхаалайнь, ойн баярайнь олон үдэшнүүдыё дээдэ хэмжээндэ үнгэргэһэн, бүхэ республика соогоо мэдээжэ болоһон дээдэ категорини буряад хэлэнэй багша-методист, Российн Федерациин эрдэм хуралсалай отличник, «Ажалай ветеран» медалыда хүртэһэн, шанга эрилтэгтэй, бэрхэ багша ябаһан, мүнөө наһанайнгаа амаралтада гарабшыё, Сэлэнгынгээ, нотагайнгаа ажалай болон дайнай ветерануудай эмхие эдэбхитэйгээр хүтэл-бэрилдэг Ханда Цыретаровна Дамбаева үзэс-хэлэн найхан байгаалитай, дүүгэйн дуун соо магтан суурхуулагдаһан Сэлэнгын аймагай зүрхэ сэдхэлхэнь жэгнэн байдаг Харганаа нотагтаа 1936 оной ноябрийн 9-до түрлэн юм.

Бүхэ наһаараа хүдөө ажахыда хүдэлһэн Цыбжит Ринчиновна эжынгээ, сэрэгэй офицер байһан Цыретар Бодиевич эсэынгээ (1945 оной апрель һарада Германияда баатаршалга гарган, ами наһаа үгөө) этигэл найдалье харюулха эрмэлзэл зоригтой байһан Ханда Цыретаровна 1962 ондо БГПИ дүүргэжэ, ород болон буряад хэлэ, литературын багшын хүнгэн бэшэ ажал эрлэбэ. Үбэр-Зөөхэйин, Гильберын, Хорин, Аргадын, хори гурбан жэл соо түрэл Харганаагайнгаа хургуулинуудта, мүн Улаан-Удынгөө 20-дохи хургуулида, 29-дэхэ гимназида ород, буряад, англи хэлэ амжалтатайгаар зааһан, түрэл хэлэнэйманай програмануудынь, «Мини уг гарбал», «Буряад арад хаанаһаа бин болооб», «Гэсэрэй түрлэн нотагта», Агуусхэ Илалтын ойнуудта, мүн һонин һонин литературна үдэшнүүдынь, семинаруудынь олоной анхарал татаа.

Кооперативна техникум, удаань ВСГИК дүүргэһэн театрай режиссёр мэргэжэлтэй Людмила басаганайнь (багшань - РСФСР-эй арадай артист Б.Н.Вампилов) Арюна басаганайнь «Дангина, Гэсэр» гэхэн аймагайн конкурсын, мүн «Алтан гургалдай», «Стань звездой», «Бал у Терпсихоры» гэхэн республиканска, мүн вузай конкурснуудай, тиихэдэ Новосибирскдэ болоһон «Оюутдай хабар» фестивалиин лауреат болоһон «Түдэб баабайнда» (БГТРК) гэхэнг теле-дамжуулгада хабаадаһан, харин 2002 ондо технологическа университетэй оюутан байхандаа, «Дүхэ-

ригэйманай» соносхоһон «Улыбка фортуны» - «Аза талаан» гэхэн номинациярилахан, хүгшэн эжыгээ басыулһан байна. Мүнөө Арюна энэл университетдэ бэрхээр ажаллана. Харин БГПИ дүүргэһэн Анатолий хүбүүниинь Саян (Новосибирскын экономикын институт, түгэсхөө), хоёр дээдэ хургуули дүүргэһэн Чингис хүбүүтэй. Эгээл одхон Солбон хүбүүниинь БГСХИ дүүргэнхэй, ЛВР3-дэ амжалтатай хүдэлнэ, хүнгэн атлетикээр хүбүүнтээ суг бээ хоридог мэдээжэ спортсменүүд юм. Виктор хүбүүтэй. Мүнхэ Санжи хоёрын спортивна хатараар шалгардаг байна. Харин Сэржэма зээниинь - технологическа университетэй оюутан. Зурган аша зээнерээ, 2 зээнсэрээ алыган дээрэ үргэн, «аша, зээнер амтатай» гэн баясжа һуудаг эльгэ нимгэнтэй эжы, хүгшэн эжы болоһон Ханда Цыретаровна баян сэдхэлтэй, буян хэшэгтэй хүн, юуб гэхэдэ, ганса өөрынгөө гэр бүлын түлөө бэшэ, хүршэ ажаһуудаг гү, али бүхэли нотагайнгаа ветерануудай ажабайдал һайжаруулхыё, тэдэндэ туһалхыё оролдодог байһан хадаа гүрэн түрлөө, аймагһаа олон тоото Хүндэллэй грамотануудта хүртэһэн байха юм.

Буряад драмын академическэ театрай тайзан дээрэ алдар суута Д.Ц.Дамбаев дүүгэйнгээ 70 жэлэй ойн, дурасхаалай үдэшыё үндэр хэмжээндэ үнгэргэһэн, эмхидхэһэн эгшэ нүхэрнай «Буряад үнэйманай» эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ һан тула «Үнэйманай» 70 жэлэй ойн баярай бэшэгтэ, бусад шангуудта хүртэһэн байдаг. Баян дүй дүршлөө хубаалдадаг бэлигтэй багшын ажалыё, эдэбхи үүсхэлыё Российн, Буряадай Эрдем хуралсалай министерство, БИПКРО, аймагайн захиргаан, Сэлэнгын нотагаархидайнь эблэл нэгэнтэ бэшэ һайшаан сэгнэн, баярай бэшэгүүдыё оло дахин барюулһан байха юм.

Сэсэгээр һалбарһан тоонто нотагтаа сэдхэл дүүрэн, сээжэ һонор, элүүр энхэ, эбтэй эетэй, ута наһатай, удаан жаргалтай, буянтай, бурхантай ажаһуухатнай болтогой гэжэ бидэ, «үнэйманай», буряадаараа 75 наһанайнгаа оёе угтажа байһаартнай, Эхын нангин үдэрөөр үнэн зүрхэнһөө хани халуунаар амарлалнабди, һайн һайханиие хүсэнэбди!

Бэлигма ОРБОДОЕВА.